

2014

Türkiye Sağlık Turizmi Cep Kitabı

Hazırlayan
Dr. Dursun AYDIN

www.visitturkeyforhealthcare.org

www.ipssa.org.tr

2014

Türkiye Sağlık Turizmi Cep Kitabı

Yayın Sahibi:

Visitturkeyforhealthcare Platformu Adına

Dr. Dursun AYDIN

Görsel Yönetmen - Grafik Tasarım ve Baskı:

www.arentanitim.com.tr • 0.312 430 70 81

- Bu kitap hazırlanırken T.C. Sağlık Bakanlığı Yayını olan Sağlık Turizmi El Kitabı 2012'den faydalanılmıştır.
- Bu kitaptaki bilgilere www.visitturkeyforhealthcare.org adresinden ulaşabilirsiniz.
- Kitabın geliştirilmesi için kitap@ipsa.org.tr adresine öneri ve görüşlerinizi gönderiniz.
- Bu kitap 15-21 Mayıs 2014 İran Sağlık Turizmi Gezisi'nde dağıtılmak üzere Uluslararası Hasta Hizmetleri Derneği tarafından hazırlanmıştır.

Önümüzdeki dönemde ülkemizi sadece kendi halkımız için değil, bölge ülkeleri için de cazip bir sağlık üssü haline getireceğiz. Hizmet kalitesini arttırmak ve maliyeti etkin sağlık hizmeti dengesini kurabilmek amacıyla inşasına başladığımız şehir hastanelerini ülkenin dört bir tarafına yaygınlaştıracacağız. Sağlık Turizmi ve Termal Turizmle ilgili her türlü yatırımı destekleyeceğiz.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı

* T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Turizmi El Kitabı 2012'den alınmıştır.

Dr. Mehmet MÜEZZİNOĞLU
Sağlık Bakanı

SUNUŞ

Sağlıkta Dönüşüm Programı ile son 10 yılda sağlık alanında önemli bir değişim ve dönüşüm gerçekleştirdik.

Bu kapsamda, kamu sağlık kuruluşlarının yanı sıra özel sektör ve üniversite hastanelerimiz, yetişmiş insan gücümüz, alanında uzman doktorlarımız, teknolojik altyapı ve tecrübe birikimimiz ile birçok Avrupa ülkesinden daha iyi sağlık hizmeti sunmaya başladık.

Sağlıkta Dönüşüm Programı ile ülkemizi bölgesinde sağlık alanında cazibe merkezi haline getirdik. Önceki yıllarda yurtdışına hasta gönderen ülkemiz artık başta çevre ülkelerden olmak üzere birçok ülkeden hasta kabul eden, şifa dağıtan bir ülke oldu.

Bir yandan halkımıza kaliteli, etkin ve verimli hizmet sunan sağlık sistemimiz, diğer taraftan da her yıl 300 bine yakın uluslararası hastayı tedavi amaçlı kabul etmektedir. İnşasına başlanan şehir hastaneleri ve sağlık serbest bölgeleri ile ÷lkemizin sağlık turizminde lider ÷lke konumuna gelmesini planlıyoruz.

Medikal turizm, tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye için de yeni bir kavram ve çalışma alanıdır, ÷lkemiz için de döviz kazandırıcı önemli bir ihracat kalemi olmaya başlamıştır. Kısa bir geçmişı olmasına rağmen, sektörün tüm paydaşlarının dikkatini çeken medikal turizm, Türkiye'nin önüne yeni fırsatlar sunmaktadır. Bu fırsatların değerlendirilmesi ve ÷lke ekonomisine kazandırabileceklerini göz ardı etmeden, bu alanda gerek akademik gerekse kamu ve özel sektörün ilgisini canlı tutmayı önemli bir adım olarak değerlendiriyoruz. ÷lkemizdeki sağlık kuruluşlarının sunduğu sağlık hizmetlerinin dünyadaki medikal turizm hareketinde payını artırmak ve geliştirmek için devlet kuruluşları, sivil toplum örgütleri, aracı kuruluşlar ve medikal turizmin geliştirilmesinde rol oynayacak tüm kuruluşlar ile ortak bir çalışma yürüterek başarı için aralarında koordinasyon sağlamayı hedefliyoruz.

"Seyahat Edin Sıhhat bulun."
(Hz Muhammed SAV)

PLATFORMUMUZ HAKKINDA

VİZYON

Uluslararası standartlarda hizmet veren sağlık tesislerine sahip, markalaşmış, sũrdũrũlebilir ve bũlgesinde lider olan Tũrkiye sağlık turizmi destinasyonu oluşturmak.

VISION

Make Turkey a branded, sustainable and Pioneer health tourism destination in the region having health facilities offering service in international standards.

MİSYON

Tũrkiye yi bũlgesinde lider bir sağlık turizmi destinasyonu yapmak için yurtdışı tanıtımlar yaparak, ¼lkemizde sağlık hizmeti alan sağlık turisti sayısını artırmak.

Sağlık turizminde alanında gerekli eğitim, tanıtım ve markalaşma faaliyetlerini yapmak ve bu konular ile ilgili danışmanlık vermek.

MISSION

Increase the number of the medical tourists receiving medical service by performing promotions abroad to make Turkey a Pioneer health tourism destination in the region.

Organize trainings and certification programs to form qualified human resources employed in health tourism sector.

AMAÇLARIMIZ

Sağlık turizmine hizmet veren özellikle Medikal turizmde faaliyet gösteren sağlık tesislerinin yurtdışında tanıtımını yapmak.

Sağlık turizmi sektöründe çalışan yöneticilerin ve sağlık ve sağlık dışı personellerin eğitimi yapmak ve sertifikasyonunu sağlamak.

OBJECTIVE

Perform the promotion of medical facilities, offering service especially in service in Medical Tourism, abroad.

Provide training and certification for the directors working in medical tourism sector and personnel in health sector and in other sectors.

Dr. Dursun AYDIN
Platform Başkanı

KİTAP HAKKINDA

Türkiye'nin sağlık turizmi potansiyelini ve fırsatlarını anlatan bu cep kitabı uzun bir emek sonrası hazırlanmıştır. Bu kitapta Türkiye hakkında genel bilgi ,son 10 yılda gelişen Türk sağlık sistemi ve sağlık turizmi ile ilgili sağlık kuruluşları, termal turizm ,yaşlı ve engelli turizmi ,bazı illerimiz hakkında kısa bilgileri bulacaksınız.

Bu cep kitabının amacı ülkemize gelmeyi planlayan veya gelen sağlık turistlerine topluca kısa bir bilgi vermektir .Bu cep kitabı her yıl güncellenecek ve çeşitli dillerde yayınlanacaktır. Aynı zamanda güncel haline www.visitturkeyforhealthcare.org adresinden ulaşılabilecektir. Türkiye sağlık turizmi hakkında böyle öz ve güncel bilgilerin bulunduğu tek başvuru kaynağı olmayı hedeflemekteyiz.

Bu kitapçık yurt içinde ve yurt dışında konsolosluklarda ,başta THY olmak üzere yurt dışı uçuşlarında ,yurtdışındaki sağlık turizmi ile ilgili çalıştay ,gezi , fuar vb. tüm etkinliklerde dağıtılacaktır. Bu kitap platformumuzun Türkiye sağlık turizmi sektörüne bir hediyesi olup sağlık turizmi ile ilgili bir başvuru kaynağı olması yanı sıra ,sağlık turizmi ile ilgili tüm kamu ve özel kuruluşların reklam ve tanıtım platformu da olacaktır.

YAZAR HAKKINDA

"Türkiye Sağlık Turizmi Mimarı"

Dr. Dursun AYDIN

Ortaöğrenim ve liseyi Antalya Manavgat'ta bitirdim. 1993 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldum. 1993-1995 yıllarında Erzurum SSK bölge hastanesinde diyaliz servisi sorumlu hekimi olarak çalıştım. 1995-2005 yıllarında Erzurum'da özel sağlık sektöründe hastane kurucu ve yöneticisi olarak çalıştım. 1999 yılından itibaren Sağlık turizmi çalışmalarına başladım. Özellikle Avrupa'da yaşayan Türk vatandaşlarının izinde iken özel sağlık hizmeti alması ile ilgili çalışmaları 1999'dan itibaren Türkiye genelinde yürüttüm. 2004-2006 yıllarında evde bakım ve yaşlı bakımlarıyla ilgili çalışmalar yaptım.

2005 yılında Türkiye Sağlık Turizmi Derneğini kurdum. Sağlık turizmi ile ilgili olarak yurt içinde ve yurtdışında birçok kongre ve panele konuşmacı olarak katıldım. 2009 -2010 yılları arasında Ankara İl Sağlık Müdür Yardımcılığı görevini yürüttüm. 2010-2014 yılları arasında T.C Sağlık Bakanlığında sağlık turizmi ile ilgili birçok çalışmalar yaptım, sağlık turizmi ile ilgili toplantıları yönettim. Birçok yasal düzenleme çalışmalarını yürüttüm. 10 yıl kalkınma planında sağlık turizmi programının hazırlanmasına katkıda bulundum. Sağlık Bakanlığı bünyesinde 7/24 saat 6 dilde yabancılara sağlık konularında tercümanlık ve danışmanlık hizmeti veren birimi kurdum. Sağlık turizmi ile ilgili birçok yayının ve raporun hazırlanmasına katkıda bulundum.

2014 yılı itibari ile sağlık turizmi daire başkanlığından ayrıldım. Bu tarihten itibaren Sağlık bakanlığında daire başkanı olarak çalışmaya devam ederken, sivil toplum çalışmalarına tekrar dönerek uluslararası hasta hizmetleri derneğini kurdum. Şuan Türkiye'nin sağlık turizmindeki hedeflerine ulaşması için sağlık turizminde eğitim, tanıtım ve danışmanlık hizmetlerini yürüten Visitturkeyforhealthcare (www.visitturkeyforhealthcare.org) platformunun kurucu Başkanlığını yürütüyorum.

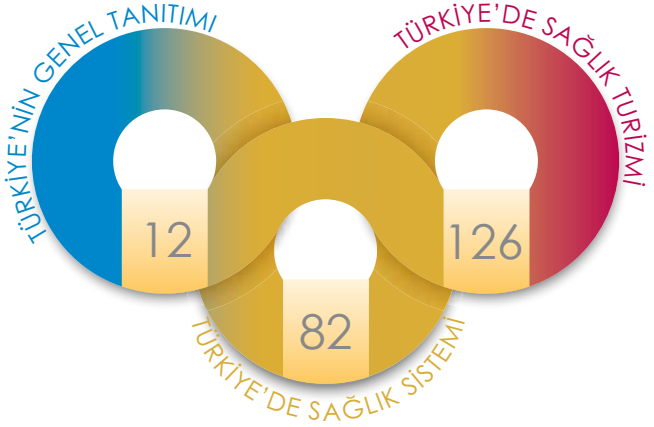
1995-2005 Özel Hastane Kurucusu ve Yöneticiliği

2005-2010 Türkiye Sağlık Turizmi Derneği Kurucu Başkanı

2010-2014 T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Turizmi Daire Başkanı

2014- Visitturkeyforhealthcare Platformu Kurucu Başkanı

İÇİNDEKİLER İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER İÇİNDEKİLER

TÜRKİYE'NİN GENEL TANITIMI

- 25 Türkiye'de Yayıllar
- 29 Sağlık Turizminde Potansiyel İller
- 69 Türkiye'ye Ulaşım
- 76 Türk Yemek ve Alışveriş Kültürü

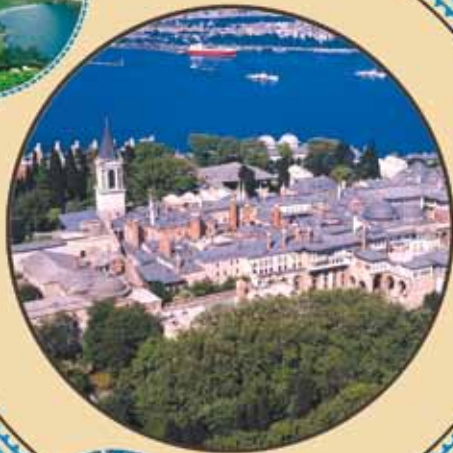
TÜRKİYE'DE SAĞLIK SİSTEMİ

- 113 Sağlık Kuruluşları

TÜRKİYE'DE SAĞLIK TURİZMİ

- 143 Termal Turizm
- 163 Yaşlı ve Engelli Turizmi
- 171 Yaşlı ve Engelli Turizmi

Türkiye'nin Genel Tanıtımı

1. TARİH

1.1. Türkiye Cumhuriyeti

Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik ve askerî anlamda yaşadığı çöküş, I. Dünya Savaşı'nın ardından imparatorluk topraklarının işgal edilmesine neden olmuş, 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi kurulmuş, Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde Türk milleti tarafından verilen millî mücadelenin ardından TBMM'de 29 Ekim 1923 tarihinde "Türkiye Cumhuriyeti"nin kuruluşu ilan edilmiştir.

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte, Türk kültür ve sanat hayatında da önemli değişimler yaşanmıştır. Yeni devlet, millî kültür üzerine inşa edildiğinden, Türk dili, edebiyatı ve tarihi ile ilgili çalışmalar bu dönemde hız kazanmıştır. Yeni devletin temelleri, her şeyden önce Türk kültürüne dayanmaktadır. Kültürel anlamda yaşanan bu yenilik, devlet yönetimi ve sisteminde de görülmektedir. Cumhuriyet'in ilan edilmesi, Halifeliğin ve Saltanat'ın kaldırılması, Latin harflerinin kabulü gibi yenilikler, çağdaş Türkiye Cumhuriyeti devletinin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Devletçilik ilkesi gereğince birçok yatırım devlet tarafından yapılmıştır. 1950'li yıllardan itibaren çok partili döneme demokrat partinin iktidara gelmesi ile başlamıştır. Bu dönemde büyük oranda yatırım yol ve fabrikalara yapılmış ve özel teşebbüsler artmaya başlamıştır. 1950 -2000'li yıllarında Türkiye birçok uluslararası sözleşmelere imza atmış ve üye olmuştur.

Müslüman-köylü toplumunun, modern bir burjuva toplumuna, tek bir millete dönüştürülüp, kendi kaderlerini belirleme hakkına sahip olmasını amaçlayan radikal reformlar dizisi, devletin kuruluşundan itibaren Atatürk inkılapları olarak anılıp benimsenmekte ve halen sürdürülmektedir. Bu devrimler

sayesinde Türkiye, Müslüman çoğunluğa sahip ülkeler arasında en gelişmiş ve modern ülkelerden biri haline gelmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti, demokratik ve laik bir hukuk devletidir. Birleşmiş Milletler, NATO, Avrupa Parlamentosu ve İslam Konferansı Örgütü Türkiye'nin üye olduğu uluslararası örgütlerden bazılardır. 3 Ekim 2005 tarihinden itibaren de Avrupa Birliği'ne tam üyelik için müzakerelere başlamıştır.

Türkiye, 1980 sonrasında liberal ekonomik açılımları neticesinde teknoloji ve sanayi ataklarını hızlandırmıştır.

2000'li yıllar

12 Aralık 1997 tarihinde Recep Tayyip Erdoğan, Siirt'te yaptığı konuşmasında Türk Ceza Kanunu'nun da yer alan "Halkı din ve ırk farkı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etmek" suçundan dört ay hapis cezası almıştır. 14 Ağustos 2001'de kurduğu Adalet ve Kalkınma Partisi 3 Kasım 2002 genel seçimlerinde birinci olunca, seçim yasaklı Erdoğan'ın yerine Abdullah Gül 58. Cumhuriyet Hükümeti'ni kurmuş, ardından Erdoğan'nın cezası kaldırılmış ve hükümetin başına geçmiştir.

1.2. Avrupa'nın Geleceğinde Anahtar Ülke, Türkiye

Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye, 50 yılı aşkın bir süredir ortak bir geleceği paylaşma iradesine sahiptir. Türkiye, 1959 yılında yaptığı başvurudan sonra, 1963 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu ile üyeliğin açıkça öngörüldüğü bir ortaklık anlaşması imzalamıştır. Bu durum, AB'nin oluşmaya başladığı ilk yıllardan itibaren Türkiye'nin önemli bir stratejik role sahip olduğunu göstermektedir.

1996 yılında Gümrük Birliği'nin tamamlanması, Türkiye'nin AB'yle olan ekonomik bütünleşmesini geliştirmiştir. 1999 yılında adaylık statüsünün kabul edilmesiyle de ülkede geniş

kapsamlı bir reform süreci başlamıştır. AB'ye üye devletlerinin, Türkiye'nin üyelik için gerekli siyasi kriterleri yeterli ölçüde karşıladığına ilişkin oybirliğiyle aldıkları kararın ardından, 2005 yılında katılım müzakereleri başlamıştır. Katılım süreciyle birlikte hız kazanan siyasi, ekonomik ve sosyal dönüşüm süreci Türkiye'yi AB'ye her geçen gün biraz daha yaklaştırmaktadır. Bugün, hızla değişen küresel dinamikler ve ortak çıkarlar, Türkiye-AB bütünleşmesini her iki taraf bakımından giderek daha hayati ve vazgeçilmez kılmaktadır. AB, Türkiye'nin çağdaşlaşmasında anahtar bir role sahiptir. Türkiye de, AB'nin daha güçlü, daha güvenli ve daha istikrarlı bir geleceğe ulaşmasında anahtar rol oynamaktadır.

Avrupa'nın Küresel Ekonomideki Başarısında Anahtar Türkiye

- Türkiye, dünyanın 16. ve Avrupa'nın 6. en büyük ekonomisidir. En hızlı gelişmekte olan 10 pazardan biri olarak G-20'nin de üyesidir.
- 2004-2008 yılları arasında GSYİH'deki artış ortalama % 6.06'dır. OECD verilerine göre, 2017 yılında Türkiye, Çin ve Hindistan'dan sonra en yüksek büyüme oranına sahip 3. ülke olacaktır.

- Hizmet, sanayi ve tarım sektörlerinin GSYİH içindeki payı sırasıyla %60, %30 ve %10' dur.

- Türkiye'nin modern sanayisi, ülkeyi Avrupa'nın bir numaralı TV, DVD oynatıcısı ve otobüs üreticisi ve 3. en büyük çelik ve seramik fayans üreticisi konumuna getirmektedir. Dünya sıralamasında bir numaralı bor üreticisi olan Türkiye, cam üretiminde 2. ve büyük lüks tekne üretiminde ise 4. sıradadır.

- Dünyanın en büyük çimento ihracatçısı, 2. en büyük mücevher ihracatçısı konumundadır. Bunun yanı sıra, Türkiye, Avrupa'nın 2. en büyük tekstil ve hazır giyim tedarikçisi ve 3. en büyük motorlu araç kaynağıdır.
- Türkiye, dünyadaki en popüler 7. turizm merkezidir. "2010 Avrupa Kültür Başkenti" İstanbul ise dünyada en çok ziyaret edilen 7. kenttir.
- Türkiye'ye doğrudan dış yatırım girişi 2008'de 10 milyar avroya ulaşmıştır. Türkiye'nin 50'den fazla ülkede yaptığı doğrudan yatırım ise 1,7 milyar avro tutarındadır.
- Batı'nın en doğusunda ve Doğu'nun en batısında yer alan Türkiye, kendi bölgesinde, coğrafi, kültürel ve tarihi unsurlar sayesinde eşsiz bir stratejik konuma sahiptir. Türkiye, Orta Doğu, Güney Kafkasya, Orta Asya, Karadeniz havzası, Akdeniz ve Balkanlar gibi kritik bölgelerde etkin bir aktör ve güvenilir bir arabulucu/kolaylaştırıcı konumundadır.
- Büyük çoğunluğu Müslüman olan nüfusuyla Türkiye, laik bir demokrasinin kökleşmiş olduğu yegâne ülkedir. Türkiye'nin sahip olduğu bu özellik, İslam diniyle demokratik değerlerin uzlaşabilir olduğunu göstermektedir.
- Hem Batılı hem İslami kuruluşlara aynı anda üye olan ender bir ülke olarak Türkiye, BM'nin himayesinde İspanya ile birlikte "Medeniyetler İttifakı" girişimine öncülük etmektedir.

1.3. Medeniyetler İttifakı Rolünde Türkiye

Büyük çoğunluğu Müslüman olan Türkiye, laik bir demokrasinin kökleşmiş olduğu yegâne ülkedir. Türkiye'nin sahip olduğu bu özellik, İslam diniyle demokratik değerlerin uzlaşabilir olduğunu göstermektedir.

Hem Batılı hem İslami kuruluşlara aynı anda üye olan ender bir ülke olarak Türkiye, BM'nin himayesinde İspanya ile

birlikte "Medeniyetler İttifakı" girişimine öncülük etmektedir. Türkiye'nin AB katılımı, AB'nin küresel bir aktör olarak etkisini güçlendirecek, AB'nin dışı kapalı bir "Hristiyan Kulübü" olmadığını, demokratik değerler birliği olduğunu göstermek suretiyle İslam dünyasındaki güvenilirliğini arttıracak ve dünyaya "Medeniyetler Çatışması"nın önlenebileceği yönünde güçlü bir mesaj verecektir.

2. SOSYAL, İDARİ, COĞRAFI VE KÜLTÜREL YAPI

Bir Akdeniz, Karadeniz, Avrupa ve Ortadoğu ülkesi olan Türkiye'nin üç yanı denizlerle çevrilidir, kuşbakışı coğrafi görünüşü kabaca bir dikdörtgeni andırır. Türkiye idare şekli demokrasi olan bir cumhuriyet'tir.

2.1.Coğrafya ve Doğal Yapı

Türkiye'nin toprakları 36° - 42° Kuzey paralelleri ve 26° - 45° Doğu meridyenleri arasında yer alır. Kabaca bir dikdörtgeni andırır ve uzunluğu 1.660 kilometredir. Göller dâhil kapladığı alan 814.578 km²'dir. Türkiye'nin kara sınırları uzunluğu 2.573 km, adalar dâhil sahil uzunluğu 8.333 kilometredir. Türkiye'nin komşuları; batısında Bulgaristan ve Yunanistan, doğusunda Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan ve İran, güneyinde ise Irak ve Suriye'dir. Türkiye tarih açısından dünyanın en zengin bölgelerinden birinde yer alır.

Ülkenin yarısından fazlası, yükseltisi 1.000 metreyi aşan, yüksek alanlardan oluşur. Yaklaşık üçte biri orta yükseklikteki ovalar, yaylalar ve dağlar, yüzde 10'u da alçak alanlarla kaplıdır. En yüksek ve dağlık alanlar doğu kesimde yer alır. Kuzey kesimini Kuzey Anadolu Dağları, Güney, Doğu ve Güneydoğu kesimlerini de Toroslar engebelendirir. Ülkenin en yüksek noktası, Ağrı Dağı'nın 5.166 metreye erişen doruğudur. Başlıca geniş düzlükler Çukurova, Konya Ovası ve Harran ovalarıdır. Kaynağı ve denize döküldüğü yer ülke sınırları içinde olan en uzun akarsu 1.355 kilometre uzunluğundaki Kızılırmak'tır. En büyük doğal göl, 3.713 km² alan kaplayan Van Gölü'dür. 817 km²'lik alana yayılan Atatürk Baraj Gölü ise ülkenin en büyük yapay gölüdür. Türkiye'nin en büyük adası olan Gökçeada'nın yüzölçümü 279 km²'dir.

2.2. İklim

Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili olması, dağların uzanışı ve yeryüzü şekillerinin çeşitlilik göstermesi, farklı özellikte iklim tiplerinin oluşmasına yol açmıştır. Kıyı bölgelerinde denizlerin etkisiyle daha ılıman iklim özellikleri görülür. Kuzey Anadolu Dağları ile Toros Sıradağları, deniz etkilerinin iç kesimlere girmesini engeller. Bu yüzden iç kesimlerde karasal iklim özellikleri görülür.

Türkiye, örneğin İspanya ile aynı paralellerde bulunmasına rağmen, ortalama 1000 metreden yüksek olan Anadolu Platosu'na kar ve yağmur yağışının yoğun olması sebebiyle su sıkıntısı nispeten daha az çekilir.

8.000 yıldan bu yana tarım yapılan Çukurova, ayrıca Ege Bölgesi, Bafra ve Çarşamba ovaları dünyanın en bereketli topraklarından sayılır. Tropikal bitkiler hariç dünyadaki sebze ve meyve çeşitlerinin yüzde 90'ı Türkiye'de yetişir.

2.3. Nüfus

Adrese dayalı nüfus sistemine göre; 2011 yılında Türkiye genelinde toplam nüfus 74 milyon 724 bin 269'a ulaştı. En fazla nüfusun olduğu şehir yine İstanbul, ardından Ankara ve İzmir takip ediyor.

**TABLO 1: TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK NÜFUSUNA SAHİP KENTLERİ (2011)
(Nüfusu 1.5 Milyonun Üzerinde Olan Şehirler):**

İstanbul	13.624.240 kişi
Ankara	4.890.893 kişi
İzmir	3.965.232 kişi
Bursa	2.652.126 kişi
Adana	2.108.805 kişi
Antalya	2.043.482 kişi
Konya	2.038.555 kişi
Gaziantep	1.753.596 kişi
Şanlıurfa	1.716.254 kişi
Mersin	1.667.939 kişi
Kocaeli	1.601.720 kişi
Diyarbakır	1.570.943 kişi

2.4. Din

Türkiye lâik bir ülke olduğundan din ve devlet işleri ayrılmıştır. Türkiye, nüfusunün yaklaşık yüzde 98'i müslümandır. Dini veya etnik isimli siyasi parti kurulması anayasaya göre yasaktır. Genelde muhafazakâr partiler dini hassasiyetleri dile getiren partilerdir. Cumhuriyetin ilk yıllarında dinin devlet kontrolü dışında yürütülemeyeceği kanaatine varılarak, devlet tarafından denetlenmesi gerektiği kararına varılmıştır. Buna dayanarak 3 Mart 1924 tarihinde Başbakanlığa bağlı bir teş-

kilat olarak Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuştur. Bu teşkilat bireylere din hizmetini sağlamak ve camii gibi Müslüman ibadet yerlerini yönetmekle görevlidir.

Dini inanç veya inanmama, dini kuralları şahıs olarak uygulama veya uygulamama özgürlüğü anayasanın korumasındadır.

2.5. Yönetim biçimi

Türkiye'nin devlet biçimi cumhuriyettir. Türkiye Cumhuriyeti, Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde 1923'te kurulmuştur. Türkiye'nin resmi dili Türkçe'dir. Bugün Türkiye Türkçesi yaklaşık 100 milyon insan tarafından konuşulmaktadır. Laik demokratik bir yönetim anlayışı vardır. Kuvvetler ayrımı esası vardır. Yasama işlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi, yürütme işlerini Hükümet, yargı işlerini ise bağımsız mahkemeler yapar. Başkenti ANKARA'dır.

3. EKONOMİK YAPI

Dünya piyasalarındaki belirsizliklere ve özellikle Avrupa ülkelerinde derinleşmekte olan kamu borç krizine rağmen 2011 yılı Türkiye ekonomisinin yüksek büyüme hızı yakaladığı bir yıl olmuştur.

Yılın ilk iki çeyreğinde sırasıyla yüzde 11,6 ve 8,8 ile yüksek büyüme rakamları yakalayan Türkiye ekonomisi, 3. çeyrekte de büyümede istikrarını sürdürerek 3. çeyreği yüzde 8,2 büyüme rakamıyla kapatmıştır.

Avrupa ekonomilerindeki belirsizliklere rağmen Türkiye bölgesinde lider konumuna yükselmiştir. Yunanistan, İtalya, İspanya ve Portekiz gibi Avro Bölgesindeki ülkeler iflasın eşiğine gelmiştir. 8 yıl önce Uluslararası Para Fonu (IMF)'e 23,5 milyar dolar borcu olan Türkiye, 2011 yılında borcunu 5 milyar doların altına indirmiştir.

Büyüme rakamlarında yakalanan ivmeye bağlı olarak Türkiye'de işsizlik oranı açıklanan son rakamlara göre geçen yılın aynı dönemine göre 2,5 puan düşerek, yüzde 8,8'e gerilemiştir.

2011 yılı ihracatta Türkiye için altın çağ olmuştur. Türkiye'nin en önemli ihracat pazarları olan Avrupa ülkelerinin ekonomilerinde yaşanan belirsizliklere rağmen, artış trendi sürmüştür. İhracatçı birliklerinin kayıtlarına göre bu yılın 11 ayında 122,1 milyar dolarlık ihracat yapılmıştır. Son on iki aylık dönemde ise ihracat, cumhuriyet tarihinin rekorunu kırarak 133,9 milyar dolara ulaşmıştır. Başlıca ihraç kalemleri; taşıtlar ve yan sanayi, hazır giyim ve konfeksiyon, demir çelik ürünleri, kimyevi maddeler, elektrik ve elektronik mallardır.

Türkiye'de 2002 yılında başlayan reformlar sonucunda yabancı sermayenin girişinde önemli bir artış gözlenmiştir. Ülkeye sıcak para girişi sağlanarak Merkez Bankası'ndaki döviz rezervi açıklanan son rakamlara göre 85 milyar dolar civarında olmuştur.

Tarihinde yaşadığı birçok ekonomik krize rağmen Türkiye ekonomisi son yıllarda yaşanan küresel krizlerden başarıyla çıkmıştır. Dünyanın en büyük 16. ekonomisi olma özelliğini korumuştur. İstikrarlı ekonomi politikaları ve başarılı yönetim tarzıyla

2023 yılında ilk 10 ekonomi arasına girme hedefi şaşmadan devam etmektedir.

4. TÜRKİYE'DE TURİZM

Türkiye'de turizm, ekonominin olumlu seyrine paralel olarak gelişmektedir. Son yıllarda gelen turist sayısının artmasıyla turizm gelirin'inin ekonomiye katkısı da artmıştır. 2010 yılında turizm geliri 20 milyar 806 milyon 708 bin 444 dolar olmuştur.

Türkiye ılıman kuşakta bulunan bir konuma sahip olduğu için özellikle deniz turizmine ilgi daha fazladır. Ege, Akdeniz ve Güney Marmara kıyıları deniz turizmi için önem taşımaktadır.

Türkiye'nin ortalama yükseltisi fazla olduğu için kış turizmi açısından da çekiciliğe sahiptir. Özellikle Bursa-Uludağ, Kayseri-Erciyes, Erzurum-Palandöken ve Bolu-Kartalkaya gibi dağlarda kış turizmine yönelik kayak merkezleri bulunmaktadır.

Türkiye tarihi özellikleri ile de dikkatleri üzerine çeken bir ülkedir. Anadolu, tarih öncesi çağlardan bu yana Hititler, Asurlar, Sümerler, Babiller ve Persler gibi birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Bu dönemlerden kalan eserler turizmin gelişmesine büyük katkı sağlamaktadır. Bunun yanında Türkiye, yeni ve nitelikli tesisleri, geniş yelpazeli alışveriş olanakları, ihtisaslaşmış seyahat acenteleri ve havayolu şirketleri sayısının çokluğu ile önemli bir turizm merkezi haline gelmiştir.

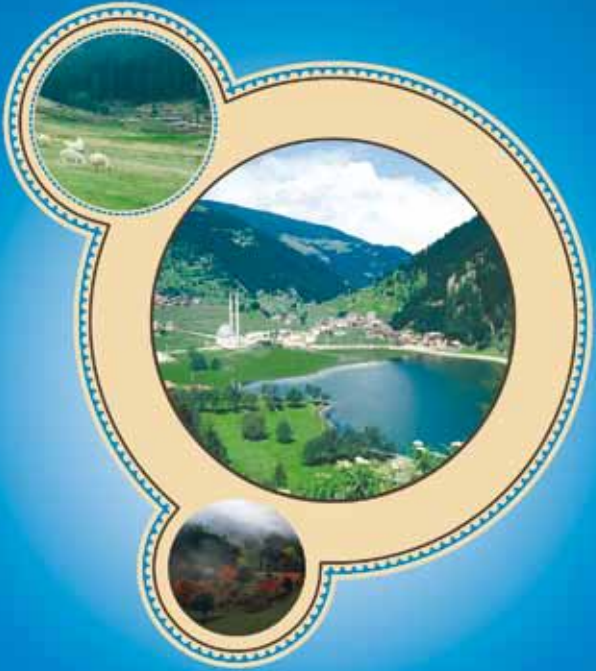
Tüm bu özellikleriyle Türkiye dünya turizm pazarından % 2.7, Avrupa turizm pazarından ise % 5.1 pay alarak, dünya sıralamasında turist girişleri açısından 8'inci, turizm gelirleri açısından 9'uncu sırada yer almaktadır. Türkiye, 2011 yılında ortalama 33 milyon turist ağırlamıştır. Türkiye, "Yabancı Ziyaretçiler için Dünyada En İyi 10 Ülke" arasında yerini almıştır.

4.1.Ülkemizde Yaşanan Turizm Çeşitleri (Alternatif Turizm)

- a. Sağlık Turizmi
- b. Yayla Turizmi
- c. Av Turizmi
- d. Yat Turizmi
- e. İpek Yolu
- f. Hava Sporları
- g. Akarsu Turizmi
- h. Kuş Gözlemciliği
- ı. Kış Sporları Turizmi
- j. Mağara Turizmi
- k. Kongre Turizmi
- l. Botanik Turizmi
- m. İnanç Turizmi
- n. Dağcılık
- o. Su Altı Dalış Turizmi

Türkiye'de Yaylalar

TÜRKİYE'DE YAYLALAR

Kendine has coğrafya ve iklime sahip olan Türkiye'nin zengin yaşama kültürü içindeki yayla yaşantısı çok önemli bir yer tutar. Eski metinlerde ve halen dillerde dolaşan halk türkülerinde (Kalktı göç eyledi Avşar illeri türküsündeki gibi) ifade edilen bu gelenek, Türkiye coğrafyasında yüzlerce mekanın yeni ve farklı yaşama alanları olarak açılmasını sağlamıştır.

Çin kroniklerinde, "Atları ve yüksek tekerlekli arabaları ile suları ve otları takip ederek yaşayan" millet olarak da tanımlanan Türkler, Anadolu coğrafyasında yerleşik hayata geçtikten sonra geleneksel yaşama tarzlarını yeni ölçekleriyle yaşamaya başlamıştır.

Türkiye yaylaları, tüm dünyanın giderek daha fazla birbirine benzemeye başladığı yeni bin yılda, geçmişten gelen ve tadı yaşandıkça fark edilen; günümüz modern yaşamına göre Doğulu ve egzotik, tabiatan uzaklaştığımız ölçüde otantik yaşama biçimi olarak kuşatıcı ve farklı yaylalardır.

TÜRKİYE'NİN GENEL TANITIMI

Türkiye Sağlık Turizmi Cep Kitabı 2014

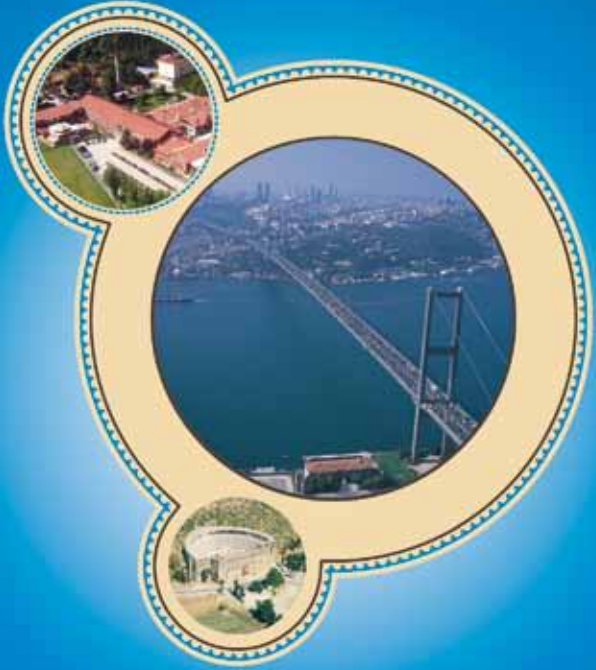

Yaylalar, bakir tabiatın kirlenmemiş havasını; billur gibi soğuk suları; yazın en sıcak günlerde bile korunma ferahlatıcı serinliği; büyüleyici güzellikte manzaraları; hormonsuz ve dalında yavaş yavaş olgunlaşan bitkileri; tabii ortamlarında yetişen hayvanlardan elde edilen ve yapılan gıdaları da sunarlar. Habitata bozulmamış bir çevrede yaşayan bin bir çeşit yabani hayvan ve bitki, insanı televizyonlarda izlenen belgesellerin kurnaca aleminde kurtarıp gerçek hayatın bir parçası kılar.

Sağlık Turizminde Potansiyel İller

SAĞLIK TURİZMİNDE POTANSİYEL İLLER

Türkiye'de gerçekleşen sağlık reformu ile ülkenin her köşesinde eşit sağlık hizmeti sunulur hale gelmiştir. Her ile nitelikli kamu hastaneleri yapılmıştır. Bunun yanında özel sağlık sektöründe de atılımlar yapılmıştır. İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük ve kalabalık şehirlerle sınırlı kalmayıp merkez ilçelerde hastane zincirleri oluşturulmuştur.

Medikal turizm açısından elverişli şehirlerde beş yıldızlı oteller, sağlık turistlerine ekonomik ve kaliteli hizmet sunar hale gelmiştir. Türkiye bulunduğu konum itibarıyla medeniyetler beşiğidir. Bu özelliği ile sadece medikal alanda değil tarihsel ve kültürel bir turistik merkez olarak da turistlerin ilgi odağıdır.

Türkiye, termal su kaynakları bakımından büyük bir öneme sahiptir. Ülkenin termal suları, hem debi ve sıcaklıkları hem de çeşitli fiziksel ve kimyasal özellikleri ile Avrupa'daki termal sulardan daha üstün nitelikler taşımaktadır. Termal sular, doğal çıkışlı ve bol su verimli, eriyik maden değeri yüksek, kükürt, radon ve tuz bakımından zengindir. Türkiye, sıcaklıkları 20°C'nin üzerinde, debileri ise 2-500 lt/sn arasında değişebilen 1.500'den fazla kaynağa sahiptir.

Her il medikal turizm, termal turizm, yaşlı turizmi veya yayla turizmi alanlarından biriyle öne çıkmaktadır. Burada bu üç alan da bir arada incelenmiştir.

İSTANBUL

Dünyada her iki kıtada yer alan tek kenttir İstanbul... Yedi tepe üzerine kurulmuş şehir, sayısız tarihi binası, müzeleri ve renkli restoranlarıyla ziyaretçileri karşılar. Şehrin silueti sizi alır götürür hayallerinize.

2500 yılı aşan bir tarihe sahip, deniz ve karaların kucaklaştığı stratejik bir bölge olan İstanbul, kuruluşundan itibaren kültür ve ticaretin merkezi olmuş. Bir yandan ezan sesine kulak verirken bir yandan da çan sesi duyabilirsiniz. Tarihi İstanbul şehri, üç tarafını Marmara Denizi, Boğaziçi ve Haliç'in sardığı bir yarım ada üzerinde yer alır. Kültürde çeşitlilik iklim tipine de yansımıştır adeta. Yaz ayları genellikle sıcaktır, kışlar ise bölgeyi etkisi altına alan soğuk hava dalgalarından dolayı farklılık gösterir. İstanbul'un Toplam Nüfusu 13.255.685 kişidir. Toplam nüfusun neredeyse yüzde 99'unu kent nüfusu oluştururken yüzde 1'ini ancak kırsal nüfus oluşturur.

İstanbul'a geldiğinizde kendini zati tatlı bir yorgunluğa hazır edin. Fotoğraf makinenizi ve haritanızı yanınıza almayı unutmayın.

Nereleri Gezelim?

Başkentler başkenti olarak bilinen, önce Roma, ardından Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu ve kıtalara hükmederek büyük barış coğrafyaları yaratmış, Osmanlı İmparatorluğuna başkentlik yapan İstanbul'un "dünyanın merkezindeki" şehir olduğunu ilk görüşte hissedersiniz.

İstanbul'un eşsiz silüetinin içinde yer alan Osmanlı Devleti'nin tarihine, kültürüne, ihtişamına ve zenginliğine şahitlik etmiş Topkapı Sarayı'nı görüncü büyüleneceksiniz. Topkapı Sarayı çeşitli avlular ve bahçeler arasında devlet işlerine ayrılmış daireler, hükümdarın ikametgâhı olan bina ve köşkler ile Sarayda yaşayan görevlilere mahsus binalardan oluşmuştur.

360 tarihinden beri ayakta duran Ayasofya Camisi açık kırmızı rengiyle Sultan Ahmet Meydanına gelen ziyaretçilere göz kırpar. Günümüzde müze olarak kullanılan caminin tavan örtüleri mozaiklerle, duvarları renkli taş çinilerle kaplıdır. Tarihi mabedin duvarlarını süsleyen yazılar, Osmanlı Dönemi'nin ünlü hattatlarının elinden dökülmüştür.

Ayasofya ile Sultanahmet Cami arasında araba yarışlarının yapıldığı Bizans Devrinin ünlü Hipodromu ve bu Hipodromun orta yerinde, bu dönemden kalma üç dikilitaş bulunur.

Her dini kucaklayan İstanbul'un en ünlü caddesi İstiklal Caddesinde önde gelen Katolik kiliselerinden biri olan Saint Antoine Kilisesini görebilirsiniz. Geç antik çağlardan kalma Medusa veya Gorgon başlarını Yerebatan Sarcınında gö-

rebilirsiniz. Bu eserlerin neden buraya getirildiği bilinmese de birçok ziyaretçinin ilgisini çekmektedir. Ayrıca sarı ışıklarla aydınlatılmış üç yüz otuz altı mermer sütunun estetik görünüşüne hayran kalacaksınız.

İstanbul'da görmeden edemeyeceğiniz bir başka mekan da Eyüp Camiidir. Burası, Eyüp Sultanı ziyaret edip manevi haz arayanlara güvercin sesleriyle her an cıvı cıvı bir ortam sunar.

İstanbul'un eşsiz silüetinin içinde yer alan bir diğer yapı da Kız Kulesi'dir. Hakkındaki birçok muamma ile boğazın ortasında gizemliliğini korur. Yıllar boyu farklı amaçlar için kullanılan Kule, şu anda özel bir şirket tarafından restore edilip restoran olarak kullanılmaktadır.

İstanbul'u kanatlarınız altına almak istiyorsanız Galata Kulesini görmelisiniz. 507 yılından beri İstanbul'u tepeden izleyen Kuleyi İmparator Iustinianos'un yaptırdığı rivayet edilmektedir. Günümüze kadar çeşitli amaçlarla kullanılan Galata Kulesi şu anda turistik amaçlı işletilmektedir.

Yedi katı asansörle, iki katı da yürüyerek çıkıp, Kule'nin en üst katındaki restoranın içinden geçtikten sonra, Kule'yi çevre saran balkona ulaşıyor. İstanbul ve Boğaziçi'nin zarafetinden gözünüzü alamayacaksınız.

Bu kadar gezdikten sonra bir deniz havası almaya ne dersiniz? Çeşitli taşıma şirketlerinin saat başı düzenledikleri seferlerle Büyükdada'ya yaklaşık bir saatlik bir deniz yolculuğu yapabilirsiniz. Büyükdada Bizans zamanında sürgün ve ma-

nastr bölgesi olarak kullanılmış. Günümüze kadar cami, kilise ve sinagoglar aynı toprak parçası üzerinde barış içinde yaşamıştır. Büyükkada'nın en önemli ibadet mekânları, Hiristos Manastırı, adalı Ortodoksların büyük ayinlerini tertip ettikleri Ayios Dimitrios Kilisesi, Musevi Sinagogu ve Hamidiye Camii'dir. Ada'nın konak ve yalılarla çevrili müthiş manzarası eşliğinde yürüyebilir, bisikletle gezebilir ya da plajlarda denize girebilirsiniz.

Alışveriş Merkezleri

İstanbul'a gelmişken alışveriş yapmadan dönmek olmaz. Otuz bir bin metrekare alana yayılan ve labirentsi bir yapıya sahip Kapalı Çarşı'da alışveriş yaparken kendinizi kaybedeceksiniz. Sayısız işlemeli kubbelerinden sarkan rengârenk süs eşyalarının, mücevherlerin, dünyaca bilinen halıların, el boyaması

parlak renkli seramiklerin, bakır ve pirinçten aynaların, lületaşından pipoların ve hediyelik eşyaların ışıltısını kaçırmayın.

Sadece kapalı çarşıyla bitmiyor alışveriş keyfi. İstanbul'un çeşitli semtlerine yayılmış yaklaşık kırk büyük alışveriş merkezinde dünyaca ünlü markaların mağazalarını bulabilirsiniz.

Bu tarihi güzellikleri yanında İstanbul, renkli ve hareketli kültürel aktiviteleriyle de ünlüdür. Düzenlenen sergiler, konserler, tiyatro oyunları

ya da resitallerle günün yorgunluğunu üzerinizden atabilirsiniz. İstanbul'un gündüzü kadar gecesi de büyüleyicidir. Gece hayatını seviyorsanız İstanbul'da kendinize uygun mekânlar bulabilirsiniz.

Taksim - Nişantaşı - Şişli semtlerindeki seçkin dükkanlar pazar yerlerindeki kargaşanın tam tersini yansıtır. İstiklal, Cumhuriyet ve Rumeli Caddelerinde, Türkiye'nin yüksek kaliteli tekstillerinden üretilen şık modelleri satan dükkanlar zevkle ve rahatça gezilir. Nefis mücevherler, zarif modellenli çanta ve ayakkabılar da bulunmaktadır. Ataköy'deki Ataköy Galeria'sı ve Etiler'deki Akmerkez İstanbul'daki en şık mağazaların şubelerini barındırmaktadır. Asya tarafındaki Bahariye ve Bağdat Caddelerinde ve Capitol Çarşı Merkezinde benzer mallar sunulmaktadır.

İstanbul'un bit pazarlarında hem yeni hem de eski, şaşırıcı parçalar bulunabilir. Beyazıt'daki Sahafılar Çarşısı ve Çınaraltı'nda gezerken her gün yeni bir şeyle karşılaşılır. Pazar günleri, Sahafılar ve Kapalı Çarşı arasındaki işporta pazarında mallar el arabalarında ya da yaygılar üzerinde satışa sunulmaktadır. Horhor Çarşısı her yaş ve kalitede mobilya satan dükkanlarla doludur. Topkapı semtinde, Cihangir - Çukurcuma Sokağı ve Üsküdar - Büyük Hamam Sokağı ile Kadıköy - Çarşı Durağı civarında yer alan ve Eminönü ve Tahtakale arasındaki bit pazarları her gün açıktır. Bir Pazar

günü Boğaz'ın yukarısına doğru arabayla gidildiğinde Büyükdere ve Sarıyer arasındaki bir diğer canlı pazar yeri de durup gezilmelidir.

Yemekleri

İstanbul'da çeşitli milletlerin lokantalarında, farklı lezzetler tadabilirsiniz. Fast-food, hızlı atıştırma servisi veren çok sayıda mekân bulunur. Osmanlı mutfağına ait lezzetli yöresel yemekleri tatmak isterseniz sadece bu tür yemekler yapan mekânları deneyebilirsiniz. İstanbul mutfağında, kuzu, koyun veya dana etine ilave edilen çeşitli sebzeler esas yemeklerdir. Pilav, börek çeşitleri, bulgur, kuru fasulye, zengin zeytinyağlı sebzeler yan öğünler olarak servis yapılır. Köfte ve şiş kebabı, döner kebab veya acılı, yoğurtlu, patlıcanlı diğer kebab çeşitlerinin makbulleri özel kebabçılarda bulunur. Hamur tartları, baklava, kadayıf ve benzerlerinin hakiki lezzetlisi, bu işi bazen birkaç nesildir devam ettiren küçük dükkanlardan temin edilir.

Meşhur Türk Kahvesi, küçük fincanlarda sade veya şekerli misafirlere her fırsatta ikram edilir. «Bir fincan kahvenin 40 yıl hatırı vardır» sözü kahvenin Türkler tarafından bilinen kıvamı ile kullanılmaya başlandığı 16. yüzyıldan beri söylenmektedir.

Dünyaya başkentlik yapmış, medeniyetlerin buluştuğu şehir olan İstanbul, yeni yatırımlarla ve de eşsiz doğasıyla sağlık turizminin başkenti olmaya aday bir şehir görünümündedir. Son dönemde ihaleleri yapılan şehir hastaneleri projeleri de şehri hem bölgesinde hem de Avrupa nezdinde önemli bir konuma taşımaktadır.

Önemli Telefonlar ve Web Adresleri:

İstanbul Sağlık Müdürlüğü : (0212)638 30 00 / www.istanbulsaglik.gov.tr

İstanbul Kültür ve Turizm Müdürlüğü : (0212) 518 18 03-04 - 458 00 24
www.istanbulkulturturizm.gov.tr

İstanbul Valiliği : (0212) 455 59 00 / www.istanbul.gov.tr

ANKARA

Orta Anadolu'nun kalbidir Ankara... Hem Türkiye'nin hem de kültür ve sanatın başkentidir. Keltler tarafından kurulduğu bilinen şehrin modern görüntüsüne hayran kalacaksınız. Ankara'ya kış aylarında gelerseniz soğuk bir hava ile karşılaşacaksınız, yaz aylarında ise sıcaktır.

Karayolu, demiryolu ve hava yolu ile ulaşım sağlanmaktadır.

Türkiye'nin karayolu ve demiryolu ağı merkezinde olması nedeniyle ülkenin her yerine ulaşmak mümkündür. İç ve dış hatlarla hizmet veren uluslararası havalimanı bulunmaktadır.

Nereleri Gezelim?

Ankara'nın en görsel yapısı ve simgesi, Atatürk için yaptırılmış olan Anıtkabir'dir. Antik ve modern mimari sentezi yapı, Türk mimarisinin gücünü ve zarafetini temsil etmektedir.

Türkiye'nin kalbinin attığı metropol olan Ankara'da pek çok uygarlığın ayak izlerine rastlanmaktadır. Asırlardır kentin beğçiliğini yapan Ankara Kalesi'ni gezebilirsiniz. Ankara Kalesi'nin tarihi, kentin tarihi kadar eskidir. Yapılış tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber ilk kez Romalılar tarafından yapıldığı fikri yaygındır. Kaleyı, iç ve dış kale olmak üzere iki kısımda gezebilirsiniz. Dış kale eski Ankara şehrini yürek biçiminde çevirir. Kale içindeki Osmanlı Ankara'sının XVII. yüzyıldan itibaren ayakta kalmış birçok Ankara evini gezebilir, fotoğraflayabilirsiniz. Kalenin dışında 13. yüzyıldan kalma Arslanhane Cami ve 14. yüzyıla ait Ahi Elvan Cami görünmeye değer eserlerdendir.

Tarih kenti olan Ankara'nın en eski yerleşim yeri olan Ulus'ta Roman Hamamı, Julianus Sütunu, Safran Han, Sulu Han, Karacabey Hamamı ve Roma İmparatoru Augustus

adına yapılmış Augustus Tapınağı'nı görebilirsiniz. Modern Ankara görünüşüne katkıda bulunan Atakule'ye çıkabilirsiniz. Saatte bir tur atan döner lokantada farklı bir deneyim yaşayabilirsiniz. Ayrıca seyir terasından Ankara'yı kuş bakışı izlemeyi unutmayın.

Türkiye Cumhuriyeti'nin de başkenti olan Ankara, ülkenin sahip olduğu tarihi, sosyolojik ve de teknolojik bir çok gelişmeyi anlatan müzelere ve anıtlara sahiptir.

Bunların yanı sıra Hacı Bayram Camisi ve Cumhuriyet dönemi eserlerinden Kocatepe Camisi Ankara'nın görmeye değer önemli turizm merkezleri arasındadır.

Frigya krallığı başkenti, ünlü Gordion şehrinin kalıntılarını Gordion'da görebilirsiniz. Bölgenin Eski Tunç Çağı'na dayanan tarihini gezebilirsiniz.

Etrafındaki yıkık duvarlardan ismini alan Gavurkale'de Frigyalılardan izler bulacaksınız. Gavurkale'de bir tepe üzerindeki dik

kayalarda birbiri ardına yürüyen iki tanrı, karşılarında oturan bir tanrıça kabartması ve bu kayalığın çevresindeki iri bloklardan oluşan duvarlar dikkatinizi çekecektir. Bu kaya kabartmaları Hititlere özgü eserlerdir ve ibadet yeri olarak kullanılmıştır.

Ankara keçisi ve de anayurdu Ankara olan Ankara Kedisi, Ankara'ya özgü simgeler haline gelmiştir. Ankara'ya gitmişken şifalı sularından faydalanmayı unutmayın. İlin önemli kaplıcaları Kızılcahamam-Sey Hamamı Kaplıcası, Ayaş İçmesi ve Kaplıcası, Ayaş Karakaya Kaplıcası, Beypazarı Dutlu-Tahtalı Kaplıca ve İçmeleri, Kapullu Kaplıcası, Çubuk Melikşah Kaplıcası ve Haymana Kaplıcasıdır.

Ankara siyasal açıdan olduğu gibi kültürel ve sanatsal açıdan da Türkiye'nin başkenti durumundadır. Devlet Tiyatroları, özel ve amatör tiyatrolar, Devlet Opera ve Balesi, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, Devlet Resim ve Heykel Müzesi, çok sayıda resim galerisi, amatör müzik grupları ile günün yorgunluğunu atabilirsiniz.

Alışveriş Merkezleri

Ankara'da alışveriş merkezleri Ulus, Kızılay ve Kavaklıdere'de yoğunlaşmıştır. Ankara'yı ziyaret edenlerin gezmekten hoşlandıkları yerler, Ulus yakınlarındaki Çıkrıkçılar Yokuşu ve buradaki dükkanlardır. Ayrıca kentte doyasıya alışveriş yapabileceğiniz büyüklü küçüklü on sekiz alışveriş merkezine uğrayabilirsiniz.

Yemekleri

Ankara'da Türk mutfağından lezzetler sunan çeşitli lokantalar ve fast fo-

od markalarını rahatlıkla bulabilirsiniz. Türkiye'nin en güzel etli pidesini Ankara'da yiyebilirsiniz. Eski Ankara mutfağında etli yemeklerin özel bir yeri vardır. Ankara Tavası, Sızgıç, mucirim köftesi, orman kebabı, tiritli köfte en bilinenlerdir. Hamur işlerinden en yaygın olanı tandır böreği, ay çöreği, alt üst böreği, Pazar böreği ve nevzimedir. Pirinç ve yoğurtla yapılan toyg çorbası, tarhana, keşkek, miyane çorbası ve sütlü çorba, dolma çeşitleri arasında efelek dolması, tatlılardan saraylı, tiftil, baklava ve kaygana Ankara mutfağının çeşitleri arasındadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Başkenti olan Ankara, yapılan yeni sağlık kampusleriyle ve sağlık kuruluşlarıyla bölgede önemli bir sağlık üssü haline gelmektedir. Gerek dal hastaneleriyle gerekse teknolojik yatırımlarla Ankara sağlık turizminde ön sıralardaki yerini almaya başlamıştır.

Önemli Telefonlar ve Web Adresleri:

Ankara Sağlık Müdürlüğü : (0312) 385 97 00 / www.asm.gov.tr

Ankara Kültür ve Turizm Müdürlüğü : (312) 310 87 87

www.ankarakulturturizm.gov.tr

Ankara Valiliği : (0312) 385 97 00 / www.ankara.gov.tr

İZMİR

Her taşın altında tarih saklı bir şehirdir, İzmir... Yazın denizden gelen serinlik güneşin sıcaklığıyla beraber yüzünüze vurur. Sahil boyunca sizi karşılayan palmye ağaçları ve geniş caddeleriyle bir rüya şehridir.

İzmir'e yaz aylarında gelerseniz, sıcak ve kurak bir iklimle karşılaşsınız. Kış aylarında ise ılık ve yağışlı geçer.

Nereleri Gezelim?

İzmir'de kültürün merkezi olan Efes Harabeleri ile gezinize başlamanızı öneririz. Burası İzmir'in ilk yerleşim alanı olarak bilinir. İzmir'de Büyük İskender'in generallerinden Lysimakhos'un körfeze hakim bir konumda kurduğu kent, bugünkü Kadifekale (Pagos) Tepesi ile tepenin iç limana bakan yamacında gelişmiştir.

Politik toplantıların ve seçimlerin yapıldığı bir yer olan Agora, Roma Dönemi'ne ait bir devlet agorasıdır. Kazılarda agoranın büyük bir bölümü ortaya çıkarılmış. Günümüzde sadece kuzey ve batı bölümlerini ziyaret edebilirsiniz. Kuzey yapısında ise Roma Dönemi'ne ait Yunan Tanrıları Poseidon, Demeter ve Artemis'in kabartmalarını görebilirsiniz.

İzmir'in asırlık simgesi Saat Kulesi, İzmir'in ilk yerleşim merkezi Bayraklı, Asansör'ü, camileri, sinagogları ve kiliseleriyle farklı güzellikleri, kültürleri bünyesinde barındıran bir tarihi ve turistik bir mekandır.

İzmir'in sıcaklığında bunalırsanız müthiş güzellikteki doğal plajlarında sarı kumlarda denizin ve güneşin tadını çıkartabilirsiniz. Aynı zamanda İzmir'in kıyılarında bulunan yarımada ve koylar su sporlarına da olanak verir.

İzmir'in denizi ve güneşi kadar kaplıcalarının da keyfini çıkartabilirsiniz. Homeros'un destanlarında ve coğrafyacı Strabon'un eserlerinde adı geçen "Agamemnon Kaplıcaları" antik dönemlerden bugüne ziyaretçilere şifa dağıtmıştır. İskender ordularından bir grubun yaralarını tedavi ettikleri bu kaplıcalar halen ününü korumaktadır.

İzmir'de doğa ile iç içe olmak istiyorsanız Bozdağ tam size

göre. Yaz aylarında yürüyüş yapabilirsiniz. Kış aylarında ise üç adet kayak alanıyla karın tadını çıkartabilirsiniz. Ayrıca yamaç paraşütü için de uygundur. Özellikle bahar ve yaz aylarında İzmir'de bulunursanız ve adrenalin severseniz, denemenizde fayda var.

İzmir kültür şehri olarak da ün yapmıştır. İzmir Kültür Merkezi opera, bale ve müzik konserlerine sık sık ev sahipliği yapar. Eğer Ağustos ayında İzmir'de bulunursanız her yıl açılan eğlence ve endüstri sergisi olan İzmir Uluslararası Fuar'ını gezebilirsiniz. Ayrıca Efes Harabelerinin en güzel yapılarından biri olan tiyatro, oldukça sağlam kalmış ve restorasyonla da günümüzde Efes Festivali gibi şenliklerde kullanılmaktadır.

Alışveriş Merkezleri

Alışveriş tutkunuyusanız İzmir'deki Kemeraltı Çarşısı tam size göre. Eskinin gizemli tonoz ve kubbeli dükkanlarının yanı sıra, modern iş merkezleri, mağazaları, sinemaları ve kafeteryaları ile de her türlü alışverişe hitap eder. Bu çarşıda geleneksel Türk el sanatlarından seramikler, çini panolar, ahşap ürünleri, tombaklar, halı ve kilimler, deri ürünlerinin her çeşidini bulmak mümkündür. Ayrıca İzmir'de en önemli alışveriş merkezi olan

Kemeraltı'na, Çankaya ve oradan da seçkin butik ve mağazaların yer aldığı Alsancak'a ulaşım alışveriş yapabilirsiniz. Ayrıca dünyaca ünlü markaları bulabileceğiniz yaklaşık on tane alışveriş merkezini doyasıya dolaşabilirsiniz.

Yemekleri

Bu kadar yorgunluğun üzerine bir yemek keyfi gerekir. Çeşme ve Foça'dan getirilen başta çipura, levrek ve zengin, doğal meralarda beslenmiş iri topuk barbunu olmak üzere günümüzde nadide sayılan balık türlerinden olan trançanın tadına varabilirsiniz. Yine Çeşme'nin, İldırı'nın, Alaçatı'nın sakız enginarları, tatlı kavunları, Tirenin bereketli ovasından gelen çeşitli otlarla yapılan mezeler, has zeytinyağlılar, kabbak çiçeği dolmaları, radika salataları, deniz börülceleri,

kimyonlu çöp şişler, köfteler, İzmir lokmaları sofraya zenginliğine önem verenler için bulunmaz fırsat.

Eşsiz silüeti ve doğasıyla yeni dönem hastaneciliğin bütün unsurlarına burada rastlayabilirsiniz. Deniz ve doğanın eşsiz limanlarına kurulan yeni hastaneler, şehri sağlık turizmi açısından da önemli bir konuma taşımaktadır. Yer altı kaynaklarının akıl ve teknolojiyle buluşmasına buradan tanık olabilirsiniz.

Önemli Telefonlar ve Web Adresleri:

İzmir Sağlık Müdürlüğü : (0232) 441 81 11 / www.ism.gov.tr

İzmir Kültür ve Turizm Müdürlüğü : (0232) 483 51 17

www.izmirturizm.gov.tr

İzmir Valiliği : (0232) 455 82 82 / www.izmir.gov.tr

ANTALYA

Tarihi dokusu ve doğal güzellikleri ile Akdeniz'in incisidir Antalya... Bir zamanlar Anadolu'da yaşayan ve Anadolu kültürüne biçim veren ilk kavimlerin bölgesi. Bugün deniz, güneş tarih ve doğanın bir uyum içinde bütünleştiği Antalya Türk Rivierası olarak anılıyor.

Antalya ili iklimi, genel olarak Akdeniz iklimine girmektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı

olarak ifade edilen iklim tipi diğer bir deyişle mutedil deniz ve sıcak deniz iklimi sınıfına girer, daha iç kesimlerde ise soğuk yarı-kara iklim tipi görülmektedir.

Bergama Kralı II. Attalos akıncılarına "Gidin bana yeryüzünün cennetini bulun" der. Akıncılar kralın bu emriyle yola çıkıp diyar diyar dolaşır ve sonunda Antalya'nın bulunduğu yere geldiklerinde, karşılarındaki eşsiz güzelliğe bakarak "Cenneti bulduk" derler. Siz de cenneti bulmak ister misiniz?

Nereleri Gezelim?

Bir liman kenti olarak kullanılan Olimpos'u gezebilirsiniz. Birkaç kilometre güneybatısındaki Çakaltepe olarak anılan

yükseltinin güney yamacından devamlı olarak alev çıkar. Yamaçtan çıkan bu doğal gaz nedeniyle burası "Yanartaş-Çıralı" olarak tanınır. Ortaçağ kalesi, derenin denizle birleştiği yerin batısında bir köprünün ayağı, bir tapınağa ait duvar parçası, sütun başlıkları, tiyatro, Bizans bazilikası, kıyıya yakın yerde hamam kalıntılarını bugün de görülebilen kalıntılardır.

Antalya'daki en iyi korunmuş tarihi yapılardan olan Hadri-an Kapısı, eski dönemlerde işaretlemeyi sağlayan Hıdırlık Kulesi, Antalya'daki ilk islami yapılarından olan Yivli Minare görülmesi gereken yerlerden biridir.

En eski tiyatrolardan biri olan Aspendos'u da unutmamak lazım. Türkiye'nin en iyi korunmuş tiyatrosu unvanına sahiptir. 2000 yıllık Aspendos antik tiyatrosunun sunduğu olağan üstü akustik, Antalya'nın doğal güzellikleri ve beraberinde sanatın dil, din, ırk ve sınır tanımayan yapısı ile her yıl düzenlenen Aspendos Opera ve Bale Festivaline denk gelerseniz, kaçırmamanızı tavsiye ederiz.

Türkiye'de insanlığın en eski yerleşim merkezi olan Karain Mağarası da Antalya'da bulunmaktadır. Bu tarihi mağara tek giriş birbiriyle bağlantılı üç bölmeye ayrılmaktadır. Her ne kadar buluntulardan bazıları girişte yer alan ufak müzede sergilense de eserlerin büyük çoğunluğu Antalya müzesinde sergilenmektedir.

Tarihi güzelliklerin yanında doğal güzelliklere de doymak isteyenler için Antalya eşi bulunmayan bir örnek. Bölgedeki tüm dere ve çaylar Torosların Ak-

deniz ile buluştuğu sahillerde yerüstü ve yeraltından olmak üzere yirmiden fazla noktada şelaleler halinde denize dökülmektedir. Bunların arasında en güzelleri Küçük ve Büyük Düden Şelaleleri, Kurşunlu ve Manavgat Şelaleleri'dir.

Antalya'ya gelmişken denize girmek olmaz tabii ki. Patara on sekiz kilometrelik uzunluğu ile Türkiye'nin en uzun kumsalına sahip plajdır. Ayrıca Çevre Bakanlığınca "Özel Çevre Koruma Bölgesi" ilan edilen Patara Plajı, Caretta caretta deniz kaplumbağalarının üreme alanıdır. Kleopatra Plajı, İn-

cekum Plajı ve Ulaş Plajı tercih edilen plajların bazılarıdır. Olimpos, Bey Dağları Milli Parkı ve Topçam Plajı gözler önüne kusursuz manzaralar sergilemektedir. Doğal güzellikler arasında dolaşmak isteyenler için parkın kuzey ucunda kamp alanları yer almaktadır. Bölgenin kuşbakışı görüntüsü Tünektepe'den gözler önüne serilmektedir.

Antik çağlardan günümüze binlerce yıllık Anadolu uygarlıklarının en seçkin mimari eserlerinin minyatürleri Minicity'de sergilenmektedir.

Doğa severlerin 40.000 metrekairelik alan üzeri-

ne kurulu EKOPARK dünyanın ilk flora-herpetofauna (bitki, sürüngen ve amfibi) doku minyatür çalışmasını ziyaret etmesini öneririz.

Bütün bu doğal güzelliklerin arasında Antalya'da özellikle Belek, sahip olduğu uluslararası standarttaki birçok golf sahasıyla Avrupa'nın en büyük golf merkezi olma yolunda hızla ilerlemektedir.Gece hayatını seviyorsanız Antalya geceleri renkli geçer. Gece kulüpleri, yat limanı lokantaları, Konyaaltı'ndaki restoranlar ve lüks otellerin yanı sıra; Kaleiçi'ndeki yan yana sıralanan bar ve kafeler değişik eğlence alternatifleri sunar. Hareketli geçen bir günün yorgunluğunu atmak için yapabileceğiniz en iyi şey, akşam serinliğinde Kaleiçi kafelerinde oturup soğuk bir şeyler içmek olabilir. Herhangi bir bölgeden turizm merkezi olarak söz edebilmesi için ulaşım imkânlarının birbirini tamamlayıcısı olarak karayolları ayrı bir önem arz eder. Limanlara ve hava alanlarına gelen turistler, karayolu vasıtasıyla arzuladıkları tesislere varır.

Alışveriş Merkezleri

Yörenin kökboyası ile boyanarak yapılan Döşemealtı halıları da çok ünlüdür. Bugün Avrupa'nın en önemli müzelerini süsleyen Türk kilimleri nerede yapılıyor görebilirsiniz. Antalya'da yerli ve yabancı turistlerin her çeşit ihtiyacını karşılayabilecek mağazalar vardır. Antalya hemen her türlü meyve ve sebzededen yapılan reçelleri ile ünlüdür. Antalya'ya özgü turunç, bergamut, patlıcan, karpuz reçelleri en önemlileridir. Ayrıca Kültür ve Turizm Bakanlığı satış mağazalarında ve Kaleiçindeki dükkanlarda Türkiye'ye özgü hediyelikler bulunabilir. Kıyı şeridinde de pek çok mağaza ve modern alışveriş merkezleri bulunmaktadır.

Yemekleri

Akdeniz'in leziz deniz ürünleri, şiş köfteler, şakşuka, acılı ezme, humus ve haydari gibi mezeleriyle ünlü Antalya'da,

hemen her yerde ızgara alabalık, gözleme çeşitleri ve minik acılı turşular denemenizi tavsiye ederiz.

Deniz turizmi denilince ilk akla gelen şehirlerden biri olan Antalya, yapılan yatırımlar ve teknolojik oluşumlarla sağlık turistinin de dikkatini çekmeye başlamıştır. Deniz turizmi ile sağlık turizmini bir arada götürebilen nadir şehirlerden biridir, Antalya.

Önemli Telefonlar ve Web Adresleri:

Antalya Sağlık Müdürlüğü : (0242) 228 48 48 / www.antalyasm.gov.tr

Antalya Kültür ve Turizm Müdürlüğü : (0242) 247 76 60

www.antalyakultur.gov.tr

Antalya Valiliği : (0242) 243 97 91-93-94 / www.antalya.gov.tr

BURSA

İpeğin ve kaplıcaların kentidir Bursa... Osmanlı Devleti'nin ilk göz ağrısı Bursa, günümüzde de Türkiye'nin gözdesi.

Marmara Bölgesi'nin güneyinde bulunan Bursa ılıman bir iklime sahiptir. Ayrıca İstanbul'dan sonra Bursa Osmanlı eserlerinin yoğun olduğu kentlerin başında gelir.

Marmara Bölgesi'ni Ege ve İç Batı Anadolu'ya bağlayan Bursa'ya ulaşım kara, deniz ve hava yoluyla yapılabilir.

Nereleri Gezelim?

Birçok medeniyetin izlerini taşıyan Bursa, tarihin, doğal güzelliklerin ve gelişmişliğin bir harmanı niteliğini taşır. Bizans mimarisine benzeyen Bursa mimarisi, bu tarihi güzelliklerde sergilenir. Bursa denilince ilk akla gelen şüphesiz Ulu Camidir. Yirmi kubbe, iki büyük minareten oluşan beyaz renkli camiyi gördüğünüzde ismini nereden aldığını anlayacaksınız. Cami'de ünlü hattatlar tarafından yazılmış yüz doksan iki yazıyı görünce büyüleneceksiniz.

Dünyaca bilinen ve Türk Halk Tiyatrosunun bir dalı olan gölge oyunu Karagöz ve Hacivat, adını baş kahramanlarından almaktadır. Karagöz ve Hacivat'ın Bursa'da yaşamış olduğu düşünülmektedir.

Çinilerinin rengi dolayısıyla halk tarafından 'Yeşil Türbe' olarak adlandırılan yapı da Bursa denildiğinde akla gelen en önemli sembollerden biridir. Yeşil semtinde Osmanlı hükümdarlarından Çelebi Mehmet tarafından yaptırılan Yeşil Külliyesi; cami, imareti ve türbesiyle Bursa'nın en önemli tarihi mekanları arasındadır.

Tophane Parkı, Bursa manzarasının en iyi seyredilebileceği yerlerden biridir. Bursa, ayrıca

Osmanlı'nın kuruluş devrine tanıklık etmiş ve kuruluş dönemi padişahlarının türbeleri ve ilk mimari yapılarının yer aldığı bir şehirdir. Osman Gazi Türbesi, Orhan Gazi Türbesi, Muradiye Külliyesi vs...

Bursa ili kaplıcaları ile meşhurdur. Bursa'da ilk hamamın Romalılar döneminde yapıldığı söylenir. O günden itibaren dünyanın çeşitli yerlerinden insanlar her derde deva kaplıca sularına gelir. Çekirge Kaplıcası, Bademli Bahçe Kaplıcası, Dümbüldek Kaplıcası, Gemlik Kaplıcası ve Armutlu Kaplıcası ünlü kaplıcalarıdır.

Tarihe en iyi tanıklık etmiş, dört imparatorluğa başkentlik yapmış nadir yerleşim yerlerinden birini görmek istiyorsanız İznik'i ziyaret etmelisiniz. Firuze ve yeşil tonlarıyla İznik çinileri karşılar sizi. Burası adeta açık hava müzesidir. İznik, aynı zamanda Hıristiyan dünyası için çok önemli dini merkezlerden biridir. Hıristiyanlığın ana ilkelerinin belirlendiği Birinci Konsül, İznik'te toplanmıştır. Kudüs ve Vatikan'dan sonra üçüncü kutsal kenttir.

Tarınlarnn Troia Savaşı'nı izlediği yer olarak mitolojideki yerini almış olan Uludağ'ı ziyaret etmeden Bursa'dan ayrılmayın. Kış mevsiminde müthiş bir güzelliğe bürünüp kayak tutkunlarını misafir eden mekan yaz aylarında kampçılık, trekking ve günöbirlik piknik etkinliklerine de olanak sağlar. Kayak dışındada snow board, big foot, buz pateni, kar motosikleti aktiviteleri ile adrenalin yaşayabilirsiniz.

Eski mimariler ilginizi çekerse fotoğraf makinenizi alıp şirin bir köy yerleşimi olan Cumalıkızık köyüne gelebilirsiniz. Muhteşem kültür varlıkları, doğa ile birleşerek size görsel bir şölen yaşatacaktır.

Alışveriş Merkezleri

Bursa'da alışveriş yapmak isterseniz İznik'ten müthiş çini

örnekleri ya da şehir merkezlerindeki alışveriş merkezlerini tercih edebilirsiniz. İpekli ve yünlü kumaşlarını dünyaya ihraç etmektedir. İpekli kumaşların satıldığı en önemli merkez, tarihi Koza Han'dır. Bursa'yı ziyaret edenler; havlu, bornoz, kestane şekerini almadan ülkelerine dönmeyinler.

Yemekleri

Ayrıca Bursa mutfağı İskender ile meşhurdur. Yemeden Bursa'dan ayrılmayın. Kestane şekerini unutmamak lazım. İskender Kebabı, İnegöl Köftesi, Kemalpaşa Tatlısı, Mihaliç Peyniri önemli lezzetleri arasındadır.

Önemli Telefonlar ve Web Adresleri:

Bursa Sağlık Müdürlüğü : (0224) 295 60 00-01-02-03-04 / www.bsm.gov.tr

Bursa Kültür ve Turizm Müdürlüğü : (0224) 220 99 26

www.bursaturizm.gov.tr

Bursa Valiliği : (0224) 225 19 00 / www.bursa.gov.tr

YALOVA

Bir liman kentidir Yalova... Dünyaca ünlü termal kaplıcaları ve Armutlu kaplıcaları Türkiye'nin ve Ortadoğu'nun sağlık, şifa ve dinlenme merkezidir. Yalova süs bitkileri üreticiliği ile de adından bahsettirir.

Yalova'da yaz aylarında sıcak ve kurak bir havayla karşılaşsınız. Kışlar ise ılık ve bol yağışlı geçer.

Nereleri Gezelim?

Bugün yaklaşık 7000 civarında değişik bitki tür, alttür, varyete ve kültür formunu barındıran Karaca Arboretuma canlı ağaç müzesini görmelisiniz. Rehber eşliğinde bir ybuçuk saat süren gezide doğaya hayran olacaksınız.

Yalova yeşil alanı bol bir şehirdir. Doğa yürüyüşleri ve trekking için doğal yürüyüş parkurlarıyla her türlü orman ağaçları, içme suları ve endemik bitkiler bulunduran Delmece Yaylası, Erikli Yaylası ve Karlık Yaylası'nın keyfini çıkartabilirsiniz. Yalova İli'nin çevresindeki ormanlık alanlar dağ bi-

sikleti olanakları açısından da son derece uygundur. Çınarcık İlçesi, Teşvikiye Köyü'nde bulunan Delmece Yaylası parkuru, farklı doğal güzellikleri aynı gezide bulabileceğiniz seçenekler sunması bakımından ilgi çekicidir. Sekiz yüz metre yükseklikteki yaylada yeşilin çeşitli tonlarını görebilirsiniz. Doğa yürüyüşü için ideal bir parkur olan Erikli Deresi kenarında yürürken karşınıza çıkan şelaleler buraya ayrı bir güzellik katar.

Yalova- Termal ve Armutlu Kaplıcaları Türkiye'nin birinci derece önemli ve öncelikli kaplıcalarındandır. Yüzyıllardır çeşitli medeniyetlerin şifa merkezi olan Termal'in şifalı su kaynakları günümüzde de birçok hastalığın tedavisinde kullanılıyor. Kaplıca suları romatizmalı ve metaboliz-

malı hastalıklarda, sindirim sistemi, karaciğer, safra kesesi, böbrek ve idrar yolları hastalıkları, ortopedik operasyonlar sonrası, deri hastalıkları, psikolojik hastalıklar, kadın hastalıkları, fonksiyonel rahatsızlıklara sahip hastalara şifa dağıtmaktadır.

Yalova'nın kuzeyinden güneybatısına kadar olan il sınırları Marmara Denizi ile çevrilmiştir. Yaz turizminin en hareketli yaşandığı Çınarcık ve Armutlu arasında eşsiz güzellikteki bakir koylar ve kıyı şeridinde denizin keyfini çıkartabilirsiniz. Armutlu ilçesinin kuzeybatı sahilinde bulunan kayalık alanlar Türkiye'nin zıpkınla dalmaya ve su sporlarına en uygun bölgelerindedir. Bu spor faaliyeti Bozburun ve Ayıburnu açıklarında yapılmaktadır.

Yalova'da Sudüşen Şelalesi ve çevresi doğa tutkunlarına muhteşem bir şölen sunar. Şelaleye giden yolun, rahat ve doğal bir yürüyüş parkuru vardır. Şelaleye çıkarken eşsiz bir baraj gölü, Marmara Denizi manzarası ve çok çeşitli orman faunasında fotoğraf çekebilir, doğa yürüyüşü yapabilir ve piknik alanlarını kullanabilirsiniz.

Yemekleri

Yalova'da Papara, Yalova Köftesi, Termal Sarma, Termal Tatlısı ve Yaprak Pidesi gibi özel tatları deneyebilirsiniz.

Önemli Telefonlar ve Web Adresleri:

Yalova Sağlık Müdürlüğü : (0226) 814 31 18 / www.yalova.saglik.gov.tr

Yalova Kültür ve Turizm Müdürlüğü : (0226) 813 85 07 - 813 70 59
www.yalovakulturturizm.gov.tr

Yalova Valiliği : (0226) 813 63 01 - 02 / www.yalova.gov.tr

BOLU

Bolu, Ankara-İstanbul gibi iki büyük metropolün arasında bulunmaktadır. Zengin bitki örtüsü, doğal ve suni gölleri, yaz ve kış sporları için elverişli dinlenme tesisleri ile Bolu, yerli ve yabancı turistler için çekici bir il konumundadır. Bolu'da kış turizmi, av turizmi, sağlık turizmi, yayla turizmi ile toplantı ve seminer turizmi dallarında potansiyeller mevcuttur.

Bolu'nun 42 km. kuzeyinde bulunan Yedigöller; farklı büyüklüklerde 7 adet gölden oluşmaktadır. Bolu'ya gelip de bu doğa harikalarını görmeden gitmek olmaz.

TÜRKİYE'NİN GENEL TANITIMI

Türkiye Sağlık Turizmi Cep Kitabı 2014

Doğal güzellikleri ile bilinen Bolu, aynı zamanda bir tarih ve kültür şehridir. İilde geleneksel Türk evleri, cami, türbe, han, hamam olmak üzere çok sayıda koruma altına alınmış taşınmaz kültür ve tabiat varlığı ile sit alanları mevcuttur.

Bolu ili ülkemizin Batı Karadeniz Bölgesinde yer almaktadır.

Ve ılıman okyanus iklimi mevcuttur. Yüzölçümünün büyük bir bölümü (%61) ormanlarla kaplı olan, Bolu, gerçek anlamda bir doğa turizm cazibe merkezidir. Bolu, özellikle kış turizmi açısından oldukça zengin bir doğaya sahiptir. (Karlıkaya ve Gerede Arkut Dağında, kısmi olarak Abant).

Sağlık (Kaplıca) Turizmi

Jeolojik bakımdan yurdumuzun en önemli fay tabakası üzerinde kurulmuş bulunan ilimiz, önemli jeotermal su kaynaklarına sahiptir. Bolu-Karacasu, Mudurnu-Babas ve Sarot, Seben Kesenözü-Pavlu Kaplıcaları ve Göynük-Çatak kaynağı Bolu'nun termal kaynaklarıdır.

Bolu Kongre Turizmi açısından da ideal bir konuma sahiptir. İstanbul ve Ankara'ya olan yakınlığı, kolay ulaşım imkânlarının bulunması ve doğal güzelliklere sahip bulunması ilin bu konudaki çekiciliğini artırmaktadır.

Bütün bulara ilaveten Bolu, yemekleri ve de özellikle aşçlarıyla ün salmış önemli bir şehrimizdir. Özellikle Bolu Mengen aşçıları diyarı olarak bilinmektedir.

Bolu genellikle Batı Karadeniz ve Karadeniz iklim tiplerinin içinde yer almaktadır. Bunun yanında güneybatı bölümlerinde Marmara ve İç Anadolu iklim tipleri de etkili olmaktadır.

TÜRKİYE'NİN GENEL TANITIMI

Türkiye Sağlık Turizmi Cep Kitabı 2014

Ulaşım

Ankara-İstanbul karayolu üzerinde bulunan Bolu'ya sadece kara yolu ile kolaylıkla ulaşım sağlanabilmektedir.

Önemli Telefonlar ve Web Adresleri:

Bolu Sağlık Müdürlüğü : (0374) 215 03 39 - 40 - 41 / www.bolusaglik.gov.tr

Bolu Kültür ve Turizm Müdürlüğü : (0374) 215 36 90-215 76 22

www.bolukulturturizm.gov.tr

Bolu Valiliği : (0374) 215 10 10 / www.bolu.gov.tr

TRABZON

İlin nüfusu, Adrese Dayalı Nüfus Sayımı sonuçlarına göre bir milyona yaklaşmıştır. Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan Trabzon, Kafkasların ve İran transit yolunun başlangıcında yer alır. Karadenize kıyısı olan diğer ülkelerin limanlarıyla bağlantısı bulunmaktadır. Tarihi ve doğa güzellikleri ile dört mevsim gezip görülebilecek turizm şehridir.

Karadeniz sahil kıyısında yer alan Trabzon, doğal güzellikleri ve tarihi yapısı ile de önemli turizm merkezlerindedir. Karadeniz kıyılarının zümrüt kenti Trabzon'un kuruluşu M.Ö. 2000'li yıllara kadar uzanmaktadır. Kurucularının kimler olduğu hakkında kesin bilgi yoktur. Ancak Kafkaslar üzerinden gelen Orta Asya kökenli Türk kavimlerinde kurulduğu yönünde görüşler mevcuttur.

Avrupa ile Asya'nın İpek yolu üzerindeki en önemli irtibat noktasında bulunan Trabzon, bu öneminden dolayı tarih boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Tarihin en eski çağlarından beri insanoğlunu barındırmış olan bu güzel kent öykülerle, türkülerle dolu zengin bir kültürel mirasa sahiptir.

Tarihsel süreçte kentin; Miletler, Persler, Romalılar, Bizanslılar ve Komnesos'ların egemenliği altına girdiği bilinmektedir. 13. yüzyılın başlarında kurulup 250 yılı aşkın bir süre hüküm süren Trabzon Komnesos Prensiği, 26 Ekim 1461 yılında Fatih Sultan Mehmet'in Trabzon'u fethiyle sona ermiştir.

Nereleri gezelim?

Müzeler, manastırlar, camiler, türbeler, hanlar, hamamlar, bedesten ve kenti çevreleyen surlar, sivil mimari örnekleri ve çarşılar kentin tarihi dokusuna bir nakış gibi işlenmiştir.

Doğunun bu gizemli kenti çok sayıda yerli ve yabancı gezginler tarafından ziyaret edilerek adından övgü ile söz ettirmiş, ünlü seyyah Marko Polo ve Evliya Çelebi'nin anılarına da konu olmuştur.

Batılların "muhteşem" diye adlandırdıkları Osmanlı Padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın doğup büyüdüğü ve 15 yaşına kadar yaşadığı kentte, Roma, Bizans ve Osmanlı döneminden günümüze ulaşan pek çok tarihsel anıt vardır.

Trabzon'a veya komşu illere geldiyse-
niz, yazı başka güzel kışı ise esrarengiz bir görüntüye bürünen Sümela Manastırını özellikle kışın kar altında ziyaret etmeden şehirden ayrılmamalısınız.

Ülke turizmine ve bölgenin tanınmasına önemli katkı sağlayan yaz kış ulaşımının sağlandığı, stresten ve şehir gürültüsünden ve hava kirliliğinden uzak, gönlünüzce eğlenip doğanın tadına varabileceğiniz ender güzelliklerden olan Uzungöl'ü **muhtakkak görmelisiniz.**

Tarihi ve kültürel değerler noktasında Selçuklu, Bizans ve Gürcü mimarilerinin ortak özelliklerini bir arada barındıran 13. yüzyıldan günümüze kadar değişikliğe uğramadan ulaşan Ayasofya Müzesi'ni, yörenin en iyi korunmuş, denizden tepelere kadar uzanan Trabzon Kalesi'ni gezip görmeden şehirden ayrılmamalısınız.

Atatürk Köşkü'nü, İrene Kulesi'ni, Trabzon Müzesi (Arkeoloji ve Etnografya)'ni, şehirleşmenin Roma dönemi öncesinden başlayıp Roma-Bizans dönemi ile devam eden ve Osmanlı'nın Trabzon'u fethiyle önemli bir ticaret merkezi haline gelen şehrin Osmanlı dönemi camileri, han, hamam, tarihi köprü ve su kemerleri ile birlikte kentin her zaman vilayet merkezi olmuş tarihi Ortahisar Mahallesi ve Trabzon Evlerini muhakkak ziyaret etmelisiniz. Şehrin hareketli yapısından biraz sıyrılarak semaverinizin dumanı tüterken, çayınızda demlenirken, Trabzon'un genel görünüşünü, Karadeniz'i ve günbatımını hepsini birden seyretmek için Boztepeyi çıkmayı ihmal etmeyiniz. Bölgemiz mağara turizmi açısından incelendiğinde zengin bir yapıya sahiptir. Türkiye'nin en uzun mağaralarından olan **Çal Mağarası'nı** görmeye değer farklı bir doğa güzelliğidir.

Alışveriş merkezleri

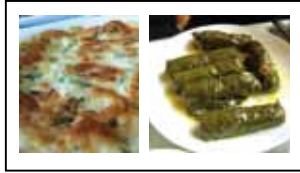
Trabzon'da alışveriş yapmak istediğinizde küçük esnaftan yararlanabileceğiniz gibi, şehir merkezinde bulunan alışveriş merkezlerini de kullanabilirsiniz.

Yemekleri

Yöresel yemekleri de oldukça çeşitli olan Trabzon'un yöresel yemeklerinin başlıcaları şöyledir; karalâhana dolması, kaygana, mısır ekmeği, Trabzon ekmeği, tereyağında alabalık, Hamsiköy'de

Hamsiköy Sütlacı, Akçaabat Köftesi, Trabzon tereyağı ve peynirinden yapılan meşhur Kuymağı ve adlarını saymakla bitiremeyeceğimiz birçok yemek. Bu farklı tatları yemeden Trabzon'dan ayrılmayın.

Önemli Telefonlar ve Web Adresleri:

Trabzon Sağlık Müdürlüğü : (0462) 230 69 00 / www.trbism.gov.tr

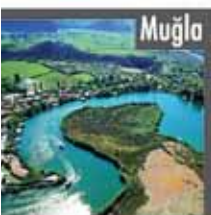
Trabzon Kültür ve Turizm Müdürlüğü: (0462) 326 07 48

www.trabzonkulturturizm.gov.tr

Trabzon Valiliği : (0462) 230 19 66 / www.trabzon.gov.tr

Gaziantep

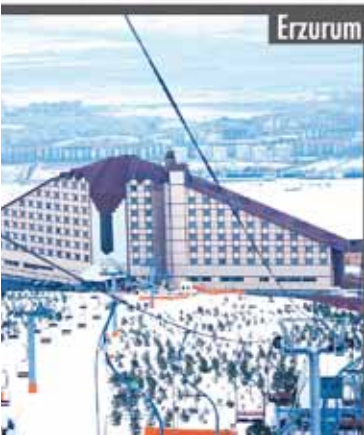
Muğla

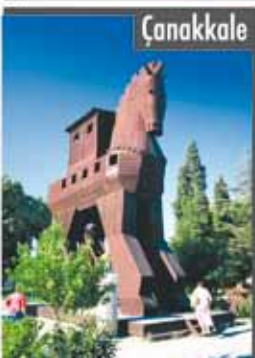
Samsun

Şanlıurfa

Erzurum

Çanakkale

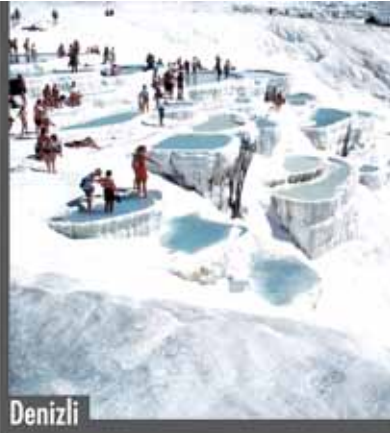
Nevşehir

Artvin

Afyonkarahisar

Denizli

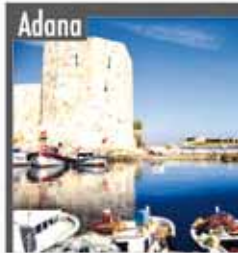
Konya

Mersin

Rize

Adana

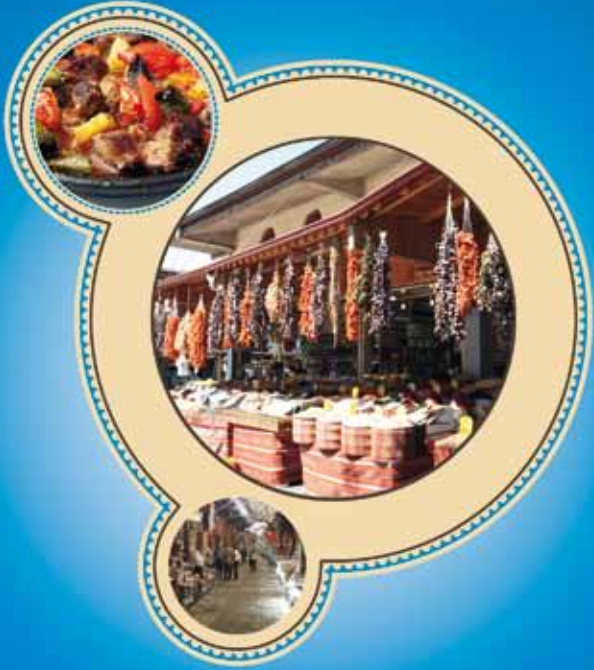
Edirne

Aydın

Diğer iller

Türk Yemek ve Alışveriş Kültürü

A. TÜRK YEMEK KÜLTÜRÜMÜZ

Türk mutfağı dünyada bulunduğu konum itibarıyla 3. büyük mutfaktır. Türk mutfağı içerisinde Batı etkileri ile beraber Doğu kültürü de görülmektedir. Kırmızı etin yoğun tüketildiği, sebze yemeklerinin takviye veya ikincil yemekler olarak öne çıktığı bir yemek kültürüne sahibiz.

insanların ilk çağlardan bu yana yemekle ilgili birtakım kurallar geliştirmelerine neden olmuştur. Bu kurallar zaman içinde toplumların kendi yapı ve değerleri ile birleşerek o toplumlara özgü mutfak kültürünü yaratmıştır. Dünyanın ünlü mutfakları arasında yer alan Türk Mutfağı da böyle bir gelişimin ürünüdür; Türk Mutfağı klasik ve yöresel mutfak olarak ele alınabilir. Klasik mutfak, İstanbul'da imparatorluk ürünleriyle şekillenen bir mutfaktır.

Doğumdan ölüme beslenme mecburiyeti, insanların ilk çağlardan bu yana yemekle ilgili birtakım kurallar geliştirmelerine neden olmuştur. Bu kurallar zaman içinde toplumların kendi yapı ve değerleri ile birleşerek o toplumlara özgü mutfak kültürünü yaratmıştır. Dünyanın ünlü mutfakları arasında yer alan Türk Mutfağı da böyle bir gelişimin ürünüdür; Türk Mutfağı klasik ve yöresel mutfak olarak ele alınabilir. Klasik mutfak, İstanbul'da imparatorluk ürünleriyle şekillenen bir mutfaktır.

Türk Halk Mutfağı olarak da adlandırılabilir olan yöresel mutfaklar ise Anadolu'da bölge ürünleriyle şekillenen mutfaklardır.

Zengin bitki örtüsünün oluşturduğu Ege mutfağı, doğada yetişen her tür sebze kullanmayı başarmıştır. Genellikle zeytinyağlıların ağırlıkta olduğu bu mutfakta zengin et yemeklerine de rastlamak mümkün.

Ege beslenmesinin genel özelliklerini Muğla, Aydın ve de İzmir mutfağında görmek mümkündür. Sebze ve yabancıl bitkiler, zeytinyağlılar, yöre beslenmesinde önemli bir yer tutar. Sebze kurutma, pekmez, reçel, tarhana, keşkek yapımına dayalı ev içi beslenme geleneği, toplumsal değişime koşut bir süreç izler.

Baklagiller ve sebze çeşitleri bölgenin en sık rastlanan yemeklerini oluşturur. Patlıcan en yaygın kullanılan sebzedir. Kızartma, salata ve tatlılarda sık sık kullanılır. Genellikle akşam yemekleri için hazırlanan yumurtalı patlıcanda; soğan, domates önce yağda kavrulur. İçine ince ince doğranmış patlıcan eklenir. Üstüne yumurta kırılır ve ateşten alınır. Ekşili

biber de yörenin öz-
gün kızartma yemek-
lerinden biridir.

Et yemeklerine ge-
lince, kıyı kenti ol-
masına karşın Ege
Bölgesi'nde balığa
dayalı bir beslenme
biçimi yaygın değildir.
Tavuk, ciğer, "biryan"
denen kuzu kapama,
et kavurması ya da
çiftlik kebabı rastlan-
nan et yemeklerini
oluşturur.

İç Anadolu mutfağı
da, mutfak mimarisi,
araç gereçleri, ye-
mek çeşitleri, pişirme
yöntemleri, sofraya dü-

zenleri, servis usulleri, kış için hazırlanan yiyecekleriyle ken-
dine özgü bir mutfaktır.

Anadolu kültürünün en ilgi çekici özelliği kurallaşmış davet
yemekleridir. Komşu kaldırmaları, çetnevir, soğukluk sofrala-
rı, tandıra bütün kuzunun asılmasıyla hazırlanan 'çebiç'
olarak adlandırılan ziyafet sofrası yemekleri, Arabaşı ve
'peşmani' gece misafir sofraları da genellikle bilinen ye-
meklerden oluşur.

Konya'da dışarı yemekleri olarak üç nefis yiyecek dikkati
çeker. Fırın Kebabı ,etli ekmek, peynirli pide.Yakın yıllarda
bunlara peynirli ve etli içle hazırlanan karışık pide de eklen-

miştir. Bu üç yiyecek Konyalıların olduğu kadar yabancıların da çok ilgisini çeken yiyeceklerdir.

Bunun yanı sıra yapılışı ve zahmeti itibariyle Arabaşı İç Anadolu'nun ve özellikle de Yozgat yöresinin tanıdığı bir tattır. Hem sıcak hem de soğuk suyun un ile karıştırılması ile yapılır. Karışım sınıye dökülerek soğumaya bırakılır. Tavuk veya hindi etiyle yapılan çorbasıyla da soğuyan bu hamur yenir. Soğumaya bırakılan hamur, ıslak bir bıçak ile baklava dilimleri şeklinde kesilir. Tepsinin ortası çorba kâsesi sığacak şekilde açılır, açılan yere çorba kasesi yerleştirilir. Kesilen hamurlar kaşık üzerine yerleştirilerek çorba ile birlikte çiğnemedi yutulur.

Özellikle Doğu Anadolu kültüründe et yemekleri çok önemli bir yere sahiptir. İyi pişmiş et ve beraberinde hazırlanan mezeler, Doğu ve Güneydoğu Anadolu insanı için bir yaşam kültürüdür. Farklı pişirme teknikleri ve beraberinde pişirilen sebzeler turistlerin oldukça ilgisini çekmektedir.

Adana, Gaziantep, Urfa, Mardin yemek tutkunları için adeta bir cennet. Ali Nazik Kebabını denemenizi tavsiye ederiz. Bunun dışında Katmer, Beyran, Lahmacun, Yuvalama, İçli köftayı tatmadan dönmek olmaz. Dünyaca ünlü Adana Kebabını da yememek olmaz. Cartlak kebabı, çiğ köfte, analıkzılı, humus, sıkma, şırdan, mumbar, etli kömbe, yüksük çorbası, tantuni vb...

Bol fıstıklı Gaziantep baklavası ve fıstık ezmesi Türkiye'nin önemli tatları arasındadır. Balıkesir hoşmerimi, Anadolu burması, sütlaç, lokum ve cezerye de önemli tatlarımızdır. Yöresel yemekleri ile Karadeniz Bölgesinin de oldukça renkli bir alt yapısı vardır. Karalâhana dolması, kaygana, mısır ekmeği, tereyağında alabalık, Akçaabat Köftesi, hamsi ve çeşitleri....

B. TÜRKİYE'DEN ALIŞVERİŞ

Dünyanın ilk alışveriş merkezi Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u canlandırma projesi adı altında 15. yüzyılda Kapalı Çarşı'da kuruldu. Çarşı kültürünün temellerinin atıldığı Kapalı Çarşı aynı zamanda bugünkü modern anlayışta ma-

ğaza karması çalışmalarının da kökenlerini oluşturdu.

Geçmişte İstanbul Kapalı Çarşı; her sokağında belirli mesleklerin yer aldığı, el işi imalatlarının sıkı denetim altında bulundurulduğu, ticaret, ahlak ve törelere çok saygı gösterilen bir çarşıydı. Günümüzde de bu etik ilkeler azalsa da devam ettirilmeye çalışılmaktadır.

Bugünkü Kapalı Çarşı 4 bin 500 dükkân ve 65 sokağa açılan 18 kapısıyla 300 bin metrekarelik alana yayılmış ve 35 bin kişiye istihdam yaratıyor. Kapalı Çarşı günün her saatinde hareketli ve kalabalık. Çarşı girişinde gelişen konforlu, büyük

mağazalar Türkiye'de elde imal edilen ve ihracatı yapılan hemen hemen bütün ürünleri satmaktadır.

El halıları ve mücevherat başta olmak üzere geleneksel Türk sanatının en güzel örneklerini bu çarşı içerisinde bulabilirsiniz. Bunlar kalite ve orijinal belgeleriyle satılıyor ve dünyanın her tarafına garantili olarak gönderiliyor.

Halı ve mücevherat yanında meşhur Türk işi gümüşten yapılmış eserler, bakır bronz, hediyelik-dekoratif eşya, seramik, oniks ve deriden mamul, üstün kaliteli Türkiye hatıraları zengin bir koleksiyon oluşturuyor. Genel olarak, hediyelik eşya anlamında, turistler Türkiye'nin bütün çarşılarından bu ürünlere ulaşabilmektedir.

Esasında İstanbul Kapalı Çarşısı, Türkiye'nin bir mozaiğidir. İstanbul'u tarihiyle süsleyen bu çarşı ve diğer birçok ildeki kapalı çarşılar yabancı turistlerin ilgi odağı olmaktadır.

1960'lardaki dağınık haldeki perakende sektörünü toplayan ve Türkiye'nin Migros ve Gima ile başlayan modern alışveriş merkezleri, sonrasında aile şirketleriyle devam etti. Vakko, Beymen ve İGS gibi. 1984'te yabancı markalar ülkemize gelmeye başladı. Benetton ve Adidas bunların öncülüğünü yaptı. 1987'de ülkemizin bugünkü anlamda ilk alışveriş merkezi olan Galleria Alışveriş Merkezi açıldı. 1989 yılında Ankara'nın ilk, Türkiye'nin ikinci alışveriş merkezi Atakule başkentte hizmet vermeye başladı. 1991'de Karum Alışveriş Merkezi açıldı. 1993'te Capitol Alışveriş Merkezi ve Akmerkez İstanbul'da açıldı.

Bugün mimarisiyle, mağaza karmasıyla, yönetimiyle uluslararası standartları yakalayan ve de portföy olarak başarıdan başarıya koşan birçok alışveriş merkezi Türkiye'de bulunmaktadır.

Perakende ve alışveriş merkezleri yatırımı uzun bir yolculuk.

Bu yolculukta artık Türkiye'deki alışveriş merkezleri, dünya-daki alışveriş merkezlerine öncülük yapmaya başladı. Önümüzde açılacak, yapımı devam eden ve planlanan birçok değerli projeler bulunmaktadır.

Türkiye'deki bu altyapıyı gören uluslar arası birçok şirket de Türkiye'de şubelerini açmaya başladı. Elektronik alanında Media Market, Saturn vs., yapı malzemeleri olarak Baumax, Bauhaus, Praktiker vs., toptan gıda marketi olarak Metro, Real vs., ev gereçleri olarak İkea gibi. Ülkemizde de bu alanlarda hizmet veren birçok ulusal uluslararası firmalar kurulmuştur. Elektronik alanında Teknosa, Bimeks, ElektroWorld vs., yapı malzemeleri olarak Koçtaş, Tekzen vs. gibi. Bunun yanı sıra gıda alanında da adını sayamayacağımız çok sayıda firma bulunmaktadır.

Büyükşehirlerde özellikle çok sayıda alışveriş merkezi bulunmaktadır. Ülkemize gelen yabancı turistlerin rahatça alışverişlerini yapabildikleri, gezip eğlenebildikleri ve yemeklerini yiyebildikleri hatta ve hatta konaklama yapabildikleri rezidanslar bile bu komplike merkezlerin içerisinde bulunmaktadır.

TÜRKİYE'YE ULAŞIM

Türk Hava Yolları 190'dan fazla direk uçuş noktasıyla Asya'dan Amerika'ya, Avrupa'dan Uzak Doğu'ya kadar dünyanın dört bir yanını keşfetmemizi sağlıyor.Türk Hava Yolları 175 den fazla olan uçak sayısını 2012 yılında 200 e tamamlamayı hedeflemiştir.

Asya ve Avrupa kıtaları arasında bulunan Türkiye'ye ulaşım çok kolay ve ekonomiktir. Türkiye, coğrafi konum itibariyle Ortadoğu'ya ve Avrupa'ya hakim bir bölge üzerindedir. Bu nedenle hem Doğu hem de Batı'dan gelen turistlerin Türkiye bir nevi buluşma noktası olmaktadır.

Uçuş mesafesi olarak 2 ya da 3 saatlik bir uçuşla Türkiye'den çevredeki bütün bölgelere uçuş imkanı mevcuttur. Bu nedenle ilk planda çevre ülkelerden olmak üzere uzak ülkelerden de milli havayolumuz Türk Hava Yolları ile ülkemize hergün uçuş imkanı bulunmaktadır.

Genişleyen filosuyla Türk Hava Yolları son yıllarda dünyada bilinen birkaç havayolu arasına girmiştir. Kalite ve standardizasyon olarak dünyada birçok ikamesini geride bırakmıştır.

Sağlık turizmi alanında da böylesine büyük bir filo anında ihtiyaca cevap vererek hasta akış hızını hızlandırmaktadır. Bu durum ülkemizin sağlık turizmi altyapısına büyük fayda sağlamaktadır.

Türk Hava Yolları Medikal Turizmi Destekliyor

Türk Hava Yolları, medikal turizmden Türkiye'nin daha çok pay alması için harekete geçti. Bu amaçla "Medikal Turizm Paketi" kapsamında yurtdışından gelecek hastalar, anlaşmalı sağlık kuruluşundan temin edecekleri hasta kabul yazısını biletleme ve check-in esnasında beyan ederek birçok kolaylık ve indirimden yararlanabiliyor. Yurtdışı çıkışlı uçuş noktalarımızdan, Türkiye'de tedavi amacıyla Türk Hava Yolları ile seyahatlerini gerçekleştirecek yolculara yüzde 20'ye varan oranlarda indirim uygulanıyor. Söz konusu yolculara ilave bagaj hakkı ve cezasız rebooking imkânları da veriliyor. Üstelik bu avantajlardan hasta yanında seyahat eden, en fazla iki refakatçi de faydalanabiliyor.

Türkiye'de Faaliyet Gösteren Havayolları

Havayolu	Web Adresi
ACT Havayolları	www.actairlines.com
AnadoluJet Havayolları	www.anadolujet.com
Ankair Havayolları	www.ankairlines.com
Atlasjet Havayolları	www.atlasjet.com
Borajet Havayolları	www.borajet.com.tr
Corendon Havayolları	www.corendonairlines.com
Freebird Havayolları	www.freebirdairlines.com
İzmir Hava Yolları	www.izair.com.tr
MNG Havayolları	www.mngairlines.com
Onur Air Taşımacılık	www.onurair.com.tr
Pegasus Hava Taşımacılığı	www.flypgs.com
Sky Havayolları	www.skyhavayolu.com
Güneş Ekspres Havacılık	www.sunexpress.com
Tarhan Tower Havayolları	www.tfairlines.com
Türk Hava Yolları	www.turkishairlines.com

THY'NİN DÜNYADAKİ UÇUŞ NOKTALARI

THY'NİN AVRUPADAKİ UÇUŞ NOKTALARI

Türkiye'de Sağlık Sistemi

1. SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM PROGRAMI

Türkiye'nin yer aldığı Anadolu coğrafyası eski çağlardan beri bölgenin sağlık merkezi olmuştur. Termal kaplıcalar, tarihi şifahaneler, Türk hamamları Türkiye'de sağlık hizmetlerinin geleneksel örnekleridir.

Osmanlı devletinin son dönemlerinde ve Türkiye Cumhuriyeti'nin 80 yıllık birikiminde de iyi eğitim almış doktorlar, modern hastaneler ve gelişmiş sağlık hizmetleri ile Türk vatandaşlarına ve ülkemize gelen turistlere hizmet verilmiştir. Tüm bu tecrübelerden yararlanarak son 9 yılda uygulamaya konulan "Sağlıkta Dönüşüm Programı" sayesinde Türkiye'de sağlık hizmetlerinde dünya örneği olacak büyük bir gelişme ve atılım yaşanmıştır.

Sağlıkta Dönüşüm Programı

Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın temel amacı;

"Herkes için ulaşılabilir, nitelikli ve sürdürülebilir sağlık hizmetinin, etkili, kaliteli, verimli ve hakkaniyete uygun bir şekilde sunulması" olarak tanımlanabilir.

İnsan odaklı 'Sağlıkta Dönüşüm Programı' ile gelişmiş ülkelerin 20 yılda başaramadıklarını Türkiye 8 yılda başarmıştır.

1.1. 1980-2002 YILLARI ARASI SAĞLIK POLİTİKALARI

Anayasanın 60. maddesi "Herkes sosyal güvenlik hakkına sahiptir ve Devlet bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar" demektedir. Ayrıca Anayasanın 56. maddesinde "Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde

sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermelerini düzenler. Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimdeki sağlık ve sosyal kurumlardan yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir" hükmü getirilmiştir. Aynı maddede "Genel Sağlık Sigortası kurulabileceğine" dair bir hüküm de yer almıştır.

1990'lı yıllarda yürütülen Sağlık Reformu çalışmalarının ana bileşenleri şunlardı:

1. Sosyal güvenlik kurumlarının tek çatı altında toplanarak Genel Sağlık Sigortasının kurulması,
2. Birinci basamak sağlık hizmetlerinin aile hekimliği çerçevesinde geliştirilmesi,
3. Hastanelerin özerk sağlık işletmelerine dönüştürülmesi,
4. Sağlık Bakanlığı'nın koruyucu sağlık hizmetlerine öncelik veren sağlık hizmetlerini planlayıp denetleyen bir yapıya kavuşturulması.

Görüldüğü gibi bu dönem önemli teorik çalışmaların yapıldığı ancak bunların yeterince uygulama alanının bulunmadığı bir dönem olmuştur.

1.2. 2003 – 2011 YILLARINDA SAĞLIK

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre bir ülkenin sağlık sistemi, herkese gerekli olan sağlık hizmetinin yüksek kalitede verilmesini sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır. Bu hizmet etkili, karşılanabilir maliyette ve toplumca kabul gören tarzda ol-

malıdır. Her ülkenin bu faktörleri göz önünde tutarak kendi özgün sağlık sistemlerini geliştirmesi önerilmektedir.

Yalnızca şehirlerde değil, köylerde de "112 Acil Sağlık" hizmeti sunulmaya başlandı, istasyon sayısı artırılıp, ambulanslarımız en son teknolojilerle donatıldı. Sisteme, hava ve deniz taşıma araçları eklendi.

Başta koruyucu sağlık ve ana-çocuk sağlığı hizmetleri olmak üzere birinci basamak sağlık hizmetleri güçlendirildi, çağdaş sağlık anlayışının temel unsurları arasında yer alan aile hekimliği uygulaması başlatıldı ve tüm ülkede yaygınlaştırıldı.

Bebek ölüm hızında gelişmiş ülkelerin 30 yılda kat ettiği mesafeyi ülkemiz son sekiz yıla sığdırmayı başardı. Aynı başarı, anne olum hızında da gösterdi ve OECD ülkelerinin anne ölümlerinde 23 yılda kat ettiği mesafeyi ülkemiz yine son sekiz yıla sığdırdı.

Böylece sağlık hizmetlerinin kalitesi arttı, insanların sağlık hizmetlerine erişimi kolaylaştı ve vatandaşların sağlık hizmetlerinden memnuniyeti 2003 Yılında yüzde 39 iken, 2011 yılında yüzde 80'i geçti.

2. TÜRKİYE'DE SAĞLIK EĞİTİMİ VE SAĞLIK İNSAN GÜCÜ DURUMU

2010 yılı içinde yeni kurulanlarla birlikte tıp fakültesi sayısı 74'e ulaşmıştır. Bunlardan 61'inde tıp doktorluğu, 53'ünde de tıpta uzmanlık eğitimi verilmektedir. Ayrıca Sağlık Bakanlığına bağlı 61 eğitim ve araştırma hastanesinde de tıpta uzmanlık eğitimi verilmektedir. Diğer taraftan yeni kurulanlarla

birlikte diş hekimliği fakülte sayısı 31' e, eczacılık fakültesi sayısı 19'a ulaşmıştır. Ayrıca Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) 'na bağlı sağlıkla ilgili toplam 257 fakülte ve yüksekokul bulunmaktadır. Diğer taraftan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı toplam 283 adet de sağlık meslek lisesi mevcuttur.

Sağlık eğitimi sürekli yükseliyor

Ülkemizde tıp fakültesi sayısı 1986-1987 öğretim yılında 21 iken, 2008-2009 öğretim yılında 56'ya, bu fakültelerdeki öğrenci sayısı ise aynı dönemde 29.759'dan 35.454'e öğretim üyesi sayısı ise 2.007'den 8.695'e yükselmiştir. Buna göre **bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayısı 14,8 iken 3,9 olmuştur**. Bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayısı dikkate alındığında birçok Avrupa ülkesine göre iyi durumda olduğumuz görülmektedir.

Hekim sayıları sürekli artıyor

Türkiye'de 2010 yılı itibari ile halen 31.978'i pratisyen, 58.258'i uzman ve 20.975'i tıpta uzmanlık eğitimine devam eden olmak üzere toplam 111.211 hekim bulunmaktadır. Bu hekimlerin 63.622'si Sağlık Bakanlığında, 25.015'i üniversitelerde ve 22.574'ü özel sektörde çalışmaktadır.

Diş hekimliği fakültesi sayısı 1983-1984 öğretim yılında 8 iken 2008-2009 öğretim yılında 31'e yükselmiş olup bunların 19 tanesinde eğitim verilmektedir. Bu dönemde diş hekimliği fakültelerindeki öğrenci sayısı 3.598'de 6.322'ye ve öğretim üyesi sayısı 504'ten 1.355'e ulaşmıştır. Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 7,1 iken 6,4 olmuştur. Ülkemizde aktif olarak çalışan 19.264 diş hekimi bulunmaktadır. Bunların 5.776'sı Sağlık Bakanlığında 900'ü üniversitelerde ve 12.588'i de özelde çalışmaktadır.

TABLO 4: TÜRKİYE'DE SAĞLIK İNSANGÜCÜ YETİŞTİREN EĞİTİM KURUMLARI İLE BU KURUMLARIN SAYILARI VE EĞİTİM VERDİKLERİ DÜZEY

Sıra No	Eğitim Kurumunun adı	Eğitim Verilen Düzey	Durumu		
			Eğitimi Veren	Faal Olmayan	Toplam
1	Tıp Fakülteleri (GATA, Vakıf Tıp Fakültesi Dahil)	Tıp Doktorluğu/Yüksek Lisans/Doktora	78	8	86
2	Tıp Fakülteleri (GATA dahil), Adli Tıp Kurumu, İstanbul Kardiyoloji Enstitüsü, İstanbul Çocuk Sağlığı Enstitüsü	Tıpta Uzmanlık	60	-	60
3	Sağlık Bakanlığı Eğitim ve Araştırma Hastaneleri	Tıpta Uzmanlık	59	12	71
4	Diş Hekimliği Fakülteleri	Diş Hekimliği/Yüksek Lisans/Doktora	33	21	54
5	Eczacılık Fakülteleri	Eczacılık/Yüksek Lisans	17	14	31
6	Sağlık Bilimleri Fakülteleri	Lisans/Yüksek Lisans/Doktora	31	12	43
7	Hemşirelik Fakültesi	Lisans	3	2	5
8	Dört Yıllık Yüksekokullar				
	8.1 Sağlık Yüksek Okulları (SYO)	Lisans	62	30	92
	8.2 Hemşirelik Yüksekokulu (GATA dahil)	Lisans	7	4	11
	8.3 Sağlık İdaresi Yüksekokulu (SİYO)	Lisans	-	2	2
	8.4 Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulları (FTRYO)	Lisans	6	3	9
	8.5 Sağlık Bilimleri Yüksek Okulu (SBYO)	Lisans	12	-	12
	8.6 Sağlık İdaresi ve İşletmesi Yüksekokulu	Lisans	-	1	1
	8.7 Sağlık Teknolojisi Yüksekokulu (STYO)	Lisans	-	2	2
	8.8 Sağlık Hizmetleri Yüksekokulu (SHYO)	Lisans	-	2	2
9	İki Yıllık Meslek Yüksekokulları				
	9.1 Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu (SHMYO)	Ön Lisans	87	75	162
	9.2 Sağlık Bilimleri Meslek Yüksekokulu	Ön Lisans	1	-	1
10	Sağlık Meslek Liseleri (SML)	Lise	425	-	425

Kaynak: Türkiye'de Sağlık Eğitimi ve Sağlık İnsangücü Durum Raporu Şubat 2014

TABLO 5: TÜRKİYEDE AKTİF ÇALIŞAN UZMAN HEKİMLERİN ALANLARA VE KURUMLARA GÖRE SAYISAL DAĞILIMI

Alanlar	Aktif Çalışan Uzman Sayıları				Yüzbin Kişiye Düşen Aktif Çalışan
	Sağlık Bakanlığı	Üniv.	Özel	Toplam	
Tıpta Uzmanlık					
İlk ve Acil Yardım	649	192	62	903	1.19
Adli Tıp	29	111	1	141	0.19
Ağız, Yüz ve Çene Cerrahisi	8	71	54	133	0.18
Aile Hekimliği	1.502	130	114	1.746	2.31
Anatomi	20	228	2	250	0.33
Anesteziyoloji ve Reanimasyon	2.507	515	1.369	4.391	5.81
Beyin ve Sinir Cerrahisi	771	294	455	1.520	2.01
Çocuk Cerrahisi	376	153	100	629	0.83
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	2.116	526	1.959	4.601	6.08
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	114	103	29	246	0.33
Deri ve Zuhrevi Hastalıkları	728	232	573	1.533	2.03
Enfeksiyon Hastalıkları Klinik Mikrobiyoloji	844	225	220	1.289	1.70
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon	905	261	818	1.984	2.62
Fizyoloji	38	235	4	277	0.37
Genel Cerrahi	2.367	558	1.333	4.258	5.63
Göğüs Cerrahisi	360	138	44	542	0.72
Göğüs Hastalıkları	1.247	293	336	1.876	2.48
Göz Hastalıkları	1.386	388	1.421	3.195	4.22
Halk Sağlığı	205	220	4	429	0.57
Hava ve Uzay Hekimliği	0	0	1	1	0.00
Tıbbi Histoloji ve Embriyoloji	54	198	10	262	0.35
İç Hastalıkları	2.242	595	1.888	4.725	6.25
Kadın Hastalıkları ve Doğum	2.064	447	2.617	5.128	6.78
Kalp Damar Cerrahisi	617	277	352	1.246	1.65
Kardiyoloji	1.077	473	733	2.283	3.02
Kulak Burun Boğaz Hastalıkları	1.298	349	1.058	2.705	2.58
Nöroloji	1.048	341	593	1.982	2.62
Nükleer Tıp	277	162	96	535	0.71

Ortopedi ve Travmatoloji	1.386	358	1.013	2.757	3.65
Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi	314	152	358	824	1.09
Radyasyon Onkolojisi	253	168	81	502	0.66
Radyoloji	1.586	510	1.184	3.280	4.34
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	1.047	314	573	1.934	2.56
Spor Hekimliği	24	25	1	50	0.07
Sualtı Hekimliği ve Hiperbarik Tıp	8	7	10	25	0.03
Tıbbi Biyokimya	921	343	531	1.795	2.37
Tıbbi Ekoloji ve Hidroklimatoloji	8	5	0	13	0.02
Tıbbi Farmakoloji	49	195	2	246	0.33
Tıbbi Genetik	65	112	6	183	0.24
Tıbbi Mikrobiyoloji	726	307	377	1.410	1.86
Tıbbi Patoloji	797	361	153	1.311	1.73
Üroloji	1.235	352	672	2.259	2.99
Algoloji	3	74	1	78	0.10
El Cerrahisi	1	57	0	58	0,08
Jinekolojik Onkoloji Cerrahisi	11	37	0	48	0.06
Klinik Nörofizyoloji	0	36	0	36	0.05
Gelişimsel Pediatri	0	9	1	10	0.01
Perinatoloji	11	38	2	51	0.07
Temel İmmunoloji	2	39	1	42	0.06
İmmunoloji ve Alerji Hastalıkları	11	20	0	31	0.04
Cerrahi Onkoloji	6	27	-	33	0.04
Gastroenteroloji Cerrahisi	36	6	2	44	0.06
Yoğun Bakım	6	59	20	85	0.11
Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları	140	143	49	332	0.44
Gastroenteroloji	218	212	154	584	0.77
Geriatric	2	29	1	32	0.04
Hematoloji	61	135	24	220	0.29
İş ve Meslek Hastalıkları	0	5	0	5	0.01
Nefroloji	193	153	49	395	0.52
Romatoloji	49	97	18	164	0.22
Tıbbi Onkoloji	98	142	49	289	0.38
Tıbbi Viroloji	1	3	0	4	0.01

Tıbbi Mikoloji	1	3	0	4	0.01
Tıbbi Parazitoloji	13	41	0	54	0.07
Sitopatoloji	5	6	0	11	0.01
Çocuk Endokrinolojisi	29	34	3	66	0.09
Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları	20	24	0	44	0.06
Çocuk Acil	1	14	0	15	0.02
Çocuk Gastroenteroloji	24	46	6	76	0.10
Çocuk Genetik	1	14	0	15	0.02
Çocuk Göğüs Hastalıkları	6	24	0	30	0.04
Çocuk Hematolojisi ve Onkolojisi	22	47	0	69	0.09
Çocuk İmmünolojisi ve Alerji Hastalıkları	29	31	0	60	0.08
Çocuk Kardiyolojisi	73	85	11	169	0.22
Çocuk Kalp ve Damar Cerrahisi	7	20	0	27	0.04
Çocuk Metabolizma Hastalıkları	8	17	0	25	0.03
Çocuk Nefrolojisi	47	62	5	114	0.15
Çocuk Ürolojisi	1	43	1	45	0.06
Çocuk Nörolojisi	39	67	9	115	0.15
Çocuk Yoğun Bakım	3	22	0	25	0.03
Neonatoloji	106	76	13	195	0.26
Çocuk Romatolojisi	0	14	0	14	0.02
Çocuk Radyolojisi	3	16	0	19	0.03
DİĞER UZMANLAR	120	581	32	733	0.97
TOPLAM	34.675	13.532	21.658	69.865	92.38
Diş Hekimliğinde Uzmanlık					
Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi	18	186	191	395	0.52
Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi	5	92	16	113	0.15
Endodonti	19	141	71	231	0.31
Restoratif Diş Tedavisi	7	138	24	169	0.22
Protetik Diş Tedavisi	36	248	200	484	0.64
Ortodonti	12	166	361	539	0.71
Pedodonti	16	135	87	238	0.31
Periodontoloji	27	172	172	371	0.49
TOPLAM	140	1278	1122	2540	3.36
GENEL TOPLAM	34.815	14.810	22.780	72.405	95.74
<i>Kaynak: Türkiye'de Sağlık Eğitimi ve Sağlık İnsangücü Durum Raporu Şubat 2014</i>					

3. 112 ACİL AMBULANS HİZMETLERİ

Son sekiz yılda acil hasta taşıma hizmetleriyle ilgili gücümüz arttı kat gelişti. Acil hastalarda her gecen saniyenin önemli olduğunun bilincindeyiz. Artık şehirlerimizde vakaların % 93'üne ilk on dakikada, kırsal alanda vakaların % 96'sına ilk otuz dakika içinde ulaşabiliyoruz. 2002 yılında kırsalda yaşayan vatandaşlarımızın sadece % 20'si 112 acil hizmetlerinden yararlanmaktaydı. Bugün ise kırsalda yaşayan vatandaşlarımızın %100'ü bu hizmetten yararlanmaktadır.

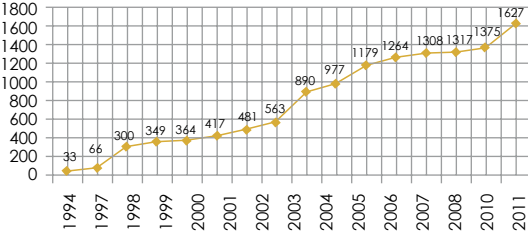
TABLO 7: ACİL AMBULANS HİZMETLERİMİZ

	2002	2011
Ambulans	618	2.782
Hizmet Alabilen Kırsal Nüfus (%)	20	100
Taşınan Vaka	350	2.700.000
Ambulans Helikopter	0	19
Ambulans Uçak	0	4
Deniz Ambulansı	0	4
Kar Paletli Ambulans	0	194
Motosikletli Acil Müdahale Ekibi	0	52

Acil Servisler Her Yerde!

2002 yılı sonunda 618 olan tam donanımlı 112 ambulansı sayısını 2011 itibarıyla 2782'ye ulaştırdık. Ambulanlarımız sadece nicelik yönünden değil, nitelik yönünden de gelişme kaydetmiştir. 2002 yılı sonunda 481 olan 112 istasyon sayısı ise sekiz yıl içinde 1.627'e çıktı. Acil Sağlık Hizmetlerinde belirlediğimiz hedefleri aştık. Ülkemizin her noktasında 112 acil hizmeti verir duruma geldik.

112 İstasyon Sayısı

Tüm Ambulanlarla Rekor Hastaya Hizmet

Ülke genelinde 2001 yılı içinde bir günde 740 vakaya müdahale edilmişken, 2009 yılında bir günde yaklaşık 5000 kişiye hizmet verilmiştir. Taşınan vaka sayısı 2011 itibarıyla 2milyon 700 bine ulaşmıştır.

Daha Hızlı ve Daha Yaygın Hizmet

112 Acil hizmetlerinden yararlanan kişi sayısı 2002 yılında 350 bin iken, 2010 yılında 2,1 milyon kişi bu hizmetten yararlanmıştır. Böylece 2002 yılına göre altı kat artış sağladık. Bu rakam 2002 yılına göre yaklaşık 5 kat artışı ifade eder. İçerisinde her türlü teçhizatın bulunduğu ambulanlarla hastayı olay yerinden alma ve hastaneye sevk etmede Avrupa Kara Ambulans Standardı'na (EN 1789) ulaşmıştır.

Türkiye'de kullanılan resmi ve özel tüm ambulansların TS-EN 1789 Avrupa standartlarında donanım ve özelliklere sahip olması sağlanmıştır.

Kar Paletleri Yaşam İçin Dönüyor

Kar Paletli Ambulanslar 60 santimetre karda, 80 kilometreye ulaşabilmektedir. Haziran 2011 itibariyle coğrafi ve iklim şartları sebebiyle ulaşımda güçlük çekilen bölgelerde 194 adet "kar paletli ambulans" halkımıza hizmet vermektedir. Ayrıca, karın yolları kapattığı bölgeler için 18 adet kar

küreyici ambulans hizmete sunulmuştur. Böylece en zor iklim koşullarında bile yol şartları hizmete engel olmamaktadır.

Ayrıca büyük kazalar veya kitlesel olaylarda en az 4 yaralının yatarak nakledilebileceği çoklu hasta taşıyan 15 adet ambulansı ekiplerimize dâhil ettik.

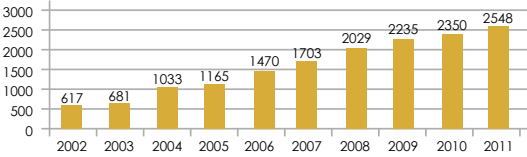
112 Acil Ambulans Ağı, Dünya Standartlarında!

2002 yılı öncesinde 618 olan kara ambulanslarının sayısı 2011 yılında 2.782'ye yükseltilmiş ve hizmet kalitesi açısından da "Avrupa Kara Ambulans Standardı"na ulaşılmıştır. İlk 10 dakikada ambulansla vakalara ulaşma oranı % 95'e çıkarılmıştır.

Hava Ambulansları- 112 Acil Hastalara Kanatlanarak Yetişiyor

Sadece gelişmiş ülkelerde bulunan hava ambulans sistemini ülkemizde bir ilk olarak 2008 yılından itibaren faaliyete geçirdik. Haziran 2011 itibariyle ülke geneline hizmet verecek şekilde 19 ambulans helikopteri 15 il merkezine konuşlandırdık.

Ambulans Sayısı

Uçan Hastaneler; Turbo ve Jet Uçak Ambulanlar

Ayrıca 2010 yılı Nisan ayından itibaren birisi turbojet ve uzun mesafeli, 3 adet de turboprop pervaneli (kısa pisti olan havaalanlarına da inebilecek yapıda) ambulans uçak ile yurtiçi ve yurtdışından acil hasta veya yaralı vatandaşlarımızın naklini gerçekleştirmeye başladık. Turbo jet ambulans uçağı 5.300 km. turboprob ambulans uçağı 3.500 km uçuş menziline sahip olup, her iki uçak da iki hastanın yatarak naklini sağlayabilecek ve yoğun bakım şartlarında her türlü tıbbi müdahaleyi yapabilecek tıbbi ekipman ile donatılmıştır.

Ayrıca uçaklarda bulunan transport kuvözleri ile yeni doğan bebeklerin yoğun bakım şartlarında nakli yapılabilmektedir. Ambulans helikopterler ise 450 km uçuş menziline sahip olup, acil vakaların hastaneler arasında naklinde, trafik kazalarında otoyollara inerek olay yerinde müdahale ve doğrudan hastaneye naklinde ve dağda mahsur kalan birçok acil yardıma ihtiyaç duyan vatandaşın kurtarılmasında önemli görevler yapmaktadır.

10 Ocak 2012 itibariyle ambulans helikopterlerin **20.980** saat uçuş ile taşınan hasta sayısı 10.565, ambulans uçakların 5.789 saat uçuşu ile taşınan hasta sayısı ise 2.059 olmuştur. Bir adet 4 sedyeli turbo Jet ambulans uçak hizmet alımı ihalesi yapılmıştır. 2012 yılından itibaren 5 uçak ambulans hizmet verecektir.

Deniz Ambulanları Denizlerin Kurtarma Timi

Başta boğulma vakaları olmak üzere, deniz kazalarında hastaneye sevk gerektiren acil durumlarda, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile ortak çalışacak 4 adet Deniz-Bot ambulansı hizmete sunulmuştur. İlk etapta Marmara Bölgesi'nde hizmete başlayan Deniz-Bot Ambulan-

larının 2014 yılına kadar tüm sahil kesimlerine yayılması planlanmıştır.

Motor Ambulanlar - Türkiye'nin En Hızlı Ambulanı Motor Ambulan

Acil vakaların bir kısmı şehirlerin dar sokaklarında ve şehir içi trafiğinin yoğun olduğu yerlerde yaşanmaktadır. Bu bölgelerdeki hastalara mevcut kara ambulanları ile ulaşımında güçlük çekilmekte, bazen de imkânsız olmaktadır. Hizmette sokulan 52 motosikletli ambulanla acil yardım hizmetleri daha verimli sunulmaya başlanmıştır.

Hayatı Kolaylaştırmak İçin: 112 Acil Çağrı Merkezi

112 Acil numarasına yapılan tüm çağrılar Komuta Kontrol Merkezi'ne ulaşmaktadır. Bu birimdeki yetkili personellerle, çağrılara cevap verilmekte ve en yakın ambulan olay yerine hızlıca yönlendirilmektedir. Ambulanın olay yerine yönlendirilmesinden

sonra hastanın sevk edileceği hastane servislerine bilgi verilmektedir.

112 Acil çağrı merkezlerinde turistler için 4 ayrı dilde (İngilizce ,Almanca,Arapça ve Rusça) yabancı dil bilen personel çalıştırılmakta, hiç konuşamayan hastaların yerleri uydu aracılığıyla anında tespit edilmekte, acil çağrı yapan ses adres bildiremese de anında yeri tespit edilerek olay mahalline ambulans sevk edilmektedir.

Haberleşme altyapısı tüm illere kurulan uydu telefonlar ile desteklenmiştir.

Elektronik Haritalar Üzerinden Acil Vaka Takibi

Dijital harita üzerinden bütün ambulanslar takip edilmektedir. Kırmızı renkte görülen sabit ambulanslar, harekete geçtiğinde maviye dönüşmektedir. Böylece hangi ambulansın ne kadar hızla gittiği, hangi adrese gittiği, hangi yolu kullandığı, vakası olup olmadığı dijital olarak komuta merkezinden takip edilmektedir.

4. TEŞHİS VE TEDAVİ HİZMETLERİ

Sağlıkta Dönüşüm Programı çerçevesinde kamu hastanelerini teknolojik olarak yeniledik ve kapasitelerini artırdık. Devlet hastanelerimizde kamu - özel ortaklığı şeklinde hizmet alımına başladık. 2002' de tüm devlet hastanelerinde 18 olan manyetik rezonans görüntüleme (MR) cihazı sayısı 2010'da 247'ye, 121 olan bilgisayarlı tomografi (BT) cihazı sayısı 375'e, 495 olan ultrasonografi (USG) cihazı sayısı 1.352'ye çıktı. Benzeri artış özel sektör ve üniversite hastanelerinde de gerçekleşti.

TABLO 9: TEŞHİS VE TEDAVİ HİZMETLERİ (SAĞLIK BAKANLIĞI HASTANELERİ)

Teşhis ve Tedavi Hizmetleri	2002	2011
Yoğun Bakım Yatağı	869	9.400
Yanık Yatağı	35	367
Nitelikli Yatak Sayısı / (%)	6.839 / (%6)	38.272 / (%31)
Toplam Yatak	107.000	122.000
USG	495	2.100
Bilgisayarlı Tomografi	121	410
MR	18	266
Diyaliz	1.510	4.445
Cyberknife	0	3
Robotik Cerrahi	0	3
Kadrolu sağlık personeli	245 000	358 000
Hizmet alımı personel	11 000	120 000

2002 yılında kamuda 869 olan yoğun bakım yatak sayısını 10 kat artırarak 2010 yılı sonunda 8.239'a çıkardık. Ülkede toplamda yoğun bakım yatak sayısını 8 kat artırdık. Yoğun bakımlardaki hizmetleri seviyeli olarak verilen hizmet kalitesinde çok önemli iyileştirmeler gerçekleştirdik.

TABLO 10: ROBOTİK CERRAHİ UYGULAMASI YAPILAN HASTANELER

Sağlık Bakanlığı
İstanbul Ümraniye EAH
Ankara Atatürk EAH
İstanbul Bakırköy Sadi Konuk EAH
Üniversite
Ankara Gazi Üniversitesi
Ankara GATA
Özel Hastaneler
Bakırköy Acıbadem Hastanesi
Kadıköy Acıbadem Hastanesi
Maslak Acıbadem Hastanesi
Amerikan Hastanesi
Florance Nightingale Hastanesi
Kadıköy Şifa Hastanesi
Ataşehir Memorial Hastanesi

TABLO 11: CYBERKNİFE BULUNAN HASTANELER

1	Ankara	Dr. Abdurrahman Yurtaslan Ankara Onkoloji EAH
2	Ankara	Hacettepe Ü. Onkoloji Hastanesi
3	İstanbul	Dr. Lütfi Kırdar EAH
4	İstanbul	Özel Acıbadem Maslak Hastanesi
5	İstanbul	İstanbul Üniversitesi Onkoloji Enstitüsü
6	Kocaeli	Özel Anadolu Sağlık Merkezi Hastanesi
7	İzmir	İzmir Atatürk EAH

TABLO 12: GAMMAKNİFE BULUNAN HASTANELER

1	Ankara	Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
2	İstanbul	Acıbadem Kozyatağı Hastanesi
3	İstanbul	Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi

TABLO 13: TÜRKİYEDE RADYOTERAPİ ÜNİTELERİNİN KURUMLARA GÖRE DAĞILIMI

Üniversite	31
Sağlık Bakanlığı	30
Özel Hastane ve Merkezlerde	38
Toplam	99

TABLO 14: NÜKLEER TIP

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
PET/PET-CT	19 (10 İlde)	26	28	73 (20 İl)
Nükleer Tıp Laboratuvarı	53 (29 İlde)	53	111	217 (42 İl)
Gamma Kamera	70	105	112	287
İ-131	14	20	4	38
SPECT/CT	4	2	1	7
Uzman Doktor	229	155	90	474

TABLO 15: TÜRKİYE'DEKİ KALP DAMAR CERRAHİ MERKEZLERİ SAYISI

Kurum Adı	KVC Merkezleri
Sağlık Bakanlığı	40
Üniversite	44
Özel Hastane	122
Toplam	207

TABLO 16: PEDIATRİK KALP DAMAR CERRAHİSİ YAPILAN HASTANELER

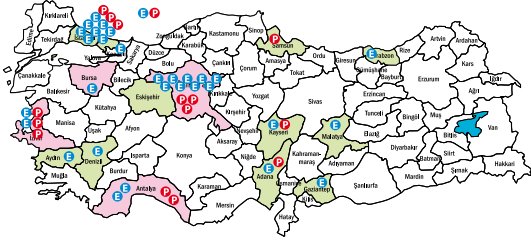
Samsun Bölgesi	19 Mayıs Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi
Kocaeli Bölgesi	Özel Anadolu Sağlık Merkezi
Kayseri Bölgesi	Erciyes Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi
Bursa Bölgesi	Uludağ Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi
Adana Bölgesi	Çukurova Ü. Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi Başkent Ü. Tıp Fakültesi Adana Hastanesi
Gaziantep Bölgesi	Gaziantep Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi
İzmir Bölgesi	Dokuz Eylül Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi Ege Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi İzmir Özel Şifa Hastanesi
Ankara Bölgesi	Dr. Sami Ulus KDÇ Sağlığı ve Hastalıkları EAH, Türkiye Yüksek İhtisas EAH Dışkapı Yıldırım Beyazıt EAH, Hacettepe Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi Ankara Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi, Başkent Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi
İstanbul Bölgesi	Dr. Siyami Ersek GKDC EAH, Kartal Koşuyolu Yüksek İhtisas Hastanesi İstanbul Mehmet Akif Ersoy GKDC EAH, İstanbul Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi Başkent Ü. İstanbul Hastanesi, Acıbadem Sağlık Grubu Hastaneleri İstanbul Medicana Beylikdüzü Hastanesi

Devlet hastanelerimizin tamamında Hasta Hakları Birimini faaliyete geçirdik.

Hastaların haklarının ihlal edilmediği, her aşamada bilgilendirildiği ve onayının alındığı, hiçbir ayırım yapılmadan her türlü tedaviyi aldığı, hekimini, kurumunu seçebildiği, mahremiyete hassasiyetle uyulan bir sağlık hizmeti hedefledik. Bu amaçla ilgili mevzuat doğrultusunda devlet hastanelerimizin tamamında Hasta Hakları Birimini faaliyete geçirdik.

Vatandaşımız hizmet alma hakkını temin için oluşturduğumuz hasta hakları birimlerine sözlü veya yazılı olarak ihtiyaçlarını iletiyor; kendisine gerekli yardım ve düzeltici işlemler yapıyor.

5. ORGAN NAKLİ HİZMETLERİ

Organ Nakli Merkezleri Harita

E= Erişkin • P= Pediatrik

TABLO 17: TÜRKİYE GENELİNDE YILLARA GÖRE YAPILAN ORGAN NAKİL SAYILARI

Organ Adı	2002	2010
Böbrek	550	2,502
Karaciğer	159	695
Kalp	20	86
Toplam	729	3,283

Ülke genelinde böbrek nakli yapılan tüm merkezlerde nakil olmak isteyen kişilerin bilgileri, Bakanlığımız Ulusal Organ Nakli Bekleme Listesi Programına kaydedilmektedir.

Daha önceden Organ Nakli Ulusal Koordinasyon Merkezi (UKM) tarafından bu kayıtlar esas alınarak sadece böbrek nakli bekleyen hasta işlemleri ve kadavra donör dağıtım işlemleri gerçekleştirilmekteydi. Ülke genelinde canlı ve kadavradan gerçekleşen tüm (böbrek, karaciğer, kalp, akciğer, pankreas ve ince barsak)organ nakilleri ile organ bekleyen hasta bilgilerini içeren yeni Ulusal Organ Nakli Bilgi Sistemi oluşturduk. Bu sistemi öncelikle organ nakil merkezleri, bölge koordinasyon merkezleri (BKM) ve UKM takip etmektedir.

Organ nakli, yerine koyma tedavileri içinde en yararlısı ve bazı organlar için tek tedavi biçimidir. Bazı kronik karaciğer ve kalp rahatsızlıklarında ise durum üzücü olup, diyaliz gibi yardımcı tedavileri olmadığı için hastalar organ bulamadıkları takdirde hayatlarını kısa surede kaybetmektedir.

İstanbul, İzmir, Ankara, Adana, Antalya, Samsun, Diyarbakır, Erzurum ve Bursa illerinde olmak üzere 9 Bölge Koordi-

nasyon Merkezi bağlı oldukları Ulusal Organ ve Doku Nakli Koordinasyon Merkezi ile kadavradan organ dağıtımında bağlantılı olarak çalışmaktadır. Kadavradan temin edilen organların nakledileceği hastalara ulaştırılmasında Bakanlığımızın ambulans uçaklarını da kullanmaktayız.

59 hastanede Böbrek Nakli Merkezi, 34 hastanede Karaciğer Nakli Merkezi, 16 hastanede ise Kalp-Akciğer Nakli Merkezini ruhsatlandırarak hizmete açtık.

2011 yılında Akdeniz Üniversite'sinde yapılan ilk kol ve yüz nakli Türkiye'nin tıp alanında katettiği gelişmelerin somut bir kanıtı olmuştur. Bu başarı ülkemizde olduğu kadar dünyada da büyük ses getirmiştir.

6. DOKU VE HÜCRE NAKLİ HİZMETLERİ

Ülke genelinde organ ve doku nakli hizmetleri alanında çalışan kurum ve kuruluşlar için gerekli doku teminini sağlamak amacıyla Kemik Bankasının (Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi) Kas-İskelet Sistemine yönelik Doku Bankası (Ankara Üniversitesi) açıldı.

Organ ve Kemik İliği Nakli hizmetlerinde büyük öneme haiz Doku Tipleme Laboratuvarları sayısının artırılması ve her bölgede hızlı doku tipleme yapılabilmesi amacıyla yeni ruhsatlandırmalar yaptık. Böylece tüm Türkiye genelinde Doku Tipleme Laboratuvarı sayısını 32'ye yükselttik.

Ülke nüfusumuza oranla yılda yaklaşık 4 bin olması gereken kemik iliği nakli sayısı uygun verici bulunamadığından, yıl-

da yaklaşık 800-900 kişiyle sınırlı kalmaktadır. Yılda 3 binden fazla kişi nakil için sıra beklemektedir. Kemik iliği nakillerinde vericilerin çoğu akraba dışı kişilerdir ve iliklerin çoğu yurt dışından temin edilebilmektedir.

Türkiye'deki kemik iliği verici sayısının 40 binin altında olması sebebiyle uygun iliğin bulunabilmesi için yurt dışı taramaları gereklidir. Yurt dışı verici taramalarında bulunan uygun iliğin Sosyal Güvenlik Kurumunca bedeli ödenerek temini ihtiyaç sahiplerinin işini kolaylaştırdı. Her bölgede aktif nakil merkezi olması ve hizmet sunumunun iyileştirilmesi amacıyla yeni merkezlere ruhsat ve faaliyet izni vererek nakil merkezlerinin sayısını artırdık. **Haziran 2011 itibariyle 14 pediatrik, 31 erişkin olmak üzere toplam 45 nakil merkezimiz mevcuttur.**

Kök hücre konusunda Graft Versus Host Disease (GVHD) vakalarında mezenkimal uygulamalara bilimsel kriterler doğrultusunda izin vererek bu alanda dünyanın önde gelen ülkeleri arasında yer aldık. Ankara Üniversitesi'nde izin verdiğimiz bir çalışma ile spinal kord yaralanmalarında kök hücre nakli deneysel tedavisi 10 hasta üzerinde gerçekleştirildi.

Kornea bekleyen hasta sayılarımızın azaltılması ve kadavra donörlerden elde edilen kornea sayısının artırılması amacıyla yaptığımız çalışmalar doğrultusunda, göz bankalarının sayısını 16'ya çıkarttık. Ve her göz bankasına doku kaynağı merkezi bağlanması planını hayata geçirerek kadavradan elde edilen kornea dokusu sayısını artırdık.

6.1. Türkiye Kök Hücre Koordinasyon Merkezi (TURKÖK)

Son yıllarda giderek önem kazanan kok hücre ve kok hücre tedavileri konusunda karmaşayı engellemek için 16.06.2008 tarih ve 22739 sayılı Makam Oluru ile Türkiye Kok Hücre Koordinasyon Merkezi'ni (TURKOK) kurarak faaliyete geçirdik. TURKOK Projesi ile:

- Hematopoetik kok hücre nakli ile ilgili merkezlerin koordinasyonunun bir çatı altındatoplanması,

- Ulusal Kemik İliği Bankasının kurulması ile hematopoetik kök hücre nakli yapılacak hastalar için imkânların artırılması,
- Avrupa Birliği standartlarının yakalanması ve idari kapasitenin güçlendirilmesi, yurt içinde çeşitli HLA tiplerine sahip gönüllü vericilerden ve Ulusal Akraba Dışı Kordon Kanı Bankasına bağışlanan kordon kanlarından yapılacak tarama ile nakil bekleyen hastalara, hematopoetik kök hücre temini için koordinasyonun sağlanması,
- Yurt içinde gönüllü verici bulunamayan nakil bekleyen hastalara, yurt dışındaki bankalardan en kısa surede hematopoetik kök hücre temini için koordinasyonun sağlanması,
- 2013'e kadar toplam 50.000 kordon kanı bağışının kazanılması,
- Yılda 2.500 ve üzerinde nakil yapılması,
- Hedeflenen gönüllü verici sayısına ulaşabilmek için ilk aşamada 29 sağlık bölgesinde "Bölge Koordinasyon Merkezi"nin kurulması,
- Her bölgede, Bölge Koordinatörlerinin tespitleri doğrultusunda ihtiyaç duyulan sayıda "Gönüllü Verici Merkezi"nin kurulması,
- Ulusal Akraba Dışı Kordon Kanı Bankası ve kordon kanı toplama merkezlerinin kurulması (Bakanlığımız, üniversite, vakıf ve özel doğum hastanelerinden kordon kanı bağışı),
- Yurt içi ve yurtdışı merkezler arası koordinasyonun sağlanması ile nakil gereken hastaların en kısa surede ve en yüksek nitelikte tedavi olma şansının artırılarak nakil için bekleyen hasta sayısının ve ölümlerin azaltılması,
- Hematopoetik kök hücre nakli ile ilgili merkezlerin Avrupa Kemik İliği Donor Bilgi Sistemi (EMDIS), Dünya Kemik İliği Donörleri (BMDW), Dünya Kemik İliği Birliği (WMDA), Avrupa Kan ve Kemik İliği Transplantasyonu Grubu (EBMT) gibi uluslararası kuruluşlarla akreditasyon sürecinin başlatılması, entegrasyon ve koordinasyonun sağlanması,

- 2013'e kadar kuruluş maliyetlerini karşılayıp, işletme maliyetlerini ek bir ödenek almadan karşılayabilecek duruma gelmesi,
- Gelirleri ile yurt içi ve yurt dışı bilimsel projelere sponsor olması, teknik destek vermesi.

6.2. Replantasyon Uygulamaları

Uzuv ya da uzuvların bir parçasının kazalar ve benzeri sebepler sonucu kopması durumunda kopan kısımlarının erkenden yerine dikilebilmesi için zamanla yarışılmakta ve işlemin gerçekleştirilmesi saatlerce sürebilmektedir. Replantasyon uygulamalarındaki sorun, vakayı doğru merkeze yönlendirmede sağlık kurumları arasındaki koordinasyon-suzluk ve organizasyonda yaşanan aksaklıklardan kaynaklanmaktadır.

Eskiden komplike el yaralanması veya ampütasyon nedeniyle kendi imkanları ile hastaneye başvuran hastalar bilgilendirilmemeleri ve stabil hale getirilmeden sevk edilmeleri sebebiyle hastane hastane dolaşmakta, 112 ambulanslarıyla sevk edilen hastalar ise uygun merkezin bulunmasında yaşanan sıkıntılardan dolayı vakit kaybı yaşamaktaydılar.

Bugün ülkemizde yıllık ortalama 750 civarında replantasyon yapılmaktadır. Komplike el yaralanmaları ile birlikte yapılan mikro cerrahi uygulaması sayısı 1.500 civarında olmaktadır. Bu konuda aktif çalışan uzman tabip sayısı 75 civarındadır. Plastik cerrahi ve ortopedi uzmanlarına el cerrahisi alanında yan dal uzmanlığı verilmesi ile ilgili çalışmalar tamamlandığında bu sayının 300'e çıkarılmasını planlıyoruz.

Yaptığımız çalışmalar sonucunda, replantasyon yapabilen kamu ve özel sektöre ait merkezlerin listesini çıkarttık. Bugün 22 il merkezinde Sağlık Bakanlığı, üniversiteler ve özel sektöre ait hastanelerde komplike el yaralanmaları ve ampütasyon vakalarını tedavi edebilecek kapasiteyi oluşturduk.

7. SINIRÖTESİ SAĞLIK HİZMETLERİ

7.1. Dinamik ve Sağlıklı Dış İlişkiler

Kültürel bağımız olan ülkeler başta olmak üzere birçok ülke ile kapsamlı ve yoğun bir işbirliğine sahibiz. Söz konusu işbirliği faaliyetlerine hukuki zemin kazandırılmasına teminen çeşitli ülkelerle Sağlık Alanında İşbirliği Anlaşmaları imzaladık. 2002 yılında 33

ülke ile 39 adet Sağlık Alanında İşbirliği Anlaşmamız mevcut iken hâlihazırda 53 ülke ile 87 adet sağlık alanında işbirliği anlaşmamız mevcuttur.

Bu anlaşmalarda sağlık personeli ve uzman değişimi, sağlıkla ilgili tüm konularda bilgi ve deneyim alışverişi, bilimsel kuruluşlar arasında doğrudan temasların sağlanması, özel sektörün ticari girişimlerinin desteklenmesi konularına ağırlık verdik.

Ayrıca, son dönemde başta Sudan, Yemen, Afganistan, Filistin, Balkanlar, Orta Asya ve Kafkas ülkeleri olmak üzere birçok ülke ile,

1. Sağlık sistemlerinin oluşturulmasında teknik destek,
2. Sağlık personelinin Türkiye'de ve ülkelerinde eğitimi,
3. Kongre ve konferansların düzenlenmesi,
4. Ameliyatlara gerçekleştirilmesi

gibi faaliyetleri hayata geçirmekte ve bilgi, teknoloji ve tecrübemizi paylaşmaktayız. Diğer yandan Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesine üye 53 ülkenin sağlık bakanları ve üst düzey yetkililerinin başkanlığında oluşan heyetlerle katıldığı Kopenhag'daki 56. Avrupa Bölge Komitesi Toplantısına Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanı Prof. Dr. Recep AKDAĞ

başkanlık etti. Yine 17-21 Mayıs 2010 tarihlerinde 193 üye Ülkenin katıldığı 63. Dünya Sağlık Asamblesi Toplantısında Sağlık Bakanı Prof. Dr. Recep AKDAĞ Başkan Yardımcılığı yaptı.

7.2. Eğitim Çalışmaları

Yukarıda belirtilen Sağlık İşbirliği Anlaşmaları çerçevesinde ya da Dışişleri Bakanlığı ve Başbakanlık TİKA Başkanlığı'nın talepleri doğrultusunda pek çok ülkenin sağlık personeline (doktor, hemşire, sağlık memuru, teknisyen vb.) ülkemizde kısa ve uzun süreli eğitimler vermekteyiz. Bu eğitimler, Bakanlığımız merkez teşkilatında ve Bakanlığımız Eğitim ve Araştırma Hastanelerinde gerçekleştirilmektedir.

Bu eğitimler sonucu yabancı sağlık personeli ülkemizde kazandıkları bilgi ve tecrübeyi kendi halklarının hizmetine sunmaktadırlar. Söz konusu personelin ülkelerine dönüşte daha başarılı ve verimli bir şekilde hizmet verdikleri, bir kısmının bu eğitimlerden sonra mesleklerinde yükseldikleri heyetlerimizce bu ülkelere yapılan ziyaretlerde müşahede edilmektedir. Bu tür çalışmalar hem ilgili ülkenin insan kaynakları ve altyapısının gelişmesine destek sağlamakta, hem de bu ülkelerde Türkiye'nin tanıtımına katkı yapmaktadır.

Bu eğitimler sonucu yabancı sağlık personeli ülkemizde kazandıkları bilgi ve tecrübeyi kendi halklarının hizmetine sunmaktadırlar. Söz konusu personelin ülkelerine dönüşte daha başarılı ve verimli bir şekilde hizmet verdikleri, bir kısmının bu eğitimlerden sonra mesleklerinde yükseldikleri heyetlerimizce bu ülkelere yapılan ziyaretlerde müşahede edilmektedir. Bu tür çalışmalar hem ilgili ülkenin insan kaynakları ve altyapısının gelişmesine destek sağlamakta, hem de bu ülkelerde Türkiye'nin tanıtımına katkı yapmaktadır.

7.3. Hasta Tedavileri

Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, KKTC, Sudan ve Yemen, Sağlık Bakanlıkları ile mevcut Sağlık İşbirliği Anlaşmalarımız çerçevesinde, ülkelerinde tedavileri mümkün olmayan hastaları, belli bir kontenjan dâhilinde ülkemizde ücretsiz olarak tedavi ediyoruz. Ayrıca Dışişleri Bakanlığı'nın talep ettiği durumlarda uygun gördüğümüz yabancı uyruk-

lu hastaları ÷lkemizde tedavi ediyoruz.

Ayrıca, Irak Sağlık Bakanlığı ile imzaladığımız Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zabtı ve Kosova Cumhuriyeti ile imzaladığımız Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşma'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte her iki ÷lkeden kontenjan dâhilinde hastaların ÷lkemizde ücretsiz tedavilerini sağlayacağız.

7.4. İlaç ve Tıbbi Malzeme Yardımları

Başbakanlık AFAD Başkanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Başbakanlık TİKA Başkanlığı'nın talepleri ve önerileri doğrultusunda zaman zaman yabancı ÷lkelere ilaç, tıbbi malzeme ve tıbbi cihaz yardımında bulunmaktayız.

7.5. Yurtdışında Onarılan, Tıbbi Malzeme Desteği Verilen ve İşletme Desteği Sağlanan

Sağlık Kuruluşları

• Sudan Kalakla Türk Hastanesi

1996 yılında ülkemiz tarafından yaptırılan Kalakla Türk Hastanesi'ni yeniden restore ettik. Türkiye'den temin edilen tıbbi cihaz ve malzemeler ile yeniden donatarak 25 Haziran 2007 tarihinde tekrardan hizmete açtık.

• Sudan Darfur Nyala Sahra Hastanesi

Türkiye Kızılay Genel Müdürlüğünce Nyala'da Sahra Hastanesi kurulmuştur. Hastane'nin sağlık personeli Bakanlığımızca karşılanmaktadır. İlaç ve tıbbi malzeme stoklarındaki azalmanın takviyesi amacıyla Sudan'a ilaç ve tıbbi malzeme gönderilmesine ilişkin çalışmalarını yürütmekteyiz.

• Güney Sudan Juba Eğitim Hastanesi

Güney Sudan'ın başkentinde bulunan Juba Eğitim Hastanesinin Ameliyathane, Kadın Doğum, Çocuk ve Görüntü-

leme bölümünü tamamen ülkemizden temin ettiğimiz tıbbi cihaz ve malzemelerle donattık.

• **Moldova Cumhuriyeti Gökoğuz Yeri**

Moldova Cumhuriyeti Gökoğuz Yeri Ozerk Bolgesi'ne mali, teknik ve insani yardımlar yapmaktayız. Gökoğuz Yeri'nde bulunan Vulkaneşti, Komrat ve Cadır Lunga'da bulunan 3 hastanenin tıbbi cihaz ve malzeme ihtiyaçlarını ülkemizden karşıladık.

• **Etiyopya**

Etiyopya'da bulunan Black Lion Eğitim ve Araştırma Hastanesinin Kadın Doğum, Çocuk, Görüntüleme, Yenidoğan ve Ameliyathane bölümlerini ülkemizden temin ettiğimiz tıbbi cihaz ve malzemeler ile yeniden donattık.

• **Pakistan**

Pakistan'da yaşanan sel felaketinden sonra bölgede bulunan 7 hastanenin tıbbi cihaz ve malzeme ihtiyacını Bakanlıkça temin ederek 21 ve 28 Ocak 2011 tarihlerinde uçak ile gönderdik. Bakanlığımıza bağlı teknik ekip halen bu bölgede çalışmalarına devam etmektedir.

7.6. Ortak Sağlık Haftaları Düzenlenmesi

İmzaladığımız işbirliği anlaşmaları ve protokollere istinaden,

muhatap ülkelerle Ortak Sağlık Haftaları etkinlikleri gerçekleştirmekteyiz.

Söz konusu etkinlikler kapsamında bir araya gelme fırsatı yakalayan karşılıklı ülke bilim adamları, uzmanları ve profesyonelleri karşılıklı görüş alışverişinde bulunmakta ve mevcut işbirliği potansiyelinin daha da geliştirilmesi yollarını aramaktadırlar. Bu itibarla, bugüne kadar Afganistan, Sudan, Yemen, Nahçıvan, Irak ve Gököğüz Yeri'nde Ortak Sağlık Haftaları düzenledik. Söz konusu etkinlikler kapsamında ülkemiz bilim adamları, sağlık uzmanları ve sağlık profesyonelleri ilgili ülkelerde ortak konferanslar ve çalışmalar düzenlemişlerdir. Yine bu Sağlık Haftaları kapsamında doktorlarımız yabancı meslektaşlarıyla ortak ameliyatlara ve sağlık kontrolleri gerçekleştirmişlerdir.

7.7. Sağlık Sistemlerinin Güçlendirilmesi

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSO) ana gündem maddelerinden birisi de ülkelerde "Sağlık Sistemlerinin Güçlendirilmesi"dir. Bu itibarla, Sağlıkta Donuşum Programı kapsamında hayata geçirdiğimiz uygulamalarımız sonucu elde ettiğimiz tecrübe ve bilgi birikimimizi aktarmak üzere Makedonya, Afganistan, Sudan, Suriye ve Irak'a teknik destek ve danışmanlık hizmeti sunmaktayız.

8.5. Sağlıkta 2023 Vizyonu

1. Maddi durumu ne olursa olsun, insanımızı birbirinden ayırmadan ülkemizin birinci sınıf vatandaşı olarak görmeye devam edeceğiz. Vatandaşlarımızın hamilelik, doğum, çocukluk, ergenlik, gençlik ve yaşlılık dönemlerinde, yani hayatları boyunca sağlıklarını adım adım takip edeceğiz.
2. 2003 yılında hamileliğe bağlı oluşan anne ölüm oranı yüz binde 61 iken bu oranı hiç görülmemiş bir hızla düşürdük. OECD ülkelerinin 23 yılda geldiği yere 8 yılda ulaştık. Bugün yüz binde 16,4 olan hamileliğe bağlı anne ölüm oranını 2015'te yüz binde 10'un, 2019'da 8'in, 2023'te yüz binde 6'nın altına indireceğiz.
3. 2003 yılında bir yaşına gelmeden kaybettiğimiz bebeklerin oranı binde 29 idi. Bu oranı da hiç görülmemiş bir hızla düşürdük. OECD ülkelerinin 30 yılda geldiği yere 8 yılda ulaştık. Bugün binde 10,1 olan bebek ölüm oranını 2015'te binde 7, 2019'da binde 6, 2023'te binde 5'in altına indireceğiz.
4. Mevcut haliyle acil sağlık hizmetlerine cevap verebilecek kapasiteye ulaşmış olan 2.500 araçlık 112 filomuza 2015 yılına kadar 800 adet tam donanımlı 112 ambulans daha ilave edeceğiz. Bunun yanı sıra 3 yaş üstü ambulansları sistemden çıkararak 2.750 ambulanslık genç bir filoya sahip olacağız.
5. Sağlık, sosyal ya da ekonomik şartları nedeniyle özel ihtiyacı olan kişilerin, özellikle özürliülerin ihtiyaç duydukları sağlık hizmetine daha kolay ulaşmasını sağlayacağız. Bakıma muhtaç bu hastaların hastane dışında yapılması mümkün olan tıbbi bakım ve rehabilitasyonlarının, kişinin kendi evi ve aile ortamında yapılmasını ve hastanede kalış sürelerinin kısaltılmasını hedefliyoruz. 2010 yı-

linda uygulamaya başladığımız evde sağlık bakımı hizmeti ile 10 bin hastaya ulaştık. 2011 yılında 70 bin kişiye ulaşmayı planlıyoruz. Hedefimiz 2015 yılında ülkemizde evde bakım hizmeti ihtiyacı duyanların tamamına (150 bin kişi) bu hizmeti ulaştırmaktır.

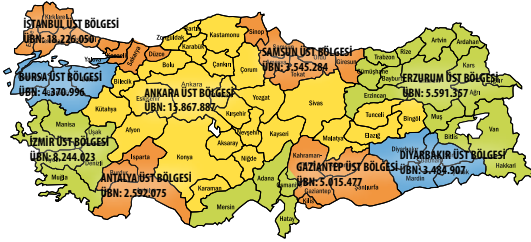
6. Yaşlı insanlarımıza çok kaliteli bir sağlıklı hayat imkânı sunacağız. Yaşlılarımız daha aktif ve sağlıklı olacak. Yaşlılarımıza bakım hizmetlerini dünya standartlarının üzerine çıkaracağız. Gereken hallerde yaşlılarımıza kendi evlerinde hizmet veriyor olacağız.
7. Kamu-Özel Ortaklığı (KOO) modeli ile sağlık tesisleri, AR-GE birimleri, yüksek teknoloji merkezleri, sosyal yaşam alanları, sağlık bilimleri üniversitesi ve büyük rekreasyon alanlarının bir arada bulunduğu şehir hastaneleri oluşturuyoruz.
8. Sağlık turizminde Avrupa, Ortadoğu, Afrika, Orta Asya ve Rusya bölgesinin merkezi olacağız.
9. Sağlıkta insan gücü eksiğini kapatmak amacıyla tıp fakültesi kontenjanını 4.500'den 7.500'e çıkardık. Bu sayıyı 10 bine, hemşirelik kontenjanını ise 20 bine çıkarmak için YOK ile yaptığımız işbirliğini sürdüreceğiz. Hekim sayısı arttıkça özel sektörde daha çok hekim istihdamına imkân verilecek. Bugün 120 bin olan doktor sayısını 2015'te 130 bine, 2019'da 155 bine, 2023'te 200 bine yani yaklaşık **2 katına** çıkaracağız. Şu anda 163 bin olan ebe hemşire sayısını 2015'te 238 bine, 2019'da 310 bine, 2023'te 2,5 katına yani 400 bine çıkaracağız. Toplamda 650 bin olan sağlık sektöründe çalışan sayısını da 2015'te 715 bine, 2019'da 853 bine, 2023'te yaklaşık **2 katına** çıkararak 1 milyon 100 bine ulaştıracacağız. Böylece vatandaşımızın hak ettiği kalitede sağlık hizmetini sürdürülebilir kılacağız.

10. Vatandaşımız geliştirilen en yeni tıbbi teknolojileri en ucuza kullanmaya devam edecek. Yüksek sağlık teknolojilerini Türkiye'ye cezbedecek teşvik ve satın alma uygulamalarını yaygınlaştıracamız.
11. Vatandaşımız sağlık ile ilgili her türlü hizmetleri alabilecek. En kaliteli, en çağdaş, en hızlı ve en yaygın hizmetlerin geliştirilmesi ile kişi başına yapılan sağlık harcaması 2015'te bin dolar, 2019'da binbeşyüz, 2023'te 3 katına çıkacak, 2 bin dolar olacak. Fakat bu artış vatandaşımıza yük getirmeyecek. Çünkü son 8 yıldır sağlık reformları ile kamusal alanda elde edilen verimlilik artarak devam edecek. Yani benzer kalitede hizmet sunan ülkelere kıyasla, daha az harcama ile daha kaliteli bir hizmet vereceğiz.
12. Türkiye artık dünya çapında özgün bir model olan "Sağlıkta Dönüşüm"ü daha da geliştirerek küresel sağlık gündemini oluşturmada liderler arasında yer alacak. Dünya ile sağlık alanındaki işbirliğimizi geliştirerek artıracamız.
13. Sonuç olarak, Sağlık alanında küresel değişime ayak uyduran değil, insana hizmeti amaç edinerek küresel değişime öncülük eden bir Türkiye'yi hedefliyoruz.

Sağlık Kuruluşları

SAĞLIK KURULUŞLARI

Sağlık Üst Bölgeleri

Türkiye'nin sağlık sisteminde yapılan köklü reformlar büyük başarılarla imza atmıştır. Vatandaşın sağlığa erişimi kolaylaşmıştır. Genel Sağlık Sigortası ile tüm vatandaşlar sigorta şemsiyesi altına alınmıştır. İnternet ve telefonla randevu sistemi hizmete sunulmuş ve bekleme süreleri en aza indirilmiştir. Tüm hastaneler teknolojik olarak yenilenmiş, tıbbi cihaz kapasiteleri arttırılmıştır. Hastanın en temel hakkı olan hekim seçme hakkı, tüm hastanelerde uygulanır hale gelmiştir. Acil Sağlık Hizmetlerinde de köklü değişimler yapılmış, hizmet vatandaşa ücretsiz sunulur hale gelmiştir. Ambulans-

ların vakaya ulaşma hızı Avrupa standartlarına ulaşmıştır. Vatandaşın acil sağlık hizmetlerine güveni artmıştır.

Türkiye'de hizmet veren sağlık kuruluşları üç gruba ayrılır: Özel Hastaneler, Sağlık Bakanlığı Hastaneleri ve Sağlık Kam-püsleri ile Üniversite Hastaneleri.

1. HASTANELER

1.1. Özel Hastaneler

Türkiye'de sağlık sis-temindeki değişim süreci kamu hasta-neleriyle birlikte özel hastanelerde de kendisini göstermiştir. Özel hastanecilik kısa sürede tedavi sunu-

munda önemli bir paya sahip olmuştur. Geleceğe ilişkin yatırımlar ise önümüzdeki yıllarda sahip olduğu payın artacağına ilişkin işaretler vermeye başlamıştır. Sağlık Bakanlığı bu payın büyüklüğünü önemseyerek özel hastaneler için yönetmelik hazırlayarak, önlerini açma çabasına girmiştir.

Bu özel hastanelerin bir kısmı zincir hastane büyüklüğüne ulaşmıştır.

Özel hastaneler irili ufaklı olarak ülke geneline yayılmakla

birlikte ağırlıklı olarak başta İstanbul olmak üzere büyük kentlerde yoğunlaşmıştır. Özel hastaneler son teknolojik gelişmeleri Türkiye'ye sunarak, hastaların bu imkânlardan yararlanmasını sağlamıştır. Sadece Türk vatandaşlarına değil tüm dünya ülkelerinden gelen hastalara da hizmet sunarak sağlık turizminin ayrılmaz bir parçası olmuşlardır.

Türkiye'de özel hastaneler, hem fiziki hem de teknolojik olarak Avrupa standartlarındadır. Birçok özel hastane sağlık kalite standartlarında hizmet verdiğini kanıtlayarak, JCI tarafından hasta bakım kalitesi ve organizasyon yönetimi konusunda akredite edilmiştir. JCI ile akredite olmuş kırk iki sağlık kuruluşu sayısıyla Türkiye, dünyada ikinci sıradadır.

a. JCI Akredite Hastaneler**Hastanelerin Kalitesi Onaylanmıştır**

Sağlık turisti, Türkiye'de sağlık hizmetini hem kaliteli hem de ekonomik bir şekilde alabilir. Sağlık hizmeti konusunda kaliteden asla taviz verilmez. Türkiye'deki sağlık hizmeti kalitesi, JCI (Joint Comissions International/Uluslararası Birleşik Komisyonu), ve ISO (International Organization for Standardization / uluslararası kuruluşlar tarafından onaylanmıştır. Şubat 2012 tarihi itibarıyla Türkiye, JCI ile akredite edilmiş otuzüç hastane sayısı ile dünyada ikinci sıradadır. Ayrıca 3 Klinik Laboratuvar, 1 Ayakta Tedavi ve 1 Nakil Hizmeti olmak üzere Ülkemizde toplam 42 adet sağlık kuruluşu JCI ile akredite edilmiştir.

TABLO 19: JCI AKREDİTE HASTANELER LİSTESİ

Sıra No	İl	İlçe	Kurum	Web Adres	Telefon
1	Adana	Seyhan	Özel Acıbadem Adana Hastanesi	www.acibadem.com.tr	+90322 4554444
2	İstanbul	Bakırköy	Özel Acıbadem Bakırköy Hastanesi	www.acibadem.com.tr	+90212 4144444
3	İstanbul	Kadıköy	Özel Acıbadem Kadıköy Hastanesi	www.acibadem.com.tr	4445544

4	İstanbul	Kadıköy	Özel Acıbadem Kozyatağı Hastanesi	www.acibadem.com.tr	+90216 5714444
5	İstanbul	Sarıyer	Özel Acıbadem Maslak Hastanesi	www.acibadem.com.tr	+90212 3044444
6	Adana	Çukurova	Özel Bsk Metropark Hastanesi	www.info@bskmetropark.com	+90322 4552550
7	İstanbul	Şişli	Amerikan Hastanesi	www.amerikanhastanesi.org	+90212 4443777
8	Kocaeli	Gebze	Özel Anadolu Sağlık Merkezi	www.anadolumedicalcenter.com	+90262 4444276
9	Ankara	Çankaya	Özel Bayındır Hastanesi	www.bayindirhastanesi.com.tr	+90312 2879000
10	İstanbul	İstanbul	Dünya Göz Hastanesi	www.dunyagoz.com.tr	4444469
11	İstanbul	Beşiktaş	Özel Gayrettepe Florence Nightingale Hst.	www.florence.com.tr	+90212 883400
12	İstanbul	Kadıköy	Özel Kadıköy Florence Nightingale Hst.	www.florence.com.tr	+90216 4500303
13	Ankara	Çankaya	Özel Ankara Güven Hastanesi	www.guven.com.tr	+90312 4572525
14	Ankara	Altındağ	Ankara Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hst.	www.hacettepe.com.tr	+90312 3051102
15	İstanbul	Ümraniye	Özel Hisar İntercontinental Hospital	www.hisarhospital.com	+90216 5241300
16	Ankara	Çankaya	Özel HRS Ankara Kadın Hastanesi	www.hrsankara.com	+90312 4576600
17	İstanbul	Bakırköy	Özel İnternational Hospital (Yeşilköy)	www.internationalhospital.com.tr	+90212 4684444
18	İzmir	Çiğli	Özel İzmir Kent Hastanesi	www.kenthospital.com	+90232 3981100

19	Antalya	Muratpaşa	Özel Medicalpark Antalya Hastane (Genel Hastane-Dal Hastanesi)	www.medicalpark.com	+90242 3143434
20	İstanbul	Bahçelievler	Özel Medical Park Bahçelievler Hst.	www.medicalpark.com.tr	+90212 4841084
21	İstanbul	Kadıköy	Özel Medical Park Göztepe Hastanesi (Genel Hastane-Kanser Hastanesi-Ağız ve Diş Hastanesi)	www.medicalpark.com.tr	+90216 4684444
22	İstanbul	Bahçelievler	Özel Medicana Hospitals Bahçelievler	www.medicana.com.tr	+90212 4491449
23	İstanbul	Üsküdar	Özel Medicana Hospitals Çamlıca Hst.	www.medicana.com.tr	+90216 5213030
24	Ankara	Çankaya	Özel Medicana International Ankara Hst.	www.medicana.com.tr	+90312 2929292
25	İstanbul	Beylikdüzü	Özel Medicana International İstanbul Hastanesi	www.medicana.com.tr	+90212 8677500
26	İstanbul	Şişli	Özel Memorial Şişli Hastanesi	www.memorial.com.tr	+90212 3146666
27	Adana	Seyhan	Özel Ortopedia Hastanesi	www.ortopedia.com.tr	+90322 4327777
28	İstanbul	Pendik	Özel Pendik Bölge Hastanesi	www.bolgehastanesi.com	+90216 5853200
29	İstanbul	Maltepe	Özel Sema Hastanesi	www.semahastanesi.com.tr	+90216 4589000
30	İzmir	Bornova	Bornova Şifa Hastanesi	www.sifatip.com.tr	+90232 3434445
31	İstanbul	Şişli	Özel Şişli Florence Nightingale Hst.	www.florence.com.tr	+90212 2244950
32	Ankara	Çankaya	Tdv Özel29 Mayıs Hastanesi	www.29mayis.com.tr	+90312 5932929

33	Ankara	Yenimahalle	Özeltobb-Etü Hastanesi	www.tobbetuhastanesi.com.tr	+90312 2929900
34	Bursa	Nilüfer	Bursa Uludağ Üni. Sağ. Uyg. ve Arş. Mrkz.	suam@uludag.edu.tr	+90224 2950000
35	İstanbul	Beyoğlu	Universal Taksim Alman Hastanesi	www.almanhastanesi.com.tr	+90212 2932150
36	İstanbul	Kadıköy	İstanbul Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi	www.yeditepehastanesi.com.tr	+90216 5784800
37	Antalya	Kepez	Memorial Antalya Hospital	www.memorial.com.tr	444 7 888
38	Adana	Klinik Labaratuvar	Adana Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Laboratuvarı	www.cu.edu.tr	+90322 3386060
39	İzmir	Klinik Labaratuvar	Türk Kızılayı Ege Bölge Kan Merkezi	www.izmirbkm.org.tr	+90232 3476347
40	Ankara	Klinik Labaratuvar	Türk Kızılayı Orta Anadolu Kan Mrkz.	www.oabkm.org	+90312 3629700
41	İstanbul	Tıbbi Nakil	Medline	www.medline.com.tr	444 12 12
42	İstanbul	Ayaktan Tedavi Mrk	İstanbul Yeditepe Dış Hekimliği Fakülte Hastanesi	www.7tepedis.com.tr	+90216 3636044

1.2. Sağlık Bakanlığı Hastaneleri

Türkiye'de Sağlıkta Dönüşüm Programıyla kamu hastanelerinde bir devrim yaşanmıştır. Devlet ihtiyacı karşılamak üzere dev yatırımlar yapmıştır. Yeni yapılan hastaneler beş yıldızlı otel konforunda hizmet verir hale gelmiştir. Bunun yanında oluşturulacak olan sağlık kampüsleriyle Türkiye'de Avrupa'daki hastanelerden büyük yapılar oluşturulacaktır. Vatandaşlar en son teknoloji ile donatılmış hastanelerde, iyi yetişmiş doktor ve hemşirelerden hizmet almaktadırlar. Bu çalışmaların sonucu olarak sağlık hizmetlerinden memnuniyet yüzde 80'lerin üzerine çıkmıştır. 18 ilde 40 kamu hastanesi sağlık turizmine açılarak yabancı ülke vatandaşlarının hizmetine de açılmıştır. 764 Devlet Hastanesi ve 67 EAH olup burada sadece EAH listelenmiştir.

1.3. Üniversite Hastaneleri

Devletin tıp alanındaki yatırımlarına yetiştirdikleri bilim adamlarıyla damgasını vuran üniversiteler, tıp fakültesi hastaneleri olarak da buldukları şehrin insanlarına hizmet vermektedir. Bünyelerinde birçok ilki gerçekleştiren üniversite hastaneleri fiziki yapılarını da güçlendirerek önemli bir eğitim ve uygulama merkezine dönüşmüştür.

3. ŞEHİR HASTANELERİ

Kamu özel ortaklığı modeli ile gerçekleştirilmesi öngörülen proje sayesinde hem Türk vatandaşlarımızı hem de uluslararası hastalara yüksek kaliteli ve kapasiteli hastanelerle hizmet vermek amaçlanmaktadır.

Neden Hastane Kampüsleri?

Ülkemizdeki sağlık hizmet etkinliğinin artırılması açısından; tedavi çeşitliliğini ülke geneline yaymak, bölgesel gelişimi sağlık alanında tamamlamak, hizmet kalitesini arttırmak, maliyet-etkin sağlık hizmeti sunmak için...

Toplumun ihtiyaçları açısından; yeterli yatak sayısı ve yatak kalitesinin uygunluğu, uzmanlaşmış ekibin bölgeyi kuşatıcı hizmeti, tedavide yeni teknolojilerin tatbik edilmesi, tedavi hizmetlerindeki yeni kavramların (günübirlik cerrahi, gün hastanesi) geliştirilmesi için...

Hastalar açısından; yatış sürelerinin kısaltılması, hasta transferinin azaltılması, hastane enfeksiyonlarının azaltılması, hasta güvenliğinin artırılması, hasta memnuniyetinin artırılması için sağlık kampüsleri son teknolojinin nimetleri olarak arz edilmektedir.

**TABLO 31: KAMU ÖZEL ORTAKLIĞI DAİRE BAŞKANLIĞI
2012-2014 YATIRIM PLANLAMASI**

İhale Süreci Tamamlanan Yatırımlar		
Sıra No	Proje Adı	Yatak Sayısı
1	Ankara Etilik Şehir Hastanesi (sözleşme imzalanacak)	3,566
2	Ankara Bilkent Şehir Hastanesi (sözleşme imzalanacak)	3,662
3	Kayseri Şehir Hastanesi (yapımına başlandı)	1,583
	Ara Toplam	8,811
Pazarlık Süreci Devam Eden Yatırımlar		
Sıra No	Proje Adı	Yatak Sayısı
1	Elazığ Şehir Hastanesi	1,038
2	Konya Şehir Hastanesi	838
3	Manisa Devlet Hastanesi	558
4	Yozgat Devlet Hastanesi	475
	Ara Toplam	2,909
Teklif Süreci Devam Eden Yatırımlar		
Sıra No	Proje Adı	Yatak Sayısı
1	Adana Şehir Hastanesi	1,481
2	Bursa Şehir Hastanesi	1,355
3	Gaziantep Şehir Hastanesi	1,783
4	Isparta Şehir Hastanesi	744
5	İstanbul İkitelli Şehir Hastanesi	2,682
6	İzmir Bayraklı Şehir Hastanesi	1,640
7	Kocaeli Şehir Hastanesi	1,130
8	Mersin Şehir Hastanesi	1,233
9	Rehabilitasyon - Psikiyatri - Adli Psikiyatri Hastaneleri Paket	2,400
	Ara Toplam	14,448
	Genel Toplam	26,168

Türkiye'de Sağlık Turizmi

GEÇMİŞTEN GELECEĞE TÜRKİYE'DE SAĞLIK TURİZMİ

ANADOLUNUN TARİHİ

Anadolu; binlerce yıl Frigler, Hititler, Romalılar, Bizanslar, Selçuklular, Osmanlılar olmak üzere birçok devlet ve medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Türkler bin yılı aşkın bir süredir Anadolu'da yaşamakta ve bölgeye barış ve huzur sağlamaktadır. Osmanlı Devleti buradan 3 kıtaya hâkim olmuş, 600 yıl hüküm sürdükten sonra yerini yeni, genç, demokratik ve hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne bırakmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti yıllardır Batı ile entegre olmuş, her alanda uluslararası standartları yakalamış, Orta Asya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'ya model bir ülke konumuna gelmiştir. Özellikle son 10 yılda ekonomik ve siyasi istikrar ve coğrafi konumu itibarıyla bölgede barışın ve huzurun ve demokrasinin en iyi örneği olmuştur. Avrupa Birliği'ne üyelik süreci ve çalışmalarını hızla sürerken tüm çevre ülkeleriyle ekonomik ve siyasi işbirliği artmaktadır.

Türkiye, coğrafi konumu itibarıyla Avrupa, Asya, Afrika ve Orta Doğu'nun tam ortasında köprü vazifesi görmektedir. Kuzey yarı kürede 36 – 42 enlemleri ve 26 – 45 Doğu boylamları arasında yer alan Türkiye, iklimi, tarihi ve doğal güzellikleriyle yılda 33 milyon turist ağırlayarak turizmde dünyada 7. sıradaki yerini koruyan bir ülkedir. 4 iklimi aynı anda yaşayan Türkiye, Karadeniz ve Akdeniz'de ormanlık yaylalar ve doğudan batıya birçok kültürel zenginliği barındıran bir açık hava müzesidir.

Dinamik nüfus yapısıyla da dünyanın dikkatini çeken Türkiye'nin toplamda 75.600.000'lik nüfusunun 42.700.000 gibi büyük bir kısmını 15-45 yaş arası oluşturmaktadır. Doğumda beklenen yaşam süresi kadınlar için 76,1, erkekler için 71,5'tir. Bu dinamik nüfusun ekonomiyi katkısı olarak

Türkiye dünyanın 16., Avrupa'nın 6. en büyük ekonomisi haline gelmiştir.. Ekonomisi en hızlı gelişen 10 ülkeden birisidir. Yıllık büyüme hızı 2011'de %8,5, yıllık ihracatı ise 152 milyar USD'ye yükselmiştir Gayrisafi yurtiçi hâsıla miktarı 775 milyar USD olarak belirlenmiştir.

TÜRKİYE'DE SAĞLIK

Anadolu binlerce yıl önce Antik Yunanlara, Romalılara, İskenderiye'ye, Selçuklulara ve Osmanlı'ya şifa merkezi olmuş, özellikle termal sularıyla hep şifa kapısı olmuştur. Antik Yunanlarda yaygın olan inanışa göre sağlık tanrısı "Asclepius" Anadolu'da İzmir bölgesinde yaşamış ve öldükten sonra onun adına yaptırılan tapınakta tedavi hizmetleri verilmiştir. Ayrıca Tıp'ın babası olarak bilinen ve adını tıp eğitimi bitirip mesleğine başlayacak tüm hekimlerin ettiği yemine veren Hipokrat da Anadolu'da, İzmir civarında yaşamıştır. Türkiye Cumhuriyeti döneminde de sağlık sistemi gelişmiş, özellikle son 10 yılda Sağlıkta Dönüşüm Programı ile Türkiye Sağlık Sistemi dünyaya örnek olmuştur. Birçok Batı ülkesindeki sağlık sisteminden daha iyi ve daha güçlüdür.

Ülkemizde toplumun %99'u Sosyal Güvenlik şemsiyesi altındadır. Herkes özel, kamu ve üniversite hastanelerinden sağlık hizmeti alabilmektedir. Tedavi bedelini Sosyal Güvenlik Kurumu ödemektedir. Tüm hastanelerimiz uluslararası standartlar göz önünde bulundurularak Sağlık Bakanlığı'na hazırlanan ulusal kalite standartlarına sahiptir ve sürekli denetlenmektedir. 50 civarında sağlık kuruluşumuz JCI ile uluslararası akreditasyona sahiptir. Ülkemizde 2766 kara, 19 helikopter ambulansı, 5 uçak ve 4 deniz ambulansı mevcuttur. Ayrıca 224 kar paletli ambulans ve 52 adet de motosiklet ambulansı vardır. Ambulanlarımız olay yerine ortalama olarak 8 dakikada ulaşmaktadır.

SAYILARLA SAĞLIK HİZMETİ (2011)

Personel Türü	Toplam Sayı	100.000 Kişiye Düşen Sağlık Personeli Sayısı	
	Türkiye	Türkiye	Avrupa Birliği
Tüm Hekimler	126.029	169	326
Pratisyen Hekim	39.712	53	87
Uzman Hekim	66.064	88	239
Diş Hekimi	21.099	28	61
Eczacı	26.089	35	77
Ebe & Hemşire	51.905	308	571
Diğer Sağlık Personeli	110.862	148	-

Türkiye (2011)	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı
Sağlık Bakanlığı	840	121.297
Özel	503	36.648
Üniversite	65	34.802
Diğer	45	6.757
Toplam	1453	194.504

	Hasta Memnuniyeti (2010)	Kişi Başı Sağlık Harcaması (Yıllık)	Müracaat Başı Sağlık Harcaması
Türkiye Geneli	%76	950 USD	116 USD

Sayılarla Sağlık Göstergeleri(2011)

Toplam Nüfus	0-14 Yaş	60+ Yaş	65+ Yaş	Yıllık Nüfus Artışı
74.724.269	%25,3	%10,8	%7,3	‰ 12,01

Aşılama Oranı	Bebek Ölüm Oranı	Anne Ölüm Oranı	Hastanede Yapılan Doğum Oranı	Yıllık Muayene Sayısı	Yıllık Kişi Başı Hekime Müracaat	Yıllık Yatan Hasta Sayısı	Yıllık Ameliyat Sayısı
%97	‰7,7	15,5/100000	%94	338 Milyon	8,2	11.437.000	4.201.000

Organ Nakli Sayısı (2011)

Böbrek	2923
Karaciğer	904
Kalp	93
TOPLAM	3920

Üniversite Kontenjanları 2011-2012 Eğitim Dönemi

Tıp Fakültesi	8880
Diş Hekimliği	2271
Eczacılık	1509
Hemşirelik	11680
Ebelik	1927

TÜRKİYE'DE SAĞLIK TEKNOLOJİSİ

Ülkemizde birçok Batı ülkelerinde olan sağlık hizmetleri, ameliyathalar ve ileri teknoloji kullanılmaktadır. Kullanılan bu

teknolojiler ve sunulan sağlık hizmetleri arasında Konvansiyonel her türlü Radyolojik İncelemeler, BT, CT, Cyberknife, Gammaknife, Nükleer Tıp ve Radyoterapi uygulamaları ve Robotik Cerrahi uygulamaları mevcuttur.

Özetle: Her türlü kongenital anomali, kanser ameliyatları, kardiyovasküler cerrahi, beyin cerrahisi, ortopedik ve çocuk cerrahisi, organ nakli, estetik cerrahi, ileri diş tedavileri ve göz tedavileri yaygın olarak verilmektedir.

2011 yılı	Tıbbi Cihaz/1.000.000 Kişi	
	OECD	Türkiye
MR	12,5	10,5
CT	22,6	14,6

2011 yılı	Tıbbi Cihaz Türü					
	MR	BT	USG	EKO	Cyberknife	Robotik Cerrahi
Sağlık Bakanlığı	-	-	-	-	3	3
Diğer Kurumlar	-	-	-	-	4	9
Toplam	781	1088	3775	1181	7	12

ÜLKEMİZDE SAĞLIK TURİZMİ

Sağlık turizmi; bir kişinin sağlığına kavuşması veya sağlığını geliştirmesi için herhangi bir nedenle yaşadığı ülkeden başka bir ülkeye gitmesidir.

Sağlık turizminin birçok alt bileşeni vardır.

1- Medikal Turizm: Uluslararası hastaların tedavi ve rehabilitasyon amaçlı sağlık kurumlarından hizmet alması şeklinde olan sağlık turizmi çeşididir.

2- Termal Turizm ve Medikal SPA: Kaplıca suları veya otelcilik hizmetleriyle birlikte medikal masaj, peloid gibi bazı tamamlayıcı tıp uygulamalarının yapıldığı sağlık turizmi çeşididir.

3- Yaşlı ve Engelli Turizmi: Yaşlı ve engellilerin bakım, rehabilitasyon ve medikal tedavilerinin bir arada olduğu sağlık turizmi çeşididir.

Görüldüğü üzere sağlık turizminin birçok çeşidi mevcuttur. Sağlık turizmi çeşitlerinde ortak nokta Dünya Sağlık Örgütü'nün de tanımladığı anlamda insanların sağlığına kavuşmak için yapılan tüm seyahatler diye özetlenebilir. Hepimizin de bildiği üzere WHO' ya göre sağlık; "kişilerin ruhsal ve fiziksel olarak tam iyilik halidir." Diye tanımlanmaktadır.

Ülkemiz her üç sağlık turizmi türünde de çok ciddi potansiyele sahiptir. Bu bağlamda Türkiye; özellikle coğrafik konum, kültür ve iklim ve sağlıkta dönüşüm projesiyle sağlık hizmetlerinin geldiği nokta göz önünde bulundurulduğunda sağlık turizminde dünyada en cazip ülkelerden birisidir.

Dünyada sağlık turizmi son 10 yılda hızla gelişmiştir. Sadece tıp turizmi için seyahat edenlerin sayısı 10 milyonu aşmış ve yıllık 100 milyar USD'lik bir ciroya ulaşmıştır. Ayrıca termal turizm, medikal SPA, yaşlı ve engelli turizminde seyahat edenlerin sayısı ve bu alanda dönen ciro tam net olarak bilinmemekle birlikte medikal turizmdekinden çok daha üst sıralardadır. Zaten turizm sektörünün çeşitlendirilmesi ve 12 aya yayılması Türkiye gibi turizm ülkelerinde bir zorunluluk olmuştur. Sağlık turizmi artık tam bir ticari konu olup ülkelerin ekonomisinde çok önemli bir yer almaktadır. Turizm sektörü 12 aya yayılma ve istihdam edilme hususunda çok önemli bir hizmet sektörü olmuştur.

Ülkemizde 50'ye yakın JCI ile akredite edilmiş uluslararası standartlarda hizmet veren sağlık kuruluşumuz vardır. Sağlık Serbest Bölgeleri'nin yasal olarak önü açılmış, şehir

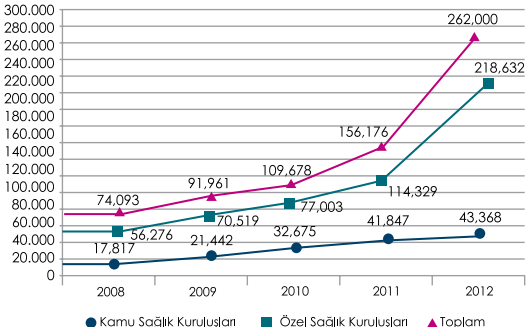
Hastaneleri'nin inşaatı başlamıştır. Türkiye'de özel hastanelerin yanı sıra üniversite ve kamu hastanelerinde de sağlık turizmi altyapısını güçlendirmek için çeşitli çalışmalar başlamıştır.

Ülkemiz, sağlık hizmetlerinin sunumunda, insan kaynağı kalitesi, ekonomik bedeli ve ileri teknoloji kullanımı ve uluslararası standartların uygulanmasıyla bölgesinde gerçek bir sağlık üssü haline gelmiştir.

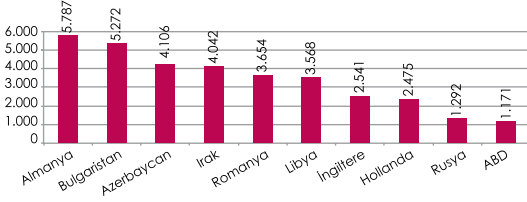
Son yıllarda başta çevre ülkeler olmak üzere Orta Asya, Orta Doğu, Afrika ülkeleri ve birçok Avrupa ülkelerinden hatta ABD'den yüz binlerce hasta tedavi olmak için ülkemize gelmektedir.

BAZI İSTATİSTİKLER

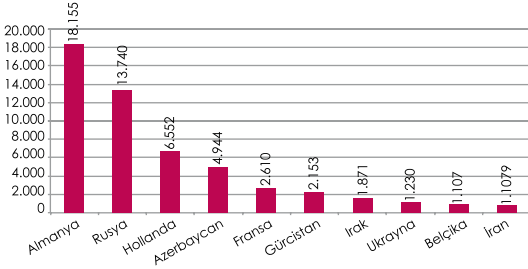
Grafik 1: Yıllar İtibariyle Türkiye'de Sağlık Hizmeti Alan Yabancı Hastaların Sayı Dağılımı

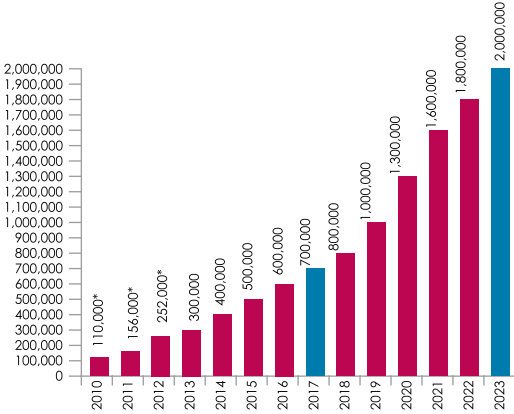
Grafik 2: Ülkelere Göre Sağlık Turisti Sayısının Dağılımı 2011 (İlk 10 Ülke)

Grafik 3: Ülkelere Göre Turistin Sağlıkı Hasta Sayısının Dağılımı 2011 (İlk 10 Ülke)

Grafik 4: Yabancı Hasta Sayısı 2010-2012 İstatistikleri ve 2023 Hedefi

Ülkemizde sağlık turizmi sadece tıp turizminden ibaret olmayıp termal turizm, yaşlı ve engelli turizmi de hızla gelişmektedir. Bunlarla ilgili standartlar belirlenmekte ve yatırımlar hızla artmaktadır.

SAĞLIK TURİZMİNİN YÖNETİMİ

Sağlık turizmi ile ilgili iş ve işlemleri yapmak ve kurumlar arası koordinasyonu sağlamak kanunla Sağlık Bakanlığı'na verilmiştir. Buna dayanarak Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Sağlık turizmi Daire Başkanlığı kurulmuştur. Konuyla ilgili www.saglikturizmi.gov.tr adresli web sitemiz 4 dilde yayın yapmaktadır. Yurtdışı Çağrı Merkezi'nde yabancı hastalara 7 gün 24 saat İngilizce, Arapça, Rusça ve Almanca ve ayrıca mesai saatlerinde Farsça ve Fransızca dillerinde 444 47 28 nolu haftan tercümanlık ve danışmanlık hizmeti verilmektedir.

Konuyla ilgili birçok araştırma yapılmaktadır ve mevzuatlar hazırlanmaktadır. Ülkemizde sağlık turizmi ve yabancı hastalara sunulan sağlık hizmeti devletin denetiminde ve sürekli kontrolündedir.

Ekonomi Bakanlığı, sağlık turizmi ile ilgili yurtdışı tanıtımlarına finansal destek sağlamaktadır. Ayrıca 2013'ten itibaren sağlık turizminden elde edilen gelirlerden %50 vergi muafiyeti teşviki gelmiştir.

2013-2017 STRATEJİK PLANIMIZ

Stratejik Amaç4; Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına ve küresel sağlığa katkı aracı olarak sağlık sistemini geliştirmeye devam etmektir.

Stratejik Hedef 4.5; Türkiye'de sağlık turizmini güçlendirmektir:

- Sağlık turizmi kapsamında tanıtım yapmak ve cazibe oluşturmak,
- Sağlık turizmi kapsamında verilen hizmet sunumunun kalitesini iyileştirmek,
- Sağlık turizmi hizmet kapsamını genişletmek,
- Sağlık turizmi yönetimini iyileştirmek.

PERFORMANS GÖSTERGESİ	MEVCUT DURUM	ULAŞILACAK HEDEF	ULAŞILACAK HEDEF
	2011	2017 T	2023 T
Sağlık turizmi kapsamında gelen hasta sayısı (bin)	156 ⁽¹⁾	700	2.000
Sağlık turizminden elde edilen gelir (yıl) (SGP ABDS)	1 milyar	8 milyar	20 milyar
Uluslararası Akredite Sağlık Kuruluş Oranı	2,5 ⁽¹⁾	4,5	10
Serbest sağlık bölgesi sayısı	-	4	10

T.C ONUNCU KALKINMA PLANINDA SAĞLIK TURİZMİ

SAĞLIK TURİZMİNİN GELİŞTİRİLMESİ PROGRAMI (06.07.2013 RG METNİ)

i. Programın Amacı ve Kapsamı

Tıbbi tedavinin alınması, termal kaynakların kullanılması, rehabilitasyon hizmetlerinin ve kişilerin kendilerini iyi ve sağlıklı hissetmesini sağlayan hizmetlerin giderek artmasına paralel olarak sağlık turizmi, ülkemizin potansiyeli dikkate alındığında önemli bir fırsat sunmaktadır.

Bu programla, Türkiye'nin dünyada yükselen pazar konumunda olduğu medikal turizm, termal turizm ve ileri yaş-engelli turizmi alanlarındaki hizmet kalitesinin yükseltilerek rekabet gücünün artırılması amaçlanmaktadır.

ii. Program Hedefleri

- Termal turizmde 100.000 yatak kapasitesinin oluşturulması
- Termal turizmde 1.500.000 (600.000 tedavi amaçlı) yabancı termal turiste hizmet sunulması
- Termal turizmde 3 milyar dolar gelir elde edilmesi
- Medikal turizmde dünyanın ilk 5 destinasyonu içerisinde olunması
- 750.000 medikal yabancı hastanın tedavi edilmesi
- Medikal turizmde 5,6 milyar dolar gelir elde edilmesi
- İleri yaş turizmde 10 bin yatak kapasitesi oluşturulması
- İleri yaş turizmde 150.000 yabancı turistin ülkemizi ziyaret etmesi
- İleri yaş turizmde 750 milyon dolar gelir elde edilmesi

iii. Performans Göstergeleri

- Termal, medikal ve ileri yaş turizmde yatak kapasitesi
- Termal, medikal ve ileri yaş turizmde turist sayısı
- Termal, medikal ve ileri yaş turizmde turizm geliri
- Medikal turizmde Türkiye'nin dünyadaki sırası

iv. Program Bileşenleri

1. Bileşen: Sağlık Turizmine Yönelik Kurumsal ve Hukuki Altyapının Geliştirilmesi

- Hedef ülke, bölge ve branşları dikkate alan bir sağlık turizmi stratejisi ve eylem planı hazırlanması

- Kamu kurumları arasında koordinasyon mekanizmalarının geliştirilmesi, kamu ile özel sektör arasında işbirliğinin güçlendirilmesi
- Fiyat farklılaştırmasına da imkân tanıyan mevzuat altyapısının oluşturulması
- İstatistik altyapısının geliştirilmesi

2. Bileşen: Sağlık Turizmi Alanında Fiziki ve Teknik Altyapının İyileştirilmesi

- Termal turizm varlıkları ve medikal turizm altyapısı envanterlerinin hazırlanması
- Hastane, termal otel, ileri yaş ve engelli bakım merkezleri gibi tesislerin sağlık turizminde kullanım imkânlarının artırılması
- Sağlık turizmi kapsamında yatırım ve planlama konusunda destek sağlanması, arazi temini için yeni modellerin oluşturulması

3. Bileşen: Sağlık Turizmi Hizmet Kalitesinin Artırılması

- Sağlık turizmi alanında çalışan personelin nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesi
- Sağlık turizmine yönelik hizmet ve tesis standartlarının yükseltilmesi
- Konaklama ve diğer yardımcı hizmetler için kolaylaştırıcı mekanizmaların geliştirilmesi

4. Bileşen: Sağlık Turizmi Alanında Etkin Tanıtım ve Pazarlama Yapılması

- Hedef ülke ve bölgelerde tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin artırılması
- Tanıtım ve pazarlama alanında kamu ve özel sektör işbirliğinin artırılması

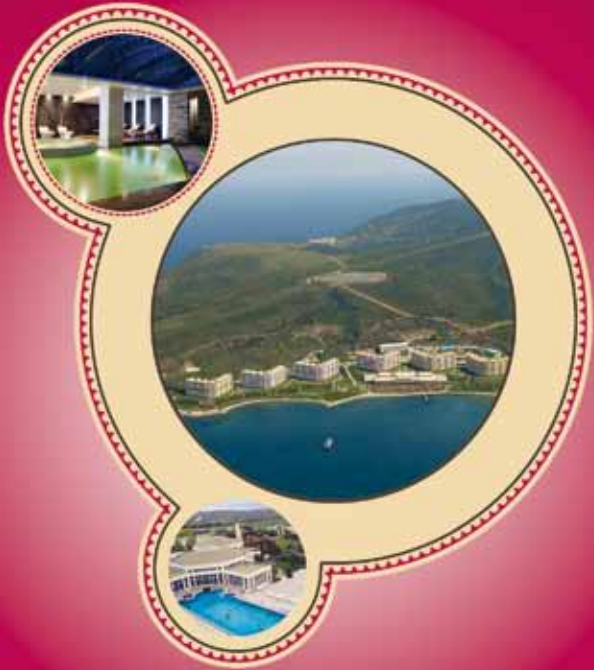
v. Koordinatör ve Sorumlu Kurum/Kuruluşlar

Genel Koordinatörler: Sağlık Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı
Bileşenlerden Sorumlu Kurum/Kuruluş

1. Bileşen: Sağlık Bakanlığı
2. Bileşen: Kültür ve Turizm Bakanlığı
3. Bileşen: Sağlık Bakanlığı
4. Bileşen: Kültür ve Turizm Bakanlığı

REKLAM

Termal Turizm

1. GENEL BİLGİ

Türkiye, termal su kaynakları bakımından büyük bir öneme sahiptir. Ülkenin termal suları, hem debi ve sıcaklıkları hem de çeşitli fiziksel ve kimyasal özellikleri ile Avrupa'daki termal sularından daha üstün nitelikler taşımaktadır. Son yıllarda hızla gelişen sağlık turizmi, termal yatırımları da hızlandırmıştır. Termal kaynak açısından dünyada 7. sırada olan Türkiye'de birçok termal otel hizmet vermektedir. Bu oteller şifalı sularla otelciliği birleştirerek farklı mimari çizgilere sahip konforlu yaşam alanları, güler yüzlü çalışanları ve kusursuz ev sahipliği ile misafirlerini ağırlarlar.

2. TERMAL TURİZM

Termal Turizmin geliştirilmesi yönünde Bakanlığımızca 2007 yılı içerisinde hazırlanan Türkiye Turizm Stratejisi ve Termal Turizm Master Planı kapsamında çalışmalar yürütülmektedir.

2.1. Termal Turizm Tanımı:

Termomineral su banyosu, içme, inhalasyon, çamur

banyosu gibi çeşitli türdeki yöntemlerin yanında iklim kürü, fizik tedavi, rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi, diyet gibi destek tedavilerinin birleştirilmesi ile yapılan kür (tedavi) uygulamaları yanı sıra termal suların eğlence ve rekreasyon amaçlı kullanımı ile meydana gelen turizm türüdür.

Kür

Tedavi etkeninin belli dozda, seri halde, düzenli aralıklarla, belli sürelerle tekrarlanarak verilmesi ile uygulanan tedavi yöntemidir.

Kaplıca Tedavisi

Toprak, yer altı ve deniz kaynaklı mineralli sular, gazlar, peloidler (çamurlar) ve iklimsel unsurlar gibi doğal tedavi unsurlarının yöredeki iklim olanakları ve gerekli görülen diğer tedaviler ile birlikte kür tarzında uygulandığı bir tedavi sistemidir.

Balneoterapi

Termomineral sular, peloidler ve gazlar gibi doğal tedavi unsurlarının banyo, içme ve inhalasyon (solüma) yöntemleri ile kür tarzında tedavi amaçlı kullanılmasıdır.

İnhalasyon Uygulamaları

Termomineral su zerrecikleri ile yapılan solüma uygulamalarıdır.

İçme Kürleri

Mineralli sular ile kaplıcalarda ya da yaşanan yerde yapılan içme kürleridir.

Peloidterapi

Doğal, jeolojik ve/veya biyolojik olaylar sonucu oluşan organik ve/veya inorganik maddeler olan peloidlerin bir balneoterapi yöntemi olarak kullanılmasıdır. Halk arasında şifalı çamurların tedavi amaçlı kullanılması olarak bilinmektedir.

Klimaterapi

Hava sıcaklığı, nem, rüzgâr şiddeti ve hızı, güneş ışınımı ve benzeri iklimsel faktörlerin sistematik ve dozlaymış kür tarzında uygulanmasıdır.

Talassoterapi

Koruyucu ve tedavi edici ve/veya kür amaçlı olarak tıbbi gözetim ve denetim altında, deniz suyu iklimi ve unsurlarının kür tarzında uygulandığı bir tedavi sistemidir.

Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

Kaplıca tedavisinde kullanılan elektroterapi, egzersiz tedavileri, masaj ve diğer yöntemlerdir.

Medikal Tedavi

Kaplıca tedavisi sırasında hastaya lokal veya sistemik olarak uygulanan ilaç tedavi yöntemidir.

Destek Uygulamalar

Sağlık eğitimi, diyet uygulamaları, günlük yaşam aktivitelerinin düzenlenmesi, davranış değişikliği eğitimleri ve psikolojik destek yöntemidir.

2.2. Termal Suların Sınıflandırılması

Termal Sular

Çıkış noktasında sıcaklığı 20 °C ve üzerinde olan sulardır.

Mineralli Sular

Doğal ve sondaj-galeri yoluyla yeryüzüne çıkarılan, litresinde en az 1gram çözünmüş mineral içeren, bakteriyolojik ve kimyasal kirlenmeye uğramamış olan, fizyolojik ve tedavi edici etkinliği bilimsel olarak kanıtlanmış sulardır.

Termomineral Sular

Hem doğal sıcaklıkları 20 °C'nin üzerinde olan hem de

litresinde en az 1 g/lt üzerinde çözünmüş mineral içeren sulardır.

Özel Balneolojik Sular

Bazı özel mineralleri belirli en az (eşik) değerlerin üzerinde içeren sulardır. Bunlar;

- Karbondioksitli Sular: 1 g/lt üzerinde çözünmüş serbest karbondioksit içeren sular.
- Kükürtlü Sular: 1 mg/lt üzerinde -2 değerli kükürt içeren sular,
- Radonlu Sular: 666 Bq/lt üzerinde radon ışınımı içeren sular,
- Tuzlalar: 14 g/lt üzerinde NaCl içeren sular,
- İyotlu Sular: 1 mg/lt üzerinde iyot içeren sular,
- Florü Sular: 1 mg/lt üzerinde florür içeren sular, olarak sınıflandırılırlar.

2.3. Termal Turizmde Güncel Yaklaşımlar

Türkiye jeotermal kaynaklar açısından Dünyada ilk yedi ülke arasında yer almakta olup, Avrupa'da kaynak potansiyeli açısından birinci, kaplıca uygulamaları konusunda ise üçüncü sıradadır.

Ülkemizdeki öz ve yenilenebilir olan jeotermal kaynakların daha etkin ve verimli kullanılmasına yönelik olarak geleneksel kaplıca kullanımından farklı bir anlayış ve yaklaşım geliştirmeye çalışılmaktadır.

Termal Turizminin geliştirilmesi yönünde kür parkı, kür merkezi ve konaklama entegrasyonu sağlayan tesisleri bünyesinde bulunduran uluslararası standartlara sahip nitelikli tesislerin sayısı ile birlikte, turizm geliri ve turist sayısının artırılması hedeflenmektedir.

Termal Turizmdeki anlayış, termal sularımızın yıkanma amaçlı kullanımı dışında insan sağlığı, zindelik, rekreasyon, eğlence, dinlenme ve spor tesisleri gibi imkanların yer aldığı ve 12 ay boyunca hizmet verebilen tesisler oluşturmaktır.

Sağlık ve Termal Turizmüne yönelik çalışmalar Bakanlığımızın turizmin çeşitlendirilerek ülke geneline yayılması politikası içinde önemli yer tutmaktadır.

Termal turizmin sağladığı olanaklardan bazıları;

- 12 ay turizm yapma imkanı,
- Tesislerde yüksek doluluk oranına ulaşılması,
- Yüksek istihdam oluşturulması,
- Diğer alternatif turizm türleri ile kolay entegrasyon oluşturularak bölgesel dengeli turizm gelişmesinin sağlanması,
- Termal tesislerde insan sağlığını iyileştirici aktiviteler yanı sıra sağlıklı - zinde insan yaratma, eğlence ve dinlenme olanaklarının da bulunması,

- Kür merkezi (tedavi) entegrasyonuna sahip tesislerin maliyetini çabuk geri ödeyen karlı ve rekabet gücüne sahip yatırımlar olmasıdır.

3. TERMAL TURİZM BÖLGELERİ

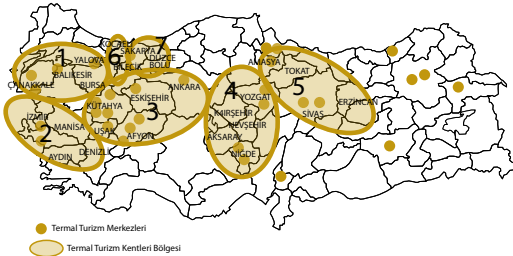
Yeni Başlatılan Proje

Sağlık ve Termal Turizmin geliştirilmesi amacıyla Bakanlığımızca başlatılan "Termal Turizm Kentleri Projesi" kapsamında ülkemizdeki jeotermal potansiyeller dikkate alınarak bölgesel olarak yeni alanlar tespit edilmiştir. (Şekil 3: Termal Turizm Kentleri Bölgeleri Haritası) Bu çalışma kapsamında jeotermal kaynak potansiyelinin belirlenmesi ve buna bağlı olarak belirlenecek öneri alanlarında mülkiyet araştırılması yapılması, altyapı imkanlarının saptanması, alternatif turizm türleriyle ilişkilendirilmesi ve sonucunda termal amaçlı gelişim stratejilerinin belirleneceği araştırma raporu, il termal master planı ve bölge termal master planı hazırlanarak belirlenen alanlarda çevre düzeni planlarının hazırlanması, Bakanlığımızca MTA Genel Müdürlüğü ve Türkiye Kalkınma Bankası aracılığı ile hizmet alımı şeklinde yapılmaktadır.

Diğer turizm türleri ile entegre olabilecek ve destinasyon oluşturabilecek kapasiteye sahip olan;

- Güney Marmara Termal Turizm Kentleri Bölgesi
(Çanakkale, Balıkesir, Yalova)
- Frigya Termal Turizm Kentleri Bölgesi
(Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak, Eskişehir, Ankara)
- Güney Ege Termal Turizm Kentleri Bölgesi
(İzmir, Manisa, Aydın, Denizli)
- Orta Anadolu Termal Turizm Kentleri Bölgesi
(Yozgat, Kırşehir, Nevşehir, Niğde)
öncelikli geliştirilecek bölgeler olarak belirlenmiştir. Ayrıca
- Kuzey Anadolu Termal Turizm Kentleri Bölgesi: Amasya, Sivas, Tokat, Erzincan
- Doğu Marmara Termal Turizm Kentleri Bölgesi: Bilecik, Kocaeli
- Batı Karadeniz Termal Turizm Kentleri Bölgesi : Bolu, Düzce, Sakarya

ŞEKİL 1: TERMAL TURİZM KENTLERİ BÖLGELERİ HARİTASI

Yukarıdaki verilen bölgelerle birlikte bu çalışmalar sonucunda elde edilecek bilgi ve deneyimler tüm ülke geneline yansıtılarak çalışma genişletilecektir. Bu bölgelerin her birinin destinasyon merkezi olarak geliştirilmesi ve bu bölgeler içinde termal kaynaklı tesisler başta olmak üzere golf, doğa turizmi, su sporları vb. turizm türleri ile bütünleşmesi ve yakın çevredeki diğer kültürel ve doğal değerlerle de ilişkilendirilmesi hedeflenmektedir.

Bu bölgeler içinde yer alan jeotermal kaynak odaklı 'Turizm Merkezi' ve/veya "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" ilan edilebilecek alanların belirlenerek fiziki planlarının tamamlanmasından sonra turizm yatırımcılarına tahsisini kısa bir sürede gerçekleştirilmesine çalışılmaktadır.

Termal Turizmde Hedefler

Kısa Vade

Ülkemizde termal turizmin istenilen noktaya gelebilmesi amacıyla jeotermal kaynaklarımızın bulunduğu sahalara dikkate alınarak ve etaplamalar şeklinde tüm kaynaklarımızın değerlendirilmesine yönelik çalışmalar başlamıştır.

Anılan bölgelerde yürütülecek çevre düzeni planlama çalışmaları sonrasında 250 bin plan yatak kapasitesinin oluşturulması hedeflenmektedir.

Jeotermal suyun etkin bir şekilde dağıtımını amacıyla belirlenen pilot bölgelerde mahalli idareler birliği ve dağıtım şirketi kurulması yönünde çalışmalar yapılacaktır.

Orta Vade

Bakanlığımızca bugüne kadar ilan edilen Termal Turizm Merkezlerine ilişkin imar planları ve revizyon imar planlama çalışmaları tamamlanacaktır.

Kısa vadede belirtilen pilot bölgelerde belirlenen illerdeki tecrübelerden yararlanarak bu çalışmaların tüm ülkeye

yaygınlaştırılması ve bu doğrultuda bir milyon plan yatak kapasitesine ulaşılması hedeflenmektedir.

Termal Turizme yönelik 200 bin yatak kapasiteli tesisin işletmeye açılması beklenmektedir.

Uzun Vade

- Ülkemizin Avrupa'da Termal Turizm konusunda birinci destinasyon ülke olması
- Termal amaçlı 15 milyon turistin ülkemize gelmesi
- Termal Turizme yönelik 500 bin tesisin işletmeye açılması hedeflenmektedir.

TABLO 32: TERMAL TURİZM YATAK KAPASİTESİ

Türü-Sınıfı	Turizm Yatırımı Belgeli		Turizm İşletmesi Belgeli		Toplam	
	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı
Termal Tesisler	18	8.454	63	19.212	81	27.666
Diğer Tesisler	1.176	254.245	2.264	422.542	3.440	676.796
Türkiye Geneli	1.194	262.708	2.327	441.754	3.521	704.462

4. TERMAL TURİZM KAPSAMINDAKİ TESİS TÜRLERİ

4.1. Termal Turizm Tesisleri

Termomineral suların kullanıldığı termal otel, kür parkı, kür merkezi birimleri vb. tesislerdir.

- Termal Oteller
- Kür Merkezleri
- Termal Otel + Kür Merkezi
- Kaplıcalar / Banyolar
- İçmeceler / Maden Suyu
- Gaz/Solunum Kürleri
- Talassoterapi Merkezleri (Deniz Kürü)
- Çamur Banyoları
- İklim/Klimaterapi Kürleri
- Fizik Tedavi Hastaneleri

4.2. Türkiye'nin Termal Turizm Potansiyeli

Ülkemiz önemli bir jeotermal kuşak üzerinde yer almakta olup, kaynak zenginliği ve potansiyeli açısından dünyada ilk yedi ülke arasında bulunmakla beraber, sıcaklıkları 20 - 110 C arasında, debileri ise 2 – 500 lt / sn arasında değişebilen 1500' den fazla kaynağa sahip bulunmaktadır.(Şekil 1: Türkiye Jeotermal Kaynaklar Haritası)

ŞEKİL 2: TÜRKİYE JEOTERMAL KAYNAKLAR HARİTASI

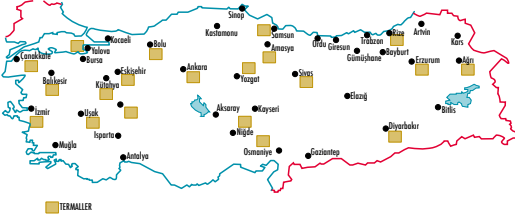

Ülkemizde 46 ilde 190 civarında kaplıca tesisi bulunmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığınca termal amacına yönelik olarak (Sağlık Bakanlığınca kür merkezi uygun görülen) turizm yatırım belgesi almış 12 tesisin yatak sayısı 2.347, turizm işletme belgesi almış 30 tesisin yatak sayısı ise 8.567'dir. Yaklaşık olarak 16.000 yatak kapasiteli 156 tesis ise yerel idare tarafından belgelendirilmiştir. (Tablo 1: Termal Turizm Yatak Kapasitesi)

Bugüne kadar 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca ilan edilmiş ve halen yürürlükte bulunan 34 adet turizm merkezi ve 1 adet Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi bulunmaktadır.

ŞEKİL 3: TURİZM TEŞVİK KANUNU UYARINCA İLAN EDİLEN TURİZM MERKEZLERİ

Söz konusu termal turizm merkezlerinin mevcut durum ve

turizm açısından potansiyelini belirlemeye yönelik envanter çalışması tamamlanmıştır. Mevcut onanlı imar planlarına göre termal turizm merkezlerinde planlanan yatak kapasitesi yaklaşık olarak 100.000 dir.

TABLO 33: SAĞLIK BAKANLIĞINDAN RUHSATLI KAPLICA LİSTELERİ

Sıra No	İl	İlçe	Tesis Adı	Web Sitesi
1	Afyonkarahisar	Merkez	İkbal Termal Otel	Www.ikbal.com.tr
2	Afyonkarahisar	Merkez	Oruçoğlu Termal Otel	www.orucoglu.com.tr
3	Afyonkarahisar	Sandıklı	Sandıklı Hüdai Termal Tesisleri	www.sandiklihudai.bel.tr
4	Afyonkarahisar	Merkez	Korel Termal Otel	www.korelthermal.com
5	Afyonkarahisar	Bolvadin	Heybeli Termal Tesisleri	www.heybelitermal.com
6	Afyonkarahisar	İhsaniye	Başak Termal Tesisleri	www.basaktermal.com
7	Afyonkarahisar	İhsaniye	Başaranlar Termal Tesisleri	www.basaranlartermal.com
8	Afyonkarahisar	Merkez	Ömer Termal Otel	Www.omerthermal.com
9	Afyonkarahisar	İhsaniye	Yüntaş Termal Tesisleri	
10	Afyonkarahisar	Merkez	Yumuk Termal Otel	
11	Afyonkarahisar	İhsaniye	Soydan Termal Otel	www.soydantermal.com
12	Afyonkarahisar	Sandıklı	Sandıklı Termal Park Otel	www.sandiklithermalparkotel.com
13	Afyonkarahisar	İhsaniye	Aydın Termal Tesisleri	www.aydintermal.com.tr
14	Balıkesir	Edremit	Adrina Hotel de lux Health& SPA	www.adrinahotel.com
15	Balıkesir	Susurluk	Hüseyin İMREK Termal Tesisleri	
16	Balıkesir	Edremit	Adramis Termal Otel	www.adramistermal.net
17	Balıkesir	Edremit	ENTUR	www.entur.com.tr
18	Balıkesir	Merkez	Asya Pamukçu Termal Otel	www.termalasya.com
19	Balıkesir	Balya	Şimal Termal Dağ Ilicası Kaplıcaları	www.simaltermal.com
20	Balıkesir	Gönen	Gönen Kaplıcaları	www.gonenkaplicalari.com
21	Balıkesir	Edremit	Afrodit Termal	www.afrodittermalgure.com
22	Balıkesir	Edremit	Saruhan Termal Otel	www.guresaruhan.com
23	Balıkesir	Edremit	Körfez Tatil Beldesi	www.korfetztatilbeldesi.com.tr

24	Balıkesir	Manyas	Serpin Manyas Termal Tesisi	www.serpintermal.bz.tc
25	BOLU	Merkez Karacasu	Bolu Termal Otel	www.bolutermalotel.com
26	BOLU	Merkez Karacasu	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi	www.boluftr.gov.tr
27	BOLU	Merkez Karacasu	Gazella Resort Otel	www.gazelleresort.com
28	BURSA	Osmangazi	Formback	www.formback.com.tr
29	BURSA	Osmangazi	Yenikaplıca Ter.Otel ve Banyoları	www.yenikaplica.com
30	BURSA	Osmangazi	Çekirge Sultan Ter.ham	
31	BURSA	Osmangazi	Gönlüferah Thermal & Spa Hotel	www.gonluferah.com
32	BURSA	Osmangazi	Boyuğüzel Termal Otel	www.boyuuguzel.com
33	BURSA	Osmangazi	Huzur Termal otel	www.huzurtermal.com
34	BURSA	Osmangazi	Demirci Ter.otel	
35	BURSA	Osmangazi	Hotel Çelikpalas & Thermal SPA	www.celikpalasotel.com
36	BURSA	Osmangazi	Adapalas Otel	www.adapalas.com
37	BURSA	Osmangazi	Özyeşilyayla Termal Otel	
38	Bursa	Osmangazi	Hüsnüğüzel Ter.Banyoları	
39	Bursa	Osmangazi	Servinaz Ter.Banyoları	
40	Bursa	Osmangazi	Marigold Ter.spa Hotel	www.marigold.com.tr
41	Bursa	Osmangazi	Küçükyıldız Termal Otel	
42	Bursa	Osmangazi	Çekirge Polis Evi	www.oylat.com
43	Bursa	İnegöl	Oylat Kaplıcaları	www.oylat.com
44	Bursa	Osmangazi	Mutlu Termal otel	
45	Bursa	Orhaneli	Aslanlı Jeotermal Tesisleri	www.aslanlijeotermal.com
46	Bursa	Osmangazi	Kervansaray Termal Otel	www.kervansarayhotels.com.tr
47	Bursa	İnegöl	Green Termal Otel	www.oylatgreentermal.com
48	Çankırı	Kurşunlu	Kurşunlu Termal Otel	www.kursunlutermal.com
49	Denizli	Karahayıt (Belde)	Polat Termal Otel	www.polathotel.com.tr

50	Denizli	Karahayıt (Belde)	Colossae Termal Hotel Şubesi	www.colossaehotel.com
51	Denizli	Karahayıt (Belde)	Herakles Termal Otel	www.heraklesthermal.com
52	Denizli	Sarayköy	İN-ALTI Kaplıca Tesisi	www.inaltitermal.com
53	Denizli	Sarayköy	Umut Termal Otel	www.umutthermal.com
54	Denizli	Karahayıt (Belde)	Richmond Otel	www.richmondhotels.com.tr
55	Denizli	Karahayıt (Belde)	Lycus River Termal Otel	www.lycusriver.com
56	Denizli	Karahayıt (Belde)	Pam Termal Otel	www.pamhotel.com
57	Denizli	Karahayıt (Belde)	Grand Marden Termal Hotel	www.mardenhotel.com
58	Erzurum	Aziziye	Aziziye Termal Tesisleri	www.aziziyetermal.com
59	HATAY	Antakya	Ottoman Termal Resort	www.antakyaottomanpalace.com
60	HATAY	Kumlu	Green Hamamat Termal Otel	www.greenhamamat.com
61	İzmir	Çeşme	Çeşme Altın Yunus Otel	www.altinyunus.com.tr
62	İzmir	Çeşme	Çeşme Sheraton Otel	www.sheratoncesme.com
63	İzmir	Dikili	Bergama-Dikili Zeytindalı Kaplıcası	www.dikilizeytindali.com
64	İzmir	Çeşme	Ilıca Hotel	www.ilicahotel.com
65	İzmir	Çeşme	Taksim Otelcilik A.Ş. İzmir Çeşme Şubesi Radisson Blu Resort & Spa	www.taksimotelcilik.com.tr
66	İzmir	Balçova	Balçova Termal Tesisi	www.balcovatermal.com
67	İzmir	Narlıdere	Kaya İzmir Thermal & Convention Otel	www.kayatourism.com.tr
68	İzmir	Balçova	Crown Plaza Otel	www.cpizmir.com
69	Kahramanmaraş	Merkez	Ilıca Belediyesi Vali Saim Çotur Kaplıca Tesisi	www.kahramanmaras.saglik.gov.tr
70	Kahramanmaraş	Merkez	Kaçamaz İnş. San. Tic. Ltd. Şti Kaplıca Tesisi	
71	Kayseri	Kocasinan	Bayramhacı Kaplıcası	

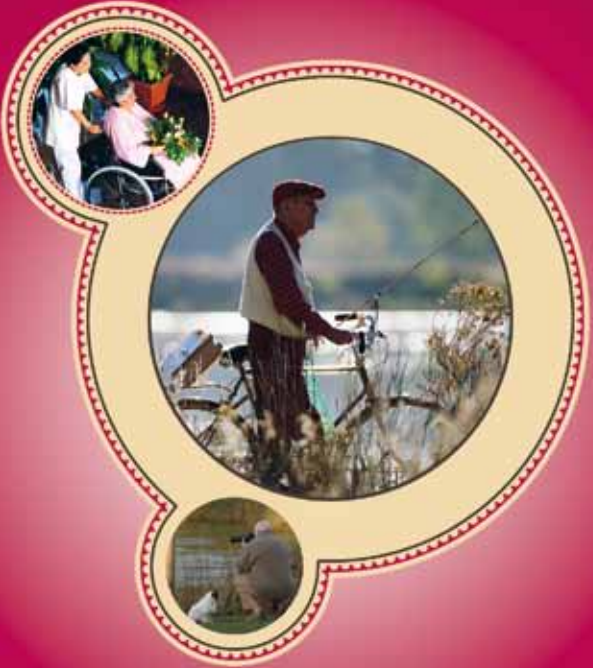
72	Kayseri	Melikgazi	Fizitürk Termal Resort Kayseri Kaplıca Kür Merkezi	www.bayramhaci.de
73	Kırşehir	Merkez	Kırşehir Turizm Termal Otelcilik İşletme San.ve Tic. Limitet Şirketi Temur Termal Otel İşletmeciliği	
74	Kırşehir	Merkez	Ahi Evran Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksek Okulu Staj ve Uygulama Merkezi Kaplıca Tesisi	
75	Kırşehir	Merkez	Grand Hotel Terme Kaplı- caları Fener Day. Tük.Mal. İnş. Tur. Tekstil. San.	www.termecity.com
76	Konya	İlgin	Grand İpek Palas Termal Otel	
77	Konya	İlgin	İlgin Kaplıcası	
78	Konya	Karatay	Şehri Termal Kaplıca Tatil Köyü	www.sehritermal.com
79	Konya	Hüyük	Köşk Kaplıcası	www.konya-kosk.bel.tr
80	Kütahya	Merkez	Mercan Termal Otel	www.mercantermal.com
81	Kütahya	Tavşanlı	Göbel Kaplıcası Termal Tesisi	www.gobel-termal.com
82	Kütahya	Emet	Emet Termal Resort Otel	www.emettermal.com
83	Kütahya	Simav	Eynal Kaplıca Tesisi	www.eynalkaplicalari.com.tr
84	Kütahya	Simav	Çitgöl Belediyesi Termal Tesisi	www.citgolkaplicalari.com.tr
85	Kütahya	Merkez	Güral Harlek Termal Otel	www.guralharlek.com
86	Kütahya	Yoncalı	Yoncalı Termal Otel	www.yoncalitermalotel.com.tr
87	Kütahya	Yoncalı	Yoncalı Nehir Termal Otel	www.nehirtermal.com
88	Kütahya	Ilıca	Efsane Sankız Termal Tesisleri	
89	Manisa	Demirci	Demirci Hisar Kaplıcası	www.hisarkaplicalari.com
90	Manisa	Salihli	Sart Çamur Kaplıcası	www.camurkaplicalari.com

91	Manisa	Kula	Kula Emir Kaplıcası	www.kula.bel.tr
92	Manisa	Salihli	Kurşunlu Kaplıcası	www.salihli.bel.tr
93	Manisa	Salihli	Lidya Termal Otel	www.lidyatermalotel.com
94	Manisa	Soma	Soma Mentеше Kaplıcası	www.soma.bel.tr
95	Rize	İkizdere	Ridos Termal Otel	www.ridosotel.com.tr
96	Rize	Çamlıhemşin	Ayder Kaplıca Tesisleri	www.ayderkaplıcalari.com
97	Sakarya	Akyazı	Kuzuluk	www.ihlaskuzuluk.com
98	Sakarya	Taraklı	Paşalar Kil Hamamı	
99	Samsun	Havza	Maarif Otel Kaplıcası	www.maariftermalotel.com
100	Samsun	Havza	Ancere Termal Otel	www.ancerethermalhotel.com.tr
101	Samsun	Havza	Aslanagağı Kızgözü Vakıf Kaplıcası	
102	Samsun	Ladik	Ladik Hamam Ayağı Kaplıca Tesisleri	
103	Şanlıurfa	Merkez	Karaali Kaplıca Tesisleri	www.samsun.gov.tr
104	İstanbul	Tuzla	Tuzla Kaplıca, Sağlık ve Turizm Tesisleri	www.tuzlakaplıcalari.com
105	Ankara	K.Hamam	K.Hamam Belediyesi Büyük Kaplıca	www.kizilcahamam.bel.tr
106	Ankara	K.Hamam	K.Hamam Fizik Tedavi Ve Rehabilitasyon Mrk.	
107	Ankara	K.Hamam	Patalya Termal Resort	www.patalyahotel.com.tr
108	Ankara	K.Hamam	Ab-İ Hayat	www.ab-ihayat.com
109	Ankara	K.Hamam	Şifa Hayat	www.ab-ihayat.com
110	Ankara	K.Hamam	Asya Kızılcahamam	www.asyatermal.com.tr
111	Ankara	K.Hamam	Akasya	www.akasyatermal.com
112	Ankara	K.Hamam	Başak	www.basaktermalhotel.com
113	Ankara	K.Hamam	Deva	www.devatermalotel.net
114	Ankara	Haymana	Haymana Belediyesi Merkez Kaplıca	www.haymana.bel.tr
115	Ankara	Haymana	Çağ Hayme Sultan	www.cagtermal.com.tr
116	Ankara	Haymana	Haymana Termal Resort	
117	Ankara	Haymana	Doktorun Oteli	www.doktorunoteli.com

118	Ankara	Haymana	Saraçoğlu	www.saracoglutermal.com
119	Ankara	Beypazarı	Beyter Dutlu Tahtalı	www.beyter.com.tr
120	Ankara	Ayaş	Ayaş İçmece Ve Kaplıcaları	www.ayasicmeceleri.com
121	Manisa	Demirci	Demirci Hisar Kaplıcası	www.hisarkaplicalari.com
122	Manisa	Salihli	Sart Çamur Kaplıcası	www.camurkaplicalari.com
123	Manisa	Kula	Kula Emir Kaplıcası	www.kula.bel.tr
124	Manisa	Salihli	Kurşunlu Kaplıcası	www.salihli.bel.tr
125	Manisa	Salihli	Lidya Termal Otel	www.lidyatermalotel.com
126	Manisa	Soma	Soma Mentеше Kaplıcası	www.soma.bel.tr
127	Yalova	Termal	Yalova Termal Tesisi	www.yalovatermal.com
128	Yalova	Termal	Limak Termal Butik Otel	www.limak.com.tr
129	Yalova	Armutlu	İhlas Armutlu Tatil Köyü	www.ihlasarmutlu.com
130	Yalova	Armutlu	Erdilli Termal Otel	www.erdillitermal.com
131	Eskişehir	Mihalgazi	Sakarılıca Kaplıcaları	www.sakarilica.com.tr
132	Amasya	Hamamözü	Hamamözü Termal Tesisi	www.hamamozutermal.com
133	Amasya	Merkez	Gözlek Termal Tesis	www.gozlektermal.com
134	Çorum	Merkez	Çorum Termal Penez Otel	www.penezotel.com
135	Çanakkale	Biga	Kırkgeçit Termal Tesisleri	www.kirkgecittermalotel.com
136	Çanakkale	Çan	Bardakçılar	
137	Çanakkale	Ezine	Kestanbol	www.kestanboltermal.com
138	Çanakkale	Çan	Küçüktepe Karalıda	
139	Yozgat	Sarıkaya	Mehmetoğulları Akaryakıt Turizm Temizlik ve Nakliye Tic. Ltd. Şti	
140	Batman	Kozluk	Bato Termal	www.bato.com.tr
141	Muğla	Dalaman	SPA Hotel Therme Maris	www.thermemaris.com
142	Aksaray	Güzelyurt	Aksaray Bereket Turizm Özel Ziga Şifa Kaplıca Tesisleri	
143	Bingöl	Merkez	Bin-Kap. Kaplıca	
144	Tokat	Reşadiye	Reşadiye Kaplıca Termal Tesisleri ve Kür Merkezi	www.resadiyetermal.com

Sıra No	İl	İlçe	Tesis Adı	Web Sitesi
145	Sivas	Merkez	Soğuk Çermik Kaplıca Tesis	
146	Sivas	Kangal	Kangal Balıklı Kaplıcası	www.balikli.com
147	Sivas	Merkez	Cumhuriyet Üniversitesi Fiz.Ted.Reh.Merk.	www.cumhuriyet.edu.tr
148	Tunceli	Pertek	Pertek Termal	www.pertektermal.com
149	Aydın	Kuşadası	Naturmet Termal Tesis	
150	Aydın	Kuşadası	Radon Termal Tesis	
151	Niğde	Ulukışla	Çelikhhan Otel Kür Merkezi	www.hotelcelikhan.com
152	Nevşehir	Kozaklı	Yapı-Sel Kaplıca Kür Oteli	www.yapiseltermal.com
153	Nevşehir	Kozaklı	Termalya Kaplıca Tesis	www.termalya.com.tr
154	Nevşehir	Kozaklı	Güneş Kaplıca Tesis	www.gunestermal.com
155	Nevşehir	Kozaklı	Vural Kaplıca Tesis	
156	Nevşehir	Kozaklı	Hacı Veli Kaplıca Tesis	
157	Nevşehir	Kozaklı	Roza Resort Kaplıca Tesis	
158	Nevşehir	Kozaklı	Altunsu Kaplıca Tesis	www.altunsu.com
159	Nevşehir	Kozaklı	Deva Termal	
160	Nevşehir	Kozaklı	Kenan Gündüz	
161	Nevşehir	Kozaklı	Sezenler Turizm	
162	Nevşehir	Kozaklı	Erdem Turizm	
163	Nevşehir	Kozaklı	Termal Turizm	www.termalturizm.org
164	Nevşehir	Kozaklı	Konak Kaplıca Tesis	www.kozaklikonaktermal.com
165	Nevşehir	Kozaklı	Horasan Kaplıca Tesis	www.kozaklihorasantermal.com
166	Nevşehir	Kozaklı	Doğan Kaplıca Tesis	
167	Nevşehir	Kozaklı	Grand otel Kaplıca Tesis	
168	Nevşehir	Kozaklı	Erciyes 38 Kaplıca Tesis	
169	Nevşehir	Kozaklı	Erdoğan Sezer Kaplıca Tesis	
170	Nevşehir	Kozaklı	Dadak Kaplıca Tesis	www.dadakthermal.com

Yaşlı ve Engelli Turizmi

1. GENEL BİLGİ

İleri yaş turizmi kapsamında ÷lkemize gelen misafirlerimiz gezi turları ve meşguliyet terapilerinin yanı sıra bakım evlerinde rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmaktadırlar. Engelliler için de özel bakım, klinik otellerde ve rehabilitasyon merkezlerinde verilmektedir.

2. SAĞLIK TURİZMİNİN BİR TÜREVİ OLARAK İLERİ YAŞ VE YAŞLI TURİZMİ

Özellikle 19. ve 20. yüzyılda büyük bir ivme kazanan teknolojik ve ekonomik gelişmelere bağılı olarak sağlık ve sosyal yaşam alanında meydana gelen iyileştirmeler sonucunda tüm dünyada ortalama yaşam sürelerinin arttığı gözlemlenmektedir. Bu artışa paralel olarak ÷lkelerin nüfus yapılarında da "demografik kayma" ya da "demografik deprem" denebilececek değişimler ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Konunun önemine binaen Birleşmiş Milletler tarafından ilki 1982 yılında Viyana'da, ikincisi 2002 yılında Madrid'de düzenlenen Dünya Yaşlanma Asambleleri düzenlenerek BM'ye üye tüm ülkelerin bu kır saçlı akınına karşı gerekli önlemleri hayata geçirmeleri tavsiye edilmiştir.

Almanya, Hollanda, Belçika gibi pek çok Avrupa Birliğine üye ülkelerde 65 yaş ve üstü nüfus oranının genel nüfusa oranı % 20'ler civarında seyrettiği gerçeğinden hareketle Avrupa Birliği kendi bünyesinde ayrı bir birim oluşturmuş ve AB genelinde bu gelişmeleri yakın takibe almıştır. Çeşitli ülkelerde ulusal enstitüler kurulmuş, mevcut altyapıları iyileştirici ve/veya destekleyici önlemler alınmış, bölgesel işbirliğine yönelinmiş ve sosyal politikalar kapsamında ayrı yaşlanma politikaları oluşturulmuş veya oluşturulmasına başlanmıştır.

Birleşmiş Milletler ve Dünya Yaşlanma Örgütü verilerine göre şu an 600 milyon civarında olduğu belirtilen 65 yaş ve üstü bireylerin sayısının 2050 yılında 2 milyarı bulacağı öngörülmektedir.

Bu artış yalnız Avrupa Ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri gibi gelişmiş (şimdilerde sarsıntıda bulunan) ülkelerle sınırlı kalmamakta başta Türkiye olmak üzere geçiş döneminde ya da geçiş dönemini tamamlamak üzere olan ülkelerde de ciddi oranlara ulaşmış bulunmaktadır.

3. YAŞLI VE ENGELLİ TURİZMİ

Yukarıdaki verilerden de anlaşılacağı üzere sayıları hızla artan yaşlılar sağlık, sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan yeni durumların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Örneğin yaşlanma olgusuna paralel olarak sağlık ve destek hizmetlerine olan talepte de bir artış meydana

gelmekte. Nitekim sağlık turizmi kapsamında ortaya çıkan sınır ötesine doğru yapılan hareketliliğin büyük bir kısmı bu kitle tarafından oluşturulmakta. Sağlık hizmetlerinden yararlananların çoğunu da bu kitle meydana getirmektedir.

Sağlık Bakanlığı Sağlık Turizmi Koordinatörlüğü verilerine baktığımızda Türkiye'ye tedavi amacıyla gelen yabancı ve/veya yurtdışında yaşayan Türk asıllı hastaların çoğunluğunun bu guruba ait olduğunu görürüz.

Bugüne kadar daha ziyade fark edilmeyen bir grup olarak kalan ileri yaş ve yaşlılar artık kendilerinin görülmesini, farkına varılmasını ve kendi yaş ve konumlarına uygun hizmet yöntemlerinin geliştirilmesini arzu ve talep etmektedirler.

Ayrıca ileri yaş ve yaşlılara özel tatil, dinlenme, eğlenme, sosyal aktivasyon ve benzeri tamamlayıcı ve destekleyici faaliyet ve buna uygun altyapıların geliştirilmesi önem taşımaktadır.

REKLAM

REKLAM

Health Tourism in Turkey From Past to Future

HEALTH TOURISM IN TURKEY FROM PAST TO FUTURE

HISTORY OF ANATOLIA

Anatolia has done the honors to many government and civilization including Phrygians, Hittites, Romans, Byzantines, Seljuk, Ottomans for thousands of years. Turks have been living in Anatolia for over a thousand years and has provided provides peace and tranquility in the region. Here, Ottoman Empire has dominated three continents, after the empire governed 600 years; it gave its place to Republic of Turkey which is new, young, democratic and constitutional state.

Republic of Turkey has been integrated with the West for many years, caught the international standards in all areas, has become a model nation in Central Asia, the Middle East and North Africa. Especially in the last 10 years, as the economic and political stability, and geographic location, it has been the best example of peace, tranquility and democracy, in the region. European Union accession process and studies are continuing dramatically, economic and political cooperation with all peripheral countries has been increasing.

Turkey, as its geographical location, serves as a bridge in the middle of Europe, Asia, Africa and the Middle East. Turkey which is located between 36-42 latitudes and 26-45 East longitude in Northern hemisphere is the 7th country in the world by hosting 33 million tourists with its climate, history and natural beauty. Turkey living 4 climate at the same time is an open-air museum which hosts many cultural richness from east to west and wooded pastures in the Black Sea and the Mediterranean. Turkey attracting the attention of the world with its dynamic population has 75.600.000 population and 42.700.000 which is a large part of the total population are between the ages of 15-45. Life expectancy at birth is 76.1 for women and 71.5 for men. As the contribution of this dynamic population to the economy, Turkey

has become the 16th largest economy in the world and 6th in Europe. It is one of the fastest growing economies in 10 countries. The annual growth rate was 8.5% in 2011 and annual export increased 152 billion USD. Gross domestic product is determined as the amount of USD 775 billion.

HEALTHCARE IN TURKEY

Anatolia became a healing center for ancient Greeks, Romans, Alexandria, Seljuk and the Ottomans thousands of years ago and all the time has been a healing gate especially with its thermal waters. According to common belief in Ancient Greek, god of health "Asclepius" lived in İzmir region in Anatolia and treatment services were provided in the temple built on behalf of his name after his death. Also known as the father of medicine and name the oath which all the doctors who has finished medical education and will start their profession life Hippocrates lived in Anatolia, around İzmir. Health care system has also been developed in the period of the Republic of Turkey, Turkey Health System has served as a model with Health Transformation Program especially in the last 10 years. It is better and more powerful than the health system in many Western countries.

In our country, 99% of the population is under the umbrella of the Social Security. Everybody can receive health care services in private, public and university hospitals. Social Security Administration pays for the cost of treatment. All hospitals have national quality standards prepared by the Ministry of Health taking into account international standards and have been monitored all the time. Around 50 health care organizations have international accreditation by JCI. In our country, there are 2766 land ambulances, 19 helicopter ambulances, 5 air ambulances and 4 sea ambulances. In addition, there are 224 snow tracked ambulances and 52 motorcycle ambulances. Ambulance reaches to the scene of accident in an average of 8 minutes.

FACTS AND FIGURES OF HEALTH SERVICE (2011)

Personnel Type	Total Number	Number of health personnel per 100,000 People	
	Turkey	Turkey	EU
All Physicians	126.029	169	326
Practicing Physician	39.712	53	87
Specialist Physician	66.064	88	239
Dental Practitioner	21.099	28	61
Pharmacist	26.089	35	77
Midwife & Nurse	51.905	308	571
Other Health Personnel	110.862	148	-

Turkey (2011)	Number of Beds	Number of Hospitals
Ministry of Health	121.297	840
Private	36.648	503
University	34.802	65
Other	6.757	45
Total	194.504	1453

	Patient Satisfaction (2010)	Per Capita Health Expenditure (Annual)	Health Expenditure Per Application
Across Turkey	%76	950 USD	116 USD

FACTS AND FIGURES OF HEALTH INDICATORS (2011)

Total Population	0-14 Age	60+ Age	65+ Age	Annual Population Growth
74.724.269	%25,3	%10,8	%7,3	‰ 12,01

Vaccination Rate	Infant Mortality Rate	Maternal Mortality Ratio	The Birth Rate in the hospital	Annual number of examinations	Application Per Physician	Annual Number of Inpatients	Annual Number of Surgeries
%97	‰7,7	15,5/100000	%94	338 Million	8,2	11.437.000	4.201.000

Number of Organ Transplantation (2011)

Kidney	2923
Liver	904
Cardiac	93
TOTAL	3920

Quotas for University Education Period of 2011-2012

Medical Faculty	8880
Dentistry	2271
Pharmaceutics	1509
Nursing	11680
Midwifery	1927

HEALTHCARE TECHNOLOGY IN TURKEY

In our country, Western countries medical services, surgeries, and the advanced technologies are used. In all kinds

of conventional and radiological evaluations such as IT, CT, Cyberknife, GammaKnife, Nuclear Medicine and Radiotherapy applications and Robotic Surgery applications are available between the technologies are used and provided health services.

In brief: All kinds of congenital anomaly, cancer surgery, cardiovascular surgery, neurosurgery, orthopedic and pediatric surgery, organ transplants, plastic surgery, advanced dental treatments and eye treatments are epidemically provided.

Year 2011	Medical Device/1.000.000 people	
	OECD	Turkey
MR	12,5	10,5
CT	22,6	14,6

Year 2011	Type of Medical Device					
	MR	BT	USG	EKO	Cyberknife	Robotic Surgery
Ministry of Health	-	-	-	-	3	3
Other Institutions	-	-	-	-	4	9
Total	781	1088	3775	1181	7	12

HEALTH TOURISM IN TURKEY

Health tourism means going to another country for regaining or improving the health of a person.

Health tourism has got many sub-components;

1-Medical Tourism: It is the kind that international patients get services for the purpose of treatment and rehabilitation from the health institutions.

2- Thermal Tourism and Medical SPA: This kind of health tourism belongs to medical massage with spa water or hotel services and some complementary medicine practices, such as mud pack.

3- Elderly and Disabled Tourism: It is a combination of elderly and disabled care, rehabilitation and medical treatment.

As it is seen, there are many types of health tourism. In common, like World Health Organization defined, health tourism can be summarized as all trips for regaining people's health. As we all know, according to WHO; health is described as "mentally and physically well-being of people."

Our country has got a great deal of potential on all kinds of medical tourism. In this regard Turkey is one of the attractive countries in the world in terms of geographical position, culture and climate and health transformation project.

Health tourism in the world has developed in the last ten years. There are about 10 million people who travel for the purpose of medical tourism and the total revenue from this sector has gone up to 100 billion US dollars. Also thermal tourism, medical spa, elderly and disabled tourism revenues are not clear but it's much more than medical tourism revenues. It is necessary to diversificate and spread tourism for 12 months, countries such as Turkey. Health tourism is now completely a commercial issue and gets involve in countries economies. It has become a very important sector with spreading it for 12 months and plays a big role for the employment.

In our country there are about 50 accredited health institutions with JCI. Legal procedures has been made for paving the way for the Health Care Free Zone and City Hospitals construction has started. Like private hospitals in Turkey public hospitals and universities in Turkey, as well as a variety of health tourism infrastructure has begun to strengthen.

In health care servicing, our country has become an essential health base in its area with the human resource quality, economical value and advanced technology use and practice of international standards.

Recently, first from peripheral countries, then from Central Asia, Middle Eastern, African States, European Countries, even from USA hundred and thousands patients have come to our country so as to be treated.

SOME STATISTICS

Figure 1: Number of Foreign Patients in Turkey in Years between 2008-2012

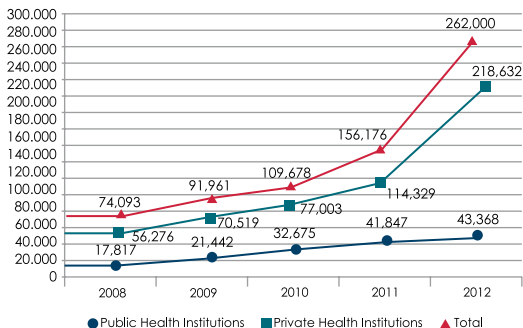

Figure 2: Number of Health Tourists (Top 10 Countries)

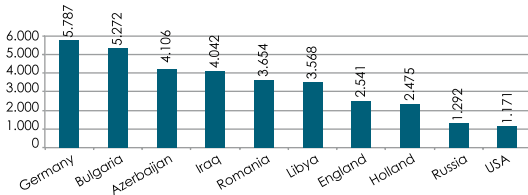

Figure 3: Number of Tourist's Health Patients (Top 10 Countries)

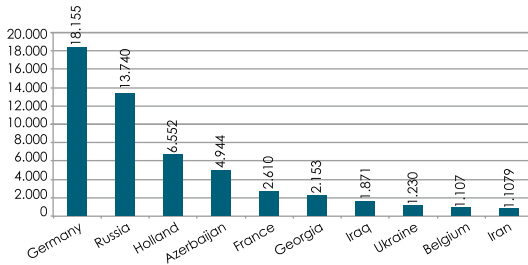
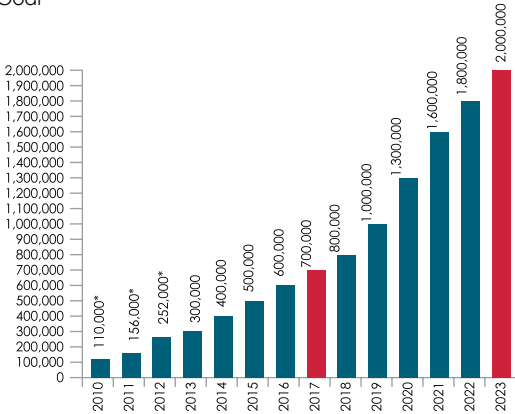

Figure 4: Number of Foreign Patients in 2010-2012 and 2023 Goal

In our country health tourism is not just about medical tourism, it is also about thermal, elderly and disable tourism and they are in rapid improvement. Standarts are determined related to these and the investments are increasing rapidly.

Health Tourism Management

Health tourism-related business and operations, and ensuring the inter-agency coordination given to the Ministry of Health by law. Based on this, the Department of Health tourism has been established within the General Directorate of Health Services. On the subject our web site; www.saglikturizmi.gov.tr is published in 4 languages. For the foreign patients, from 444 47 28 number, 7 days 24 hours consultation and interpreting services are given.

On that issue there are lots of researches in progress and the regulations are prepared. In our country, health tourism

and the provided services to foreign patients are in control of the government and they are always in supervision.

The Ministry of Economy financially supports the health tourism promotion on abroad. Also from 2013 health tourism revenues are in %50 exemption of tax.

Our Strategic Plan Between 2013-2017

Strategic Aim 4; Developing health care system for the aim of adding value to Turkey's social and economic development and global health care.

Strategic Aim 4,5; To strengthen health tourism in Turkey:

- Making advertisement within the scope of health tourism and creating attraction
- Improving the provided health services
- Expand the scope of health tourism services,
- Improving the health tourism management

PERFORMANCE INDICATORS	YEAR	TARGET	TARGET
	2011	in 2017	in 2023
Patients within the scope of Health Tourism (thousand)	156 ⁽¹⁾	700	2.000
Income through Health Tourism (annual - US \$)	1Billion	8 Billion	20 Billion
Percentage of International Accredited Health Institutions	2,5	4,5	10
Number of Health Free Zones	-	4	10

For More Information:

www.saglikturizmi.gov.tr

www.saglik.gov.tr/saglikturizmi

International Patient Assistance Unit: +90 312 444 47 28

Health Tourism Department: +90 312 585 1576

REKLAM

ÖNEMLİ TELEFON VE WEB SİTELERİ

Acil	112
Bilinmeyen Numaralar	11811
Yangın İhbar	110
Polis İmdat	155
Jandarma İmdat	156
PTT Hizmet Danışma	161
Sağlık Danışma	184
Alo Doktor	113
Zehir Danışma	114
Alo Sahil Güvenlik	158
Alo Turizm Bilgi	170
Uluslararası Hasta Yardım Birimi	444 47 28
Türkiye Büyük Millet Meclisi www.tbmm.gov.tr	Başbakanlık www.basbakanlik.gov.tr
Kültür ve Turizm Bakanlığı www.kulturturizm.gov.tr	Sağlık Bakanlığı www.sb.gov.tr
Dışişleri Bakanlığı www.mfa.gov.tr	İçişleri Bakanlığı www.icisleri.gov.tr
Milli Eğitim Bakanlığı www.meb.gov.tr	Ulaştırma Bakanlığı www.ubak.gov.tr
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı www.csgeb.gov.tr	Maliye Bakanlığı www.maliye.gov.tr
Milli Savunma Bakanlığı www.msb.gov.tr	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı www.enerji.gov.tr
Adalet Bakanlığı www.adalet.gov.tr	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı www.sydgm.gov.tr
Avrupa Birliği Bakanlığı www.abgs.gov.tr	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı www.sanayi.gov.tr
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı www.csb.gov.tr	Ekonomi Bakanlığı www.ekonomi.gov.tr
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı www.sanayi.gov.tr	Gençlik ve Spor Bakanlığı www.gsb.gov.tr
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı www.tarim.gov.tr	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı www.gumruk.gov.tr
Kalkınma Bakanlığı www.dpt.gov.tr	Orman ve Su İşleri Bakanlığı www.ormansu.gov.tr

(+90 312) **444 47 28**

Uluslararası Hasta Destek Birimi

Destek Birimi aranırken

Türkiye'den 444 47 28

Yurtdışından +90 312 444 47 28

nolu hattan konferans görüşmesi ile tercümanlık hizmeti alınabilmektedir. 179

REKLAM